8554 AA 60100200
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P.126
66001 KOPER

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo Cena 400 lir Leto XXXVII. Št. 280 (11.102) TRST, petek, 27. novembra 1981

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

Uresničen sen goriških Slovencev

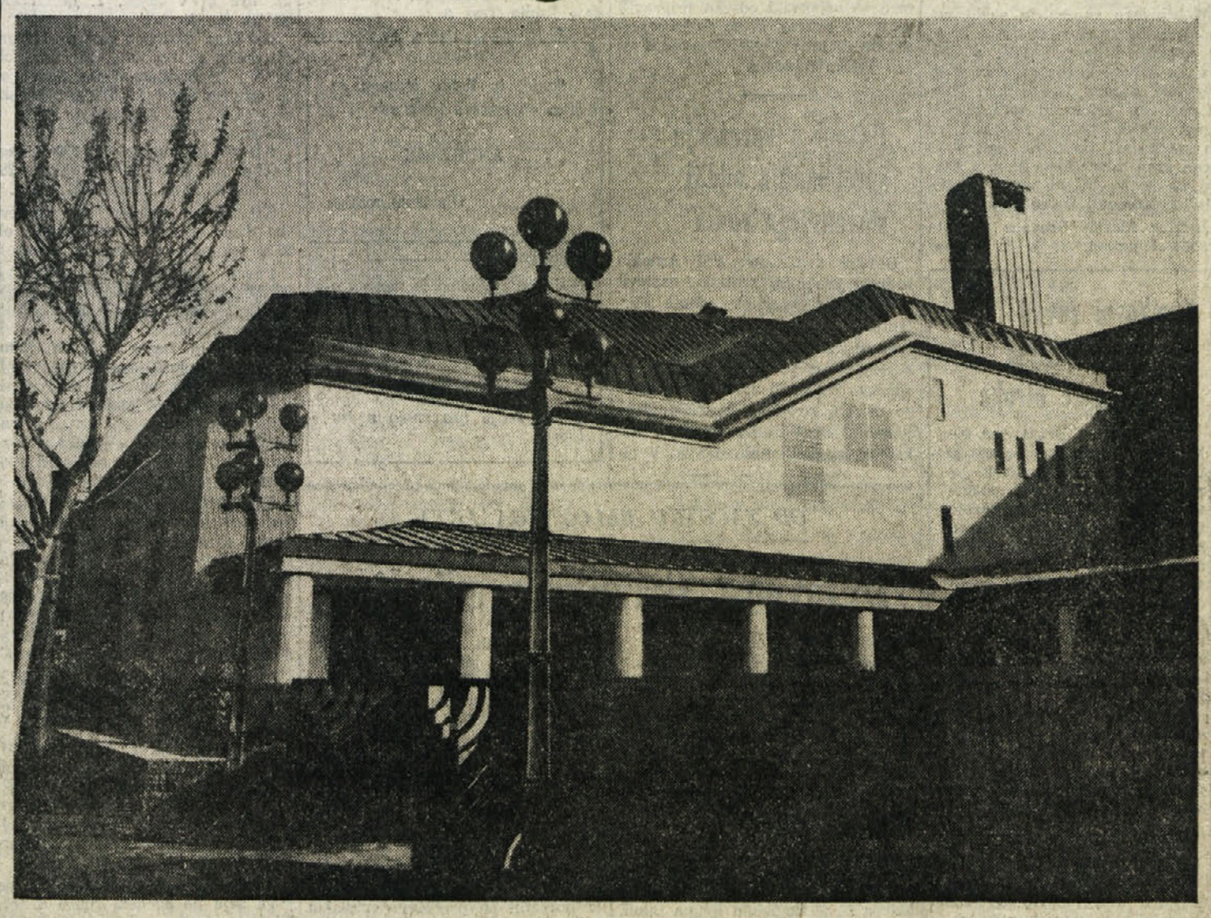

Goriški Slovenci začenjamo z današnjim dnem slovesno tridnevno otvarjanje Kulturnega doma. S svečanostmi, ki se bodo v teh dneh vrstile v domu, se želimo uvesti v novo obdobje našega narodnostnega življenja, ki naj bo tako lepo, kot je lahko lep čez več kot pol stoletja uresničen sen, da imamo Slovenci v Gorici ponovno lasten kulturni hram.

Postavili smo si ga že enega — Trgovski dom — leta 1904 pod avstroogrskim cesarstvom. Po 51 letih njegove nasilne odtujitve s strani fašistične Italije, po 36 letih od osvoboditve v mesecu maju 1945, po 34 letih naše pripadnosti republiki Italiji, zrastli iz protifašističnega boja, smo v svojem mestu ponovno v lastnem domu.

Moralo je preteči 50 dolgih let, 25 od katerih je bilo za našo narodnostno skupnost pod Italijo krvava kalvarija, ki jo je prekinila samo zmagovita vstaja slovenskega naroda, da lahko danes odpiramo tu svoj Kulturni dom.

Želje in pričakovanja mnogih generacij goriških Slovencev so danes uresničene v ponos vseh Slovencev na Goriškem in vseh Slovencev v Italiji.

Slovenska kulturno - gospodarska zveza, ki je v sredini 60. let sprejela obvezo postaviti v Gorici Kulturni dom, je danes to obvezo izpolnila. Breme, ki si ga je takrat naložila, ni bilo lahko, in to ne samo zaradi materialnih stroškov. Soočati se je morala s politično nenaklonjenimi upravnimi organi goriške občine in drugimi, ki so le počasi in samo pod težo neovrgljivih argumentov in dolgotrajnih prepričevanj ubrali spravljivejši odnos do objekta, ki je nam in vsemu našemu mestu, kot že prejšnji Trgovski dom, v obogatitev in v okras.

Novosti v urbanističnih predpisih, zahtevnost gradnje, neprilike med samo gradnjo, vse to je zavleklo dokončanje del v Kulturnem domu, za katerega so prva dela stekla v decembru leta 1974.

V decembru leta 1977 smo goriški Slovenci slovesno vzidali spominsko listino v temelje Kulturnega doma, ko je bil že dobršen del zgradbe preko najtežavnejše gradnje.

Naša neučakanost skupaj z neodložljivo potrebo po primernih prostorih za naše manjšinsko delovanje, sta bili deloma potešeni z odprtjem telovadnice pred dvema letoma in pol.

Danes bodo zaživeli v njem vsi prostori, v prvi vrsti njegova gledališka dvorana.

Slovencem v Gorici se zato danes odpira novo obdobje. Izpolnjene želje terjajo sedaj trdne obveze po polnem kulturnem življenju, z novim elanom, z novim zanosom. Novi življenjski utrip mora prevzeti vse nas na Goriškem, da bomo z njim napolnili naš Kulturni dom.

Ustvarjalnost, mladostna zagnanost, optimizem. To nam mora pomeniti nov Kulturni dom.

Odpornost in odločnost, da vztrajamo, se razvijamo, se uveljavljamo. Odprtost in dovzetnost do vsega in za vse, kar je dobrega, lepega, oplemenitujočega, kar nam kot narodnostni skupnosti zagotavlja vzdržanje koraka v sodobnem kulturnem snovanju in ustvarjanju. Pripravljenost na enakopravno soočanje, izmenjavo, dopolnjevanje z vsemi, ki so prežeti z enakimi mišlimi in težnjami po globljem medsebojnem spoznavanju, z vsemi, ki so poštenih hotenj in dejanj. Trdnjava pred kakršnimikoli poskusi omejevanja naše besede, naše aktivne prisotnosti v mestu Gorici, ki je bilo, ki je in ki mora ostati tudi naše mesto. Vez z matično domovino, z našo slovensko kulturo. Povezovalec med slovensko in italijansko kulturno stvarnostjo.

Na nas Slovencih v Gorici je sedaj naloga, da ta hram napolnimo, ne samo z našo pasivno prisotnostjo ampak z dinamično ustvarjalnostjo. In če gledamo danes na to, kar se v njem dogaja, potem lahko z veliko mero optimizma zremo v bodočnost. Dveletno delovanje v telovadnici, priprave na njegovo otvoritev, program za letošnjo kulturno sezono, vse to nas prepričuje, da je bil napor vložen v gradnjo doma upravičen, da se bo v bodoče bogato obrestoval. In če je kdo vse do danes bil malodušen in naveličan, razočaran ali otopel, skoraj že odtujen, naj ga ti dnevi ponovno zdramijo.

Kot že v začetku stoletja smo si tudi tokrat svoj Kulturni dom v Gorici postavili sami, z odločilno podporo vsega slovenskega naroda. Goriški Slovenci smo h gradnji doprinesli s prispevkom v nabirki za umetniške stvaritve v njem. S strani italijanske države nismo bili doslej deležni nobene gmotne podpore.

Če je bil do sedaj naš doprinos h gradnji Kulturnega doma le simboličen, je od danes naprej, od otvoritve dalje, na nas toliko večja odvetnost, da upravičimo njegov obstoj, da bodo v resnici lahko današnji dnevi zgodovinska prelomnica ne samo v kronološkem smislu, ampak tudi v zavzetejšem, polnejšem, kvalitetnejšem našem snovanju in delovanju. V Kulturnem domu se mora naša beseda okrepiti, obogatiti, oplemenititi, razširiti se in odpreti. Okrepljeni, bogatejši, samozavestnejši moramo postati tudi mi.

V času, ko naša narodnostna skupnost v Italiji že več kot deset let enotno terja zase globalno zaščito, v času, ko so še zmeraj močne sile v italijanski družbi, ki bi nas hotele razdeliti, potisniti nas in naš jezik iz mest Trsta in Gorice, je dokončanje in izročitev svojemu namenu Kulturnega doma v Gorici jasen in neovrgljiv dokaz naše prisotnosti, naše življenjskosti, naše upornosti, naše vere v prihodnost. Vere v nas same, v našo matično domovino, v demokratično dozorevanje italijanske družbe in njeno sprejemanje potrebe in nuje po medsebojnem spoznavanju in enakopravnem soočanju.

Naj nam zato Kulturni dom v Gorici, kot vsi otali kulturni domovi na Goriškem in na Tržaškem, pomeni trdno postojanko v boju za boljši in lepši jutrišnji dan celotne naše narodnostne skupnosti v Italiji.

MIRKO PRIMOŽIČ

ZANIMANJE ZA ŠTEVILNE POSEGE «ZUNANJIH» GOVORN KOV

Nemalo polemik v živahni razpravi na vsedržavni skupščini KD v Rimu

Prva namigovanja na možnost ustanovitve «alternativne» katoliške stranke

(Od našega poročevalca)

RIM — Ni lahko za zunanjega opazovalca razumeti kaj se pravzaprav dogaja v rimski palači kongresov, ki je bila včeraj zjutraj nekoliko bolj polna kot pri otvoritvi vsedržavne skupščine KD. Med razpravo ni govora o odnosih z drugimi strankami, o težavnem gospodarskem položaju v katerem se nahaja Italija, o njeni zunanji politiki. Delegati govorijo o odnosih znotraj stranke, o slabem počutju nekaterih v tej stranki, ki je 35 let na oblasti. Mnogi so mnenja, da je skrajni čas, da se nekaj znotraj krščanske demokracije spremeni in zadnji rok za to naj bi bil vsedržavni kongres stranke, ki bo moral biti spomladi. O tem je govoril v sredo pozno zvečer katoliški sociolog Ardigò, ki se udeležuje skupščine kot predstavnik tako imenovanih zunanjih, se pravi tistih, ki nimajo članske izkaznice. Če se krščanska demokracija kot stranka ne bo spremenila, se bomo morali odločiti mi in ustanoviti drugo katoliško stranko. To je bilo prvič, da je na zasedanju skupščine nekdo javno izrazil možnost razkola v največji italijanski stranki.

Kot povsod pa niti med zunanjimi ni enotnosti, čeprav so njihovi posegi tisti, ki jim prisotni sledijo z največjim zanimanjem. Posegi nekaterih najvidnejših predstavnikov stranke, kot so Bisaglia, Rumor, Vittorino Colombo, v sredo Emilio Colombo, so nekje hladni in hladna je reakcija občinstva. Govori zunanjih pa so prežeti z navdušenjem, kar se odraža tudi pri reakciji celotne skupščine.

Poleg Ardigòjevega posega, je treba nujno omeniti vsaj še voditelja ljudskega gibanja Formigonija in voditelja demokratične zveze Pedrazzija. Slednja dva se ne strinjata z Ardigòjem, ko ta grozi z razkolom in ustanovitvijo nove katoliške stranke. Formigoni predvsem očita skupščini, da se ukvarja vse preveč z notranjimi vprašanji stranke. Za spremembo statuta po njegovem mnenju, ni bilo treba uprizoriti te manifestacije. Skupščino so sklicali zato, da bi se člani krščanske demokracije zavedali, da je stranka pred zgodovinskim preobratom. Stranka bo lahko velika, samo če bo tolmačila hotenja in potrebe ljudi, če bo odgovorila na njihove zahteve. Če ob koncu sedanje skupščine ne bomo našli načina, je dejal, da zadostimo tem zahtevam, bodo vsa prizadevanja zaman. Formigoni je še poudaril, da mora krščanska demokracija premostiti zgodovinske ograje in biti dovzetna tudi do drugih kultur. Pri tem se je skliceval na intelektualce, kot so Norberto Bobbio, Giovanni Arpino in Carlo Cardia. Krščanska demokracija se mora torej odzvati zahtevam vseh katoličanov, v nasprotnem primeru, je še rekel Formigoni, se bodo katoličani odločili za druge oblike udejstvovanja. Pri tem se je očitno zavedal, da je šel nekoliko predaleč in dodal, da ni njegov namen požgati «staro hišo» vsaj dokler obstaje možnost popravitve.

Pedrazzi, vodja «demokratične zveze», ki jo mnogi imajo za trn v peti krščanske demokracije, je nekoliko pesniško opisal, kako si on zamišlja krščansko demokracijo: «Člani so korenine, izvoljeni v razne organe so deblo in veje, zunanji pa so cvetje.» Nikoli ne bom vzel izkaznice krščanske demokracije, je nadaljeval, obenem pa je demantiral izjave Ardigoja, ki je prav tako predstavnik te zveze ter dejal, da si zveza ni postavila kot cilj ustanovitev druge katoliške stranke tudi v primeru, če krščanska demokracija ne bi sprejela zahtev tako imenovanih zunanjih. Pedrazzi je to povedal na svoji tiskovni konferenci, med katero je tudi obravnaval vprašanja kongresa KD na katerem morajo biti prisotni tudi katoličani brez izkaznice stranke. Slednje pa morajo izvoliti v posebnem vsedržavnem okrožju. Kongres mora tudi izvoliti tajnika stranke in sicer neposredno, tako da bo v resnici pravi voditelj krščanske demokracije, medtem ko v raznih organih stranke morajo biti prisotni tudi zastopniki manjšin.

Popoldne se je delo nadaljevalo v komisijah od katerih je vsekakor najbolj pomembna tista, ki obravnava statutarne spremembe. Prav v njej se bo odločalo o bodočih odnosih v stranki in ni naključje, da jo vodi Morlino, ki je bil eden najtesnejših sodelavcev Alda Mora in ki ga imajo za sposobnega posredovalca.

Skupščina krščanske demokracije se bo nadaljevala najbrž do nedelje in za sedaj se še ne ve, kako bo zgledal dokument, ki bi ga morali ob koncu sprejeti. Gotovo na je, da njegova sestava ne bo lahka.

IVAN FISCHER

Pred jutrišnjim kongresom SVP

Spadolini potrdil obveze vlade do nemške manjšine

BOCEN — Jutri se v Meranu začne kongres Južnotirolske ljudske stranke (SVP), na katerem bodo skoraj gotovo potrdili Silviusa Magnaga na vodstvu stranke. Ob tej priliki je predsednik italijanske vlade Spadolini dal intervju nemški redakciji bocenskega televizijskega dnevnika. V njem Spadolini potrjuje obveze o uresničevanju južnotirolskega statuta, ki jih je sprejel med svojim programskim govorom pred štirimi meseci.

GLEDE EVRORAKET IN PRORAČUNA SKUPNOSTI

Soglasja pa tudi razhajanja na londonskem zasedanju EGS

LONDON — Popolno soglasje glede mednarodnih vprašanj in precejšnja razhajanja glede skupne gospodarske politike. To sta glavni značilnosti včerajšnjega prvega dne zasedanja evropskega sveta, ki se ga, pod vodstvom britanske premierke Thatcherjeve, udeležujejo državni poglavarji oziroma predsedniki vlad in zunanji ministri desetih članic EGS.

Poročilo zahodnonemškega kancleria Schmidta o njegovem nedavnem srečanju s sovjetskim leaderjem Brežnjevom je naletelo na splošno odobravanje, tako pri oceni, da je SZ pripravljena pogajati se z Zahodom glede jedrskih raket, kot tudi pri oceni, da bo Evropa — če ne bo prišlo do zadovoljivih sporazumov — brez obotavljanj namestila rakete «cruise» in «pershing» kot protiuteži sovjetskim «SS-20». Velik poudarek je bil dan vplivu, ki naj bi ga imela EGS pri izoblikovanju jedrske politike obeh blokov, obenem pa so na londonskem «vrhu» prišli tudi do zaključka, da je Brežnjevov obisk v Bonnu odlična osnova za bližnja ženevska pogajanja med ZDA in SZ.

Mnogo manj složna je ocena o «notranjih» vprašanjih EGS. Včeraj so zlasti obravnavali, kako na novo porazdeliti dokaj skromni proračun skupnosti. Velika Britanija in Zah. Nemčija odločno nasprotujeta vsakršnemu povišanju bilance EGS, nasprotno, Schmidt je celo dejal, da je treba varčevati. Thatcherjeva, kot dobra gospodinja, je predlagala svoj recept: krepko zmanjšati stroške za kmetijstvo. Vendar ta predlog prav gotovo ni všeč Franciji, Nizozemski in zlasti Italiji, ki se zavzema za boljše pogoje za svoje kmetovalce. Thatcherjeva bi seveda želela zmanjšati finančni prispevek, ki ga Velika Britanija namenja EGS, saj je po uradnih podatkih edina članica «desetih», ki daje več, kot sicer dobi. Kdo jo bo naposled skupil? Kot je razvidno gre za dokaj zapleteno vprašanje, že sedaj pa je jasno, da kateregakoli ambicioznejšega načrta ne bo mogoče izvesti. Utira se zavest, da bodo v Londonu najbrž nakazali le nekatere smernice za bližnji sestanek zunanjih ministrov, ki bodo kasneje prišli do dogovora.

Bufalini negativno ocenil vladno zunanjo politiko

RIM — Paolo Bufalini, voditelj komisije za mednarodne odnose italijanske komunistične partije, je včeraj spregovoril o stališčih partije do najpomembnejših mednarodnih problemov. KPI ugodno ocenjuje srečanje med sovjetskim voditeljem Brežnjevom in zahodnonemškim kancelerjem Schmidtom. Izpostavlja pa protislovja Reaganovega predloga o umiku vseh jedrskih raket z evropske celine.

Bufalini je v pogovoru z novinarji negativno ocenil zunanjo politiko sedanje italijanske vlade. Kljub diplomatskim sposobnostim italijanskega zunanjega ministra Colomba je prav Italija prva odobrila namestitev ameriških jedrskih raket na njenem ozemlju in s tem pritisnila na druge evropske države. Obenem je italijanska vlada tudi prva naznanila svoje sodelovanje pri sestavi mirovnih sil na Sinaju, ki jih predvidevajo campdavidski sporazumi.

VARŠAVA — S prvim decembrom bodo na Poljskem krepko podražili alkoholne pijače: žgane pijače bodo za 75 odstotkov dražje, vino domače proizvodnje za 80, tuje pa za 40 odstotkov in pivo za 70 odst.

JERUZALEM — Zaradi nerodnega padca si je predsednik izraelske vlade včeraj zlomil stegnenico.

ZAKLJUČENO ZASEDANJE «ITALJUG» IN «JUGITAL» V VIDMU

Skupne industrijske pobude ob meji važen dejavnik za razvoj sodelovanja

VIDEM — Včeraj se je zaključilo jubilejno zasedanje italijansko-jugoslovanske zbornice iz Milana in jugoslovansko - italijanske zbornice iz Beograda, ki sta tako proslavili 25-letnico svojega nastanka in delovanja. Po treh dneh živahne razprave o možnostih za izboljšanje medsebojnih odnosov in gospodarskega sodelovanja med jadranskima sosedoma v 80. letih, so udeleženci zasedanja sprejeli skupen dokument, ki ga bodo sedaj predložili rimski oziroma beograjski vladi.

Dokument ugotavlja, da se je zasedanje odvijalo v času splošne gospodarske krize v Evropi in v svetu, kljub temu pa da so bili v zadnjem letu v blagovni menjavi med obema državama doseženi zadovoljivi rezultati. Na osnovi podatkov, ki se nanašajo na prvih deset mesecev letošnjega leta, je možno sklepati, da bo skupna vrednost izmenjave do konca leta presegla 2 milijardi dolarjev. Bilanca bo izkazovala tudi letos na jugoslovanski strani primanjkljaj in v tej zvezi so udeleženci zasedanja izrazili pričakovanje, da se bo primanjkljaj v prihodnje skrčil tudi s prehodom k višjim oblikam medsebojnega gospodarskega sodelovanja.

Predstavniki jugoslovanskega gospodarstva so izrazili vrsto kritik na račun določb, ki v okviru novega sporazuma EGS - Jugoslavija urejajo izvoz kmetijskih pridelkov in prehrambenih proizvodov jugoslovanskega izvoza na trg evropske deseterice in kar zadeva izvajanje priporočil v zvezi z avtonomnimi računi in sporazumom Alpe Adria, ki so bila sprejeta na srečanju v Portorožu leta 1979.

Prisotni so obravnavali tudi problem sodelovanja med deželami in republikami ob srednjem in južnem Jadranu in v tej zvezi izrazili željo, naj bi se gospodarska kooperacija med temi območji v prihodnje še okrepila in to ne le na področju blagovne menjave, temveč tudi na področju zahtevnejših oblik sodelovanja.

Kar zadeva najnovejše omejitve, ki sta jih prevzeli pristojni vladi, da bi zmanjšali primanjkljaj v ustreznih trgovinskih bilancah, so udeleženci zasedanja poudarili, da omenjene omejitve znatno otežujejo delovanje gospodarskih operaterjev na obeh tržiščih. Zaradi tega prihaja toliko bolj do izraza pomembnost sporazumov o dolgoročnem produktivnem sodelovanju. Ta oblika sodelovanja se je zlasti po podpisu osimskih sporazumov začela ugodno razvijati, nastajanje novih pobud na tem področju pa občutno otežujejo zapleteni in dolgotrajni birokratski postopki. Zaradi tega so prisotni izrazili željo, naj bi pristojne oblasti na obeh straneh meje te postopke kolikor mogoče poenostavile. V tem okviru so še posebej poudarili pomen nastajanja tovrstnih pobud na obmejnem območju in v tej zvezi pozitivno ocenili pobudo, nastalo med Vetroresino iz Povoletta in Iplasom iz Kopra, iz katere je nastala nova tovarna Veplas v Špetru Slovenov. Predstavniki jugoslovanskega gospodarstva so s svoje strani predlagali, naj bi se izvoz, realiziran na osnovi dolgoročnega industrijskega sodelovanja, obravnaval izven maksimalov, predvidenih v sporazumu EGS - Jugoslavija.

V zvezi s tem so prisotni obravnavali tudi finančne probleme, ki nastajajo pri vzpostavljanju takšnega sodelovanja in poudarili mnenje, da bi bilo treba ustanoviti posebno italijansko - jugoslovansko banko, ki naj bi prispevala k pospeševanju medsebojnega sodelovanja, podpirala nastajanje skupnih proizvodnih pobud in omogočala laže prodiranje italijansko - jugoslovanskih partnerjev na tretja tržišča.

Prizadevanja Jugoslavije za mir in popuščanje napetosti

Mirko Kalezić je na tiskovni konferenci tudi obsodil albansko vmešavanje v notranja vprašanja SFRJ

BEOGRAD — Včeraj je bila v zveznem sekretariatu za zunanje zadeve tiskovna konferenca, na kateri so uradnemu predstavniku Mirku Kaleziću postavili več vprašanj o nekaterih političnih dogodkih in stališčih Jugoslavije.

Eno izmed vprašanj se je nanašalo tudi na sedanji potek zasedanja KVSE v Madridu ter na pričakovanja o izidu tega sestanka. Kalezić je opozoril, da ni prišlo do napredka in spremembe stališč o ključnih vprašanjih: Jugoslavija in druge neuvrščene ter nevtralne države si nenehno prizadevajo, da bi našle izhod iz tega zastoja. Vztrajajo na potrebi po pozitivnih odločitvah o evropski konferenci, o ukrepih zaupanja in razorožitve, o čemer so dale tudi svoje predloge. Prav tako vztrajajo na sprejetju vsebinskega sklepnega dokumenta. Dosedanji potek sestanka kljub vsemu napoveduje možnosti, da bi z več politične pripravljenosti do kompromisov lahko dosegli uspešen konec.

Na vprašanje, alj je mogoče pričakovati sestanek zunanjih ministrov držav udeleženk madridskega sestanka, ki ga je predlagal zahodnonemški zunanji minister Genscher ter, ali obstajajo taki predlogi, je Kalezić odgovoril, da so v zvezi s tem različna razmišljanja ter da so neuvrščene in nevtralne države že prej računale z možnostjo sestanka zunanjih ministrov neuvrščenih in nevtralnih držav. Vsako priznanje lahko prispeva k uspešnemu koncu madridskega sestanka.

Naslednje vprašanje se je nanašalo na obisk Leonida Brežnjeva v Bonnu ter na njegove predloge glede evroizstrelkov in zmanjšanja jedrske oborožitve srednjega dosega. Kalezić je odgovoril, da Jugoslavija pozdravlja vsak korak, ki bi peljal k resničnemu zmanjšanju jedrske ali druge oborožitve v Evropi. Menimo, je dejal, da med drugim lahko tudi enostranski ukrepi, katerih možnost je napovedal Leonid Brežnjev, pomembno prispevajo k ustvarjanju ugodnega ozračja pred sovjetsko - ameriškimi pogajanji v Ženevi.

V nadaljevanju je Kalezić odgovarjal na vprašanja o posledicah protijugoslovanske kampanje na 8. kongresu albanske delavske partije na odnose med državama. Kalezić je rekel, da «smo z zaskrbljenostjo ugotovili, da je Enver Hoxha skupaj s predsednikom prezidija in predsednikom albanske vlade poskušal s kongresne tribune uzakoniti pravico do vmešavanja, da je izrazil ozemeljske apetite do Jugoslavije ter da je poistovetil in podprl protirevolucionarne akcije na Kosovu kot tudi protijugoslovanske akcije sovražne emigracije po svetu. Zaradi vsega tega se postavlja vprašanje možnosti normalnih odnosov, saj vse to vsebuje nevarne elemente zaostrovanja na tem področju.»

Naslednje vprašanje se je nanašalo na postopke belgijske tiskovne agencije Belga, za katere je Kalezić rekel, da «smo presenečeni, saj je do njih prišlo v trenutku, ko belgijska vlada zagotavlja, da je pripravljena sprejeti ustrezne ukrepe za preprečitev protijugoslovanskega terorizma in za normalizacijo meddržavnih odnosov. Dejstvo je, da je omenjena agencija s tem izkazala politično solidarnost s kampanjo širjenja laži o Jugoslaviji v zvezi z dogodki na Kosovu.»

Na tiskovni konferenci so postavili tudi vprašanje o pisanju zahodnega tiska o ustavitvi uvoza zahodnih časnikov in revij v Jugoslavijo. Kalezić je rekel, da ne gre za nikakršno prepoved uvoza tujega tiska, niti finančno niti politično. Gre enostavno za pomanjkanje deviz za uvoz. Zadnje vprašanje pa se je nanašalo na trditve radia Tirana, da z ozemlja Jugoslavije motijo oddajanje programa albanske RTV na albanskem ozemlju. Albanske trditve so neresnične, je odgovoril Kalezić. «Vemo pa, da Albanci vrsto let ovirajo poslušanje in gledanje jugoslovanskih radijskih in televizijskih programov v Albaniji.» (dd)

V ZDA in SZ novo ozračje pred pogajanji v Ženevi

NEW YORK — Ameriški predsednik Reagan je v intervjuju za televizijsko omrežje «ABC» prvič posredno ocenil nedavni protipredlog Leonida Brežnjeva na njegovo «opcijo nič» med sovjetsko - nemškim vrhom v Bonnu. Za Reagana predstavlja sovjetski protipredlog osnovo za pogajanja, kljub temu da ZDA vztrajajo pri prvotni zamisli «opcije nič». Po ugotovitvi brezsmiselnosti, da ljudje v Evropi in Sovjetski zvezi živijo pod grožnjo jedrskih raket, je Reagan v optimističnem tonu govoril o ženevskih razorožitvenih pogajanjih, ki se pričnejo prihodnji ponedeljek. Seveda je svoj optimizem okrepil s trditvami, da Moskvo zanimajo uspešna pogajanja, ker je spoznala, da ZDA ne pristajajo več na njeno vojaško premoč in se oborožujejo.

Iz povsem nasprotnih pozicij preveva podobni optimizem tudi v Moskvi, kjer so prvič izčrpno ocenili nedavno srečanje Schmidt - Brežnjev in razčlenili vprašanje jedrskih raket v Evropi. V komentarju za agencijo «Novosti» Kremelj priznava, da so v Bonnu ostali na izhodiščnih pozicijah glede osrednjega vprašanja — evroizstrelkov, a že izmenjava mnenj o tem vprašanju je «nadvse koristna». Leonid Brežnjev je v Bonnu zavrnil «kot maksimalistične in za SZ nesprejemljive» zadnje Reaganove predloge o «opciji nič», saj bi ZDA ohranile vse svoje jedrske rakete na ladjah in letalih. Kot temelj za prihodnja ženevska pogajanja je «Novosti» predlagala protipredlog Leonida Brežnjeva o «zamrznitvi» sklepa o namestitvi evroizstrelkov ob istočasnem enostranskem delnem umiku sovjetskih jedrskih raket iz Evrope.

S TISKOVNE KONFERENCE NA ZDRUŽENJU INDUSTRIJCEV

Tržaško podjetništvo ostro napadlo sindikalne zahteve pristaniščnikov

Pravijo, da je luških delavcev mnogo preveč - Težnja k privatizaciji: prihodnost pristanišča vidijo v ovrednotenju proste luke in v ohranitvi zasebnih skladišč

Prihodnost tržaškega gospodarstva tiči v pristaniških dejavnostih. Te bo mogoče razmahniti z ovrednotenjem brezcarinskih pošiljk skozi prosto luko, a pomnožitev surovinskih tovorov v tranzitu je možna le z ohranitvijo in okrepitvijo zasebnih blagovnih skladišč v luki. Industrijci nikomur ne bomo dovolili, da seže po teh skladiščih.

Ostre besede, ki potrjujejo voljo po razponu privatizacije pristaniških dejavnosti v nasprotju s sindikalnimi tezami, so bile izrečene na včerajšnji tiskovni konferenci, s katero je krajevno združenje industrijcev orisalo poglede podjetništva na to, kako izvleči pristanišče iz krize. Recept za ozdravitev bolnika je prikazal predsednik združenja Raffaele De Riù, dopolnili pa so ga predsednik komisije industrijcev, ki je zadolžena za probleme pristanišča, Federico Pacorini, član odbora trgovinske zbornice Eugenio Vatta, bivši ravnatelj združenja trgovcev Elio Geppi in predsednik združenja trgovcev s kavo Alberto Hesse. Navzoč je bil tudi predstavnik spediterjev Francesco Slocovich.

Vodilna nit recepta zadeva pekoče vprašanje izdatkov in posledično seveda tarif, to je cen za razne luške storitve. Kot je bilo pričakovati, so bili previsokih izdatkov (in nekonkurenčnih tarif) znova obdolženi pristaniščniki, še zlasti tisti, ki so organizirani v enotni pristaniški družbi. Najbolj hud nanje je bil Geppi: pristaniško delavsko družbo je označil kot monopol, ki vedri in oblači po mili volji brez vsakega političnega nadzorstva. To je prava okužba, je dejal Geppi s pripombo, da monopoli hodijo lahko vštric z diktaturo, nikakor pa ne z demokracijo. Luko je po njegovem treba temeljito razkužiti in odstraniti parazitstvo, ki se pojavlja v izostajanju z dela in v odvečnem številu delavcev.

Samo v sklopu ustanove EAPT naj bi odvečnih delavcev bilo kar 600. Ker jih ni mogoče odpustiti — saj je to javna ustanova — in niti ne vpisati v dopolnilno blagajno, ki v EAPT ni predvidena (pač pa velja za pristaniško delavsko družbo), se postavlja vprašanje, kaj storiti. V krogih CGIL se problema zavedajo in nekdo je iznesel predlog, da bi odvečno delovno silo lahko uporabili za redno vzdrževanje strojev in opreme v luki. Takšnega konkretnega predloga na tiskovni konferenci nismo slišali, pač pa je Pacorini dejal, da gre problem rešiti s korenitim preustrojem operativnega cikla in natančno preveritvijo sedanjih izdatkov, da se iz nje izlušči realna cena dela. Tako bi se dalo tudi učinkoviteje uravnavati storitvene tarife.

Delavcev pa ni preveč le v EAPT, ki šteje vsega 1600 delovnih moči, ampak tudi v pristaniški delavski družbi, pravijo. V njej je vsega 1522 ljudi, torej po sodbi industrijcev in sicerščnjih koristnikov luke 600 do 800 preveč. Dejansko to pomeni, da bi bilo treba skupno število pristaniščnikov skrčiti nič manj kot na polovico, potem ko se vrste brezposelnih na Tržaškem že itak daljšajo.

Med tiskovno konferenco so seveda omenili tudi kronični primanjkljaj te ustanove. Pred štirimi leti so njeni dolgovi znašali 30 milijard lir, ustanova pa mora nanje plačevati 14 milijard lir letnih obresti. Zanettiju je vendar uspelo bilanco skoraj uravnovesiti, je dejal Pacorini, letos pa se je položaj znova poslabšal zaradi zmanjšanja tovornega prometa.

Recept industrijcev za ozdravitev pristanišča predvideva tudi primerno izkoriščanje sklada, ki je namenjen uresničitvi gospodarskega dela osimskih dogovorov, vendar le pod pogojem, da se sklad pozneje nanovo dopolni. Vodstvo EAPT naj bi reorganizirali, tako bi glavnemu ravnateljstvu pristavili še štiri specifične sektorske direkcije: trgovinsko, finančno - administrativno, tehniško - operativno, pa še za vprašanja osebja. Z angažiranjem vseh zainteresiranih bi nato bilo treba izvršiti tehnološko obnovo, preurediti vse storitvene oddelke in z vsestransko premičnostjo delovne sile zagotoviti čim izdatnejšo proizvodnost. Brez takšnih pobud — menijo industrijci — ne moremo zahtevati od rimskih oblasti posebnih olajšav za našo luko. To zatrdilo je ognjeviti Geppi podkrepil s podatkom, da stanejo pristaniščniki državno blagajno 20 milijard lir na leto, da gre celoviti dohodek EAPT za plače uslužbencem in da je danes izkoriščenih samo 30 od sto pristaniških zmogljivosti. (dg)

OB 75-LETNICI PESNIKOVE SMRTI

Dijaki srednje šole «Simon Gregorčič» občuteno proslavili goriškega slavčka

Sinoči je slovenska srednja šola «Simon Gregorčič» iz Doline priredila uspelo in prisrčno Gregorčičevo proslavo, «ob 75-letnici smrti goriškega slavčka in ob 15-letnici poimenovanja šole po njem», kot je dejala dijakinja številnemu občinstvu, ki je napolnilo do zadnjega kotička dvorano gledališča «F. Prešeren» v Boljuncu.

Slavnostni govornik je bil pesnik Ciril Zlobec, ki je mladim dijakom, njihovim staršem in profesorjem spregovoril o tem, kaj je Gregorčič pomenil primorskim in potem še vsem Slovencem. Spregovoril je o velikem spoštovanju, ki so ga imeli tudi preprosti ljudje do pesnika in o ljubezni do poezij, v katerih so prepoznali svojo usodo. Ob pesnikovi smrti so se primorski Slovenci od Gorice pa do Sv. Lovrenca, kjer so pesnika pokopali poslovili v neverjetnem številu in z veliko žalostjo v srcu. Preprosti ljudje in izobraženci pa so ohranili «goriškega slavčka» globoko v srcu. Ciril Zlobec se je vprašal, zakaj tolikšna navezanost ljudi na pesnika in med razmišljanjem dejal: «Ker nismo samo ti in jaz, mi tu in oni tam, pa tisti včeraj in mi danes, ampak ob vsem tem tudi narod, slovenski narod, nezmotljivo čutimo in ker čutimo se tudi zavedamo, da je Gregorčičeva pesem eden od temeljev prav tega občutka, te zavesti, da smo slovenski narod.»

Zlobčevemu govoru je sledil nastop mladinske skupine godbe Breg, ki jo vodi Viljam Slavec; v skupini so sedanji in bivši učenci srednje šole «Simon Gregorčič». Dijaki šole so pripravili tudi recital Gregorčičevih pesmi, recitirali so ob spremljavi flavt, na katere so igrali prav tako učenci šole, v ozadju pa so na belem platnu diapozitivi prikazovali Soško dolino.

Igralec Aleksij Pregarc je nato zrecitiral pesem, ki jo je napisal S. Šali med vojno ob stoletnici Gregorčičevega rojstva.

Proslavo je zaključil s svojim nastopom šolski pevski zbor, ki ga je vodila Vibra Kodrič.

Ob zaključku moramo zapisati, da so se vsi nastopajoči dijaki potrudili, treba je tu pohvaliti tudi njihove učitelje, in priredili občuteno in vsebinsko polno proslavo v spomin «goriškega slavčka».

Strokovni zavod o socialni službi za slovenske otroke

Zavodski svet Državnega poklicnega zavoda za industrijo in obrt s slovenskim učnim jezikom potrjuje nujnost ustanovitve **socio - psiho - pedagoške in rehabilitacijske službe za mladino slovenskega jezika**, ker meni, da je zahteva po slovensko govorečih socialnih delavcih ena izmed splošnih manjšinskih pravic, saj temelji na učinkovitem medosebnem odnosu z mladino in otroki, ki je lahko takšen samo v materinščini.

Glede na temeljno važnost slovenske socialne družbe, zavodski svet izraža željo, da bi pristojna ustanova v čim krajšem roku imenovala poklicno ekipo socialnih delavcev.

Pittoni o vprašanju sprejemanja oddaj slovenskega radia

Deželni svetovalec PSI Arnaldo Pittoni je pred kratkim naslovil predsedstvu deželnega odbora Furlanije - Julijske krajine pismeno vprašanje, v katerem zahteva takojšen poseg pristojnih organov za odpravo valovnih motenj, ki močno ovirajo redno in razločno sprejemanje oddaj Radia Trst A v nekaterih predelih naše dežele. V pismenem vprašanju svetovalec Pittoni med drugim ugotavlja popolno nezanimanje javnih uprav do rešitve tega vprašanja ter dodaja, da prav v prostorih teh uprav pri žičnici na Višarjih ima svoj sedež zasebna radijska postaja, ki moti oddaje Radia Trst A.

Danes v Križu srečanje mladine

Mladinski odsek KD Vesna prireja danes ob 20.00 v mali dvorani doma «Albert Sirk» v Križu srečanje vaških mladink in mladincev. Na sestanku bo govor o dejavnosti in potrebah mladine v vaški skupnosti ter o pobudah kulturnega in družbenega značaja, ki jih namerava mladinski odsek kriškega društva izpeljati v tej delovni sezoni. V ta namen so odborniki odseka pripravili zanimivo anketo, ki bo stvarno prikazala kakšne vrste dejavnosti si želi kriška mladina.

Savici in Tulliu iskreno čestita ob rojstvu hčerke

ANDREJKE

Glasbena matica

Ravnatelj, učno in neučno osebje državnega učiteljišča A. M. Slomšek v Trstu čestitajo prof. Savici Malalan in soprogu ob rojstvu male

ANDREJKE

kateri želijo vso srečo v življenju.

ZA IZHOD IZ ČEDALJE HUJŠE KRIZE

DEŽELNI FLM PRIPRAVLJA VRSTO MANIFESTACIJ ZA LADJEDELSTVO

Danes simbolična zasedba glavnega sedeža Italcantieri v Trstu - Jutri javna sindikalna skupščina - 10. decembra 4-urna stavka v vsem deželnem ladjedelstvu

Deželni sindikat kovinopredelovalnih delavcev FLM je začel s serijo pobud, katerih namen je mobilizirati prizadeto delavstvo in hkrati pritegniti pozornost pristojnih organov na krajevni, deželni in vsedržavni ravni na dramatični položaj, v katerem se nahaja ladjedelska industrija v deželi Furlaniji - Julijski krajini.

Danes ob 10. uri bo na glavnem sedežu družbe Italcantieri na Korzu Cavour tiskovna konferenca, na kateri bodo predstavniki sindikata orisali položaj in razvoj protestnega gibanja, ki so ga sindikalni predstavniki delavstva sprožili v podporo zahtevi po takojšnjem nastopu vladnih organov za premostitev sedanje krize v ladjedelstvu. Sedež Italcantieri bodo delavci simbolično zasedli za 24 ur, in sicer od danes ob 17.30 do iste ure jutri. Med tem časom bo jutri, prav tako ob 10. uri, na zasedenem sedežu javna sindikalna skupščina, na katero je deželno vodstvo FLM povabilo tudi predstavnike političnih sil, parlamentarce iz Furlanije - Julijske krajine, deželne svetovalce ter predstavnike krajevnih uprav in gospodarske operaterje z našega območja. V prvem tednu decembra se bo vodstvo FLM sestalo z deželnim svetom: na tem sestanku bo razprava zajela tudi vprašanja, ki se nanašajo na organizacijo druge deželne konference o državnih soudeležbah v Furlaniji - Julijski krajini. Končno bo 10. decembra štirurna stavka vsega delavstva kovinopredelovalne stroke iz naše dežele s skupno manifestacijo po tržaških ulicah.

Kriza, ki je zajela ladjedelstvo v naši deželi, se odraža predvsem v naslednjih pokazateljih: v tržiški ladjedelnici Italcantieri se naglo bliža trenutek, ko bodo desedanja naročila za gradnjo novih plovil povsem pošla; pri gradnji zidanega doka v Tržaškem arzenalu - Sv. Marku se zamude grmadijo druga na drugo; bodočnost Tovarne velikih motorjev pri Boljuncu je še vedno nejasna; obveznosti, ki so bile svoj čas sprejete kar zadeva obrat Cantieri Alto Adriatico v Miljah, se uresničujejo s skrajno počasnostjo. Vse to ponovno opozarja na skrajno brezbrižnost vodilnih organov Fincantieri in Italcantieri, prav tako pa tudi na nemogočo pasivnost osrednje vlade, ki še vedno ni pripravila izvajalnih zakonov za področni načrt ladjedelstva, ki ga je že pred dobrim časom odobril Medministrski odbor za industrijsko načrtovanje CIPI.

Te dni so se ponovno sestali na sindikalni skupščini delavci miljskega obrata Cantieri Alto Adriatico. Skupščine so se udeležili tudi predstavniki tovarniških svetov drugih ladjedelskih obratov iz naše dežele. Po daljši razpravi je prizadeto delavstvo zavzelo do najnovejših predlogov Fincantieri odločno odklonilno stališče: načrtovati mobilnost večjega števila delavcev miljskega obrata v smislu, da bi se ti preselili v tržiško ladjedelnico Italcantieri, so naglasili, je nesmiselno v trenutku, ko preživlja industrija na Goriškem prav tako krizo kakor industrija na Tržaškem. Tak predlog je zaradi tega neizvedljiv in meji skoraj na provokatorstvo. Delavci so na koncu še enkrat poudarili zahtevo, naj se nova družba za miljski obrat, pri kateri bosta kakor znano soudeleženi Fincantieri in Friulia, ustanovi najkasneje do konca letošnjega leta.

Società dei concerti (Tržaško koncertno društvo) — V ponedeljek, 30. t.m., ob 20.30 v gledališču Rossetti koncert pianista NIKITE MAGALOFFA.

Včeraj je na filozofski fakulteti z odliko diplomirala

SUZI PERTOT - LEGIŠA

Čestitajo ji

Sandi, Eda in Sara

OB ZAČETKU DELOVNEGA LETA

Dejavnost skavtskih voditeljev

Prejeli smo in objavljamo:

«Kot vsako leto, so se tudi letos v oktobru in novembru zvrstile skavtske in organizacijske dejavnosti za voditelje. Najprej smo se voditelji polnoštevilno udeležili občnega zbora za vse tri veje skavtske organizacije: VOLVEV - veja za člane od 8. do 11. leta, IZVOD - za člane od 11. do 15. leta in ROVPOP za člane od 18. leta dalje.

Dvodnevni program je bil v glavnem osredotočen na izbiro novih prijemov skavtske vzgojne metode, v katere se je poglobila Bruna Ciani. Posebno pozornost smo letos posvetili veji izvidnikov in vodnic. Govor je bil o vzgojnih prijemih v vodu, višjem vodu in četi ter o vlogi vodnika in četovodje. Prvi dan smo torej posvetili teoriji, ki smo jo naslednjega dne postavili v prakso, in sicer na temo vzgojnega načrta in podviga.

Kot na začetku vsakega delovnega leta smo posebno točko občnega zbora posvetili določanju funkcij v organizaciji. Problemom vodstva VOLVEV pa smo posvetili Minitabor na Repentabru. Tudi tokrat je bil program dvodneven, voditelji pa smo imeli možnost izpopolniti v raznih veščinah. Prvi del sobotnega popoldneva je bil na primer posvečen orientaciji. Sledila je obravnava narodnostnega problema, na katerega polagamo veliko važnost, kot na bistveni moment skavtske vzgoje, ki je vedno prisoten na vsakem našem srečanju. Ukvarjali smo se predvsem s tem, kako otroku na primeren način prikazati položaj Slovencev v Italiji in ga vzgajati v to, da ne bo imel občutka manjvrednosti.

Po tipični skavtski večerji smo se posvetili še problemu verskega posredovanja: organizacija ne posreduje teološkega sistema, ampak smisel za Boga po načelu Baden - Powella in v zavesti, da to usmerja vernega človeka drugače kot nevernega. Predvsem smo poudarili točko o pomoči bližnjemu.

Naslednjega dne po maši je sledil pogovor o skavtski vzgojni metodi v otroški dobi na podlagi točk

1. Psihološki vidik dobe VOLVEV;
2. Vzgojni moment in sredstva po Baden - Powellu.

Popoldne se je program zaključil in sicer z veščino prve pomoči, ki je vključevala ogled diapozitivov in praktične vaje».

SONČNICA

POPRAVEK

V včerajšnji številki je bilo v članku o sestavku pridelovalcev oljk pomotoma napisano, da je predsednik kmetijske zadruge Pino Debarnardi. Predsednik je Dušan Kodrič, medtem ko je Debernardi v zadrugi odgovoren za nakupe in prodajo. Za pomoto se oproščamo.

V KD Škamperle film o Jordaniji

Kot smo že poročali, bo danes zvečer v prostorih KD Slavko Škamperle tretji film iz ciklusa o potovanjih «priljubljenega potnika» in kinoamaterja Sergia Nodusa, ki je med člani društva že star znanec. Nodusovi filmi so že popeljali redne obiskovalce KD Škamperle v Polinezijo in v Afriko, današnji film pa nas bo popeljal v starodavno jordansko mesto Petro, ki je v starih časih predstavljalo obvezno točko za vse, ki so se z Daljnega vzhoda pomikali proti takratnemu Kostantinopolisu - Carigradu. Vsi dogodki iz starih časov pa so v mestu pustili neizbrisno sled: dragocene slonokoščene predmete, zlato in drugo. Film pa ne prikazuje samo zgodovinskih zanimivosti, ampak tudi umetniške in naravne lepote. Mesto je zgrajeno v puščavi Wadi Rum. Če si bomo film ogledali, bomo lahko tudi razumeli, zakaj ima film naslov «Petra: pota kadila».

Miko

Razna obvestila

Mladinski krožek VESNA vabi kriške mladinke in mladince na srečanje, ki bo danes, ob 20. uri v domu Albert Sirk. Pogovarjali se bomo o mladinski dejavnosti v Križu.

KD Slovan - Padriče vabi danes, jutri in v nedeljo na ogled knjižnega sejma v prostorih Gozdne zadruge, ki bo odprt v jutranjih in popoldanskih urah. Razstavljali bomo zanimive knjige za odrasle in otroke. Vabljeni!

KD Primorec vabi na sejem knjige, ki bo v Ljudskem domu v Trebčah v nedeljo, 29. t.m., od 10. do 13. ure, v ponedeljek, 30. t.m., od 20. do 22. ure in v torek, 1. decembra, od 20. do 22. ure.

KD Lipa Bazovica vabi na kulturni večer, ki bo jutri, 28. t.m., ob 20.30 v Bazoviškem domu. Sodelujejo osnovna šola P. Trubar, pevski zbor Lipa in Anastazija Purič s klavir.

KD S. Škamperle in KD Union vabita na ples, ki bo jutri, 28. t.m., ob 20.30 na stadionu «1. maj».

KD Slovan sporoča, da so pevske vaje ob torkih in petkih, ob 20.30 (skupno za moške in ženske).

Pevci, godbeniki in recitatorji TPPZ «Pinko Tomažič». V nedeljo, 29. t.m., ob 14. uri se bomo slikali pred spomenikom padlim v narodnoosvobodilni borbi iz Križa. Fotografija bo objavljena v našem almanahu ob 10. obletnici dejavnosti.

Praznovanje 50-letnikov zgoniške občine bo jutri, 28. t.m., z večerjo v restavraciji «Volnik» v Repnu. Zbirališče ob 18. uri pred spomenikom v Zgoniku.

KD Rdeča zvezda obvešča udeležence plesnega tečaja, da bodo vaje vsako soboto, od 20. do 22. ure v telovadnici osnovne šole Lojze Kokoravec - Gorazd v Saležu.

KD Vesna prireja v nedeljo, 29. novembra, ob 20. uri v Domu Albert Sirk v Križu gostovanje mladinske gledališke skupine KD F. Prešeren iz Boljunca, ki bo uprizorila delo «S kakšno pravico ti rečem dober dan» (M. Kravos in S. Verč). Vabljeni.

Kmetijska zadruga v Trstu (III. traversale st — tel. 817-325) sklicuje pred začetkom del v boljunski torkli, sestanek za pridelovalce oljk danes 27. t.m., ob 9. uri v kulturnem krožku Mercandel Sv. Barbara — Milje.

Fotokrožek Trst-80 obvešča, da bo prva seja po občnem zboru danes, 27. t.m., ob 20. uri na sedežu ZSDK.

KD Vesna vabi jutri, v nedeljo in ponedeljek v dom A. Sirk v Križu na ogled knjižnega sejma, ki bo odprt od 10. do 12. ter od 16. do 19. ure. Razstavljali bomo zanimive knjige za vse starosti in za vse okuse. Se priporočamo!

Včeraj - danes

Danes, PETEK, 27. novembra

BERNARD

Sonce vzide ob 7.20 in zatone ob 16.25. — Dolžina dneva 9.05. — Luna vzide ob 7.48 in zatone ob 17.16.

Jutri, SOBOTA, 28. novembra

JAKOB

Vreme včeraj: najvišja temperatura 9,1 stopinje, najnižja 5,4, ob 18. uri 8 stopinj, zračni tlak 1025,2 mb ustaljen, veter 12 km na uro severozahodnik, vlaga 28-odstotna, nebo jasno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 13,4 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Giovanni Barnabà, Rocco Chersicola, Carmela Aliberti, Stefano Fičur, Silvano Valente, Lorenzo Cariddi, Andrea Braico in Luca Radin.

UMRLI SO: 89-letna Emma Mazzucato vd. Basilisco, 67-letna Olga Gomiscek vd. Caris, 80-letni Francesco Zadnik, 75-letna Maria Severi vd. Nardin, 69-letni Adelio Causi, 85-letna Maria Zagar vd. Campagnone, 83-letni Francesco Eramo, 89-letna Maria Makovec vd. Sbona, 70-letni Giuseppe Morelli, 67-letni Valeriano Medizza.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN

(od 8.30 do 20.30)

Corso Italia 14, Ul. Giulia 14, Erta di Sant'Anna 10, Lonjerska cesta 172

(od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 20.30)

Largo Sonnino 4 in Trg Libertà 6

NOČNA SLUŽBA LEKARN

(od 20.30 dalje)

Largo Sonnino 4 in Trg Libertà 6

LEKARNE V OKOLICI

Boljunec: tel. 228 124; Bazovica: tel. 226 165; Opčine: tel. 211 001; Prosek: tel. 225 141; Bužje polje Zgonik: tel. 225 596; Nabrežina: tel. 200 121; Sesljan: tel. 209 197; Žavlje: tel. 213 137; Milje: tel. 271 124.

Jugoslovanski državljani počastili 29. november

V Trstu živeči jugoslovanski državljani, predstavniki raznih ustanov in podjetij ter visokošolci, ki študirajo na tržaški univerzi, so včeraj popoldan skupno s člani jugoslovanskega generalnega konzulata v Trstu v prostorih konzulata proslavili 29. december, državni praznik SFR Jugoslavije.

Generalni konzul SFRJ Štefan Cigoj je v svojem nagovoru poudaril pomen tega dneva pred 38 leti, ko so bili v Jajcu postavljeni temelji Jugoslavije kot neodvisne federativne države. Ob tem je dejal, da ne gre za neko formalnost, pač pa za priložnost, da se delovni ljudje Jugoslavije ozrejo na težko prehojeno pot, na žrtve, ki so bile potrebne za ustvarjanje enotne in suverene države jugoslovanskih narodov in narodnosti. A tudi to še ni dovolj; to je tudi priložnost — je poudaril generalni konzul — da se analizirajo aktualni problemi jugoslovanskega gospodarskega in družbenega razvoja, da se oceni mednarodni položaj in vloga Jugoslavije v njem kot neuvrščene sile in opredelijo nadalnje naloge.

Gen. konzul Štefan Cigoj se je potem dotaknil gospodarske krize, s katero se mora soočati vsa jugoslovanska družba ter s subjektivnimi in objektivnimi silnicami, ki pogojujejo sedanjo krizno situacijo ne samo v Jugoslaviji marveč v vsem svetu, tudi v gospodarski razvitih državah. Dotaknil se je tudi bolečega pojava nacionalističnega izbruha na Kosovem, obenem pa tudi poudaril prepričanje, da bodo jugoslovanski narodi in narodnosti našli izhod iz sedanjih težav, za kar že obstajajo otipljivi znaki.

Nazadnje se je generalni konzul Štefan Cigoj ozrl še na položaj pri nas in poudaril, da morajo Jugoslovani, ki delajo v tem delu prijateljske Italije narediti vse, da se še izboljšajo že tako dobri gospodarski in tudi politični odnosi. Poleg naporov za nadaljnje razvijanje trgovinske izmenjave v tem smislu, mora biti aktivnost usmerjena tudi k ustvarjanju pogojev za skupno industrijsko, to je proizvodno kooperacijo. Kot pomemben korak v tem smislu je navedel odprtje tovarne Veplas in postavitev temeljnega kamna za tovarno Hobles v Špetru v Beneški Sloveniji, kar simbolično karaktezira obstoječo voljo, da se v tem delu Evrope tesneje povezujemo v korist prebivalstva ene in druge strani in tako prispevamo k krepitvi gospodarstva, a tudi k trajnejšim pogojem za mir v tem delu sveta.

SINOČI MED SEDMO IN OSMO URO V MAZZINIJEVI ULICI

Troje mladeničev izropalo zlatarno

Okrog 19.20 sinoči je troje mladeničev domnevne starosti 25 do 27 let izropalo zlatarski laboratorij v Mazzinijevi ulici št. 24, prvo nadstropje. Lastnik Mauri Crevatin, 35 let, rojen v Miljah in tam stanujoč v Ul. Matteotti 2/D, je preiskovalcem iz vrst policije (pod vodstvom dr. Padulana) in karabinjerjev povedal, da so mu roparji odnesli 700.000 lir v gotovini in raznovrstne izdelke v zlatu za 30 milijonov lir. Na kraj ropa so prišli tudi agenti znanstvenega oddelka kvesture. O napadalcih zaenkrat ne duha ne sluha.

Kako se je zgodilo? V laboratorij so mladeniči prihrumeli brez mask, le eden je imel sončne naočnike. Medtem ko dva še črhnila nista, je tretji z avtomatično pištolo domnevnega kalibra 7.65 ustrahoval Crevatina in njegovo 27-letno svakinjo Nirvano Ciacchi por. Bobini (rojeno v Trstu, a bivajočo v Miljah, Ul. 25. aprila 21), češ, če se dotakneta alarmnega zvonca, bo po vaju. Trojica je žrtvi zvezala — moškega z rokama za hrbtoma, žensko pa z rokama spredaj — se polastila plena in urno pobegnila. Ne ve se, če z vozilom ali peš in tudi ne, v katero smer. Znano je le, da je imetnik pištole izrekel grožnjo z južnjaškim naglasom.

Deset minut po begu se je Crevatinova svakinja rešila spon in telefonsko pozvala na pomoč policijo in karabinjerje. Vendar ne iz laboratorija, temveč od zunaj, kajti pred begom so roparji prestrigli telefonski kabel.

Ugibanja ob neki smrti

V glavni bolnici je izdihnila v 82. letu oseba, o kateri listine govoré, da je bila moškega, zdravniška praksa pa, da ženskega spola. Rodila se je kot Elisabetta Anna Maria, umrla pa kot Andrea. Priimek: Riccobon. Zanjo žaluje Adriana Fontanot, v matičnem uradu zapisana kot žena Andrea Riccobona.

Pokojna oseba je bila na zdravljenju v bolnici večkrat in zdravniki so jo v vsem videli kot žensko, iz občutljivosti do njene uverjenosti, ali bolje, volje, da hoče biti moški, pa o tem niso črhnili in jo vsakokrat sprejeli na moški oddelek. Ker pa je ob smrti človeka zakon neizprosen, je zadeva po 20 letih zakonskega življenja med Fontanotovo (ki še sedaj trdi, da je poročila moškega) in Riccobonom ali Riccobonovo planila na površje in začela se je sodna preiskava.

Podrl jo je vespist

Malo po 14. uri so v ortopedskem oddelku tržaške bolnišnice sprejeli 68-letno Angelo Rodello por. Zerial iz Doline 161. Kot je sama izjavila, jo je v dopoldanskih urah, okrog 9.30, pri prečkanju Ul. Cellini podrl vespist, tako da je pri padcu zadobila več udarcev v desno nogo. V bolnišnico so jo prepeljali v popoldanskih urah z zasebnim vozilom, ob sprejemu pa se ni mogla spomniti imena in ostalih podatkov vespista, ki ji jih je sicer dal takoj po nezgodi. Zdraviti se bo morala petnajst dni.

Drevi v Saležu predavanje o gobah

Na pobudo KD Rdeča zvezda bo drevi ob 20.30 v društvenih prostorih v Saležu predavanje dr. Milka Čebulca o užitnih in strupenih gobah. Ta tema je vselej zelo aktualna, saj pogosti primeri zastrupitev dokazujejo, da marsikdo še ne razlikuje med različnimi primerki gob.

Javno srečanje o delu «Das Kapital»

V Časnikarskem krožku (Corso Italia 12) bo danes ob 17.45 srečanje z igralci in režiserjem dramskega dela «Das Kapital», ki je v teh dneh na sporedu v gledališču Rossetti. Srečanja, ki ga prireja Stalno gledališče iz Trsta, se lahko udeleži vsakdo, ki ga zanima argument.

Zakaj ni tržaški slovenski radio poročal o mednarodnem srečanju manjšin v Köszegu

V Köszegu na Madžarskem se je konec prejšnjega tedna odvijalo zanimivo srečanje manjšin Avstrije, Italije, Jugoslavije in Madžarske, na katerem so proučili stanje in razvojne perspektive narodnostnih skupnosti v tem delu Evrope ter sprejeli sklepe o utrjevanju sodelovanja med manjšinami. Naravno, da so tudi slovenski zamejski mediji sledili dogodku in o njem poročali: pa ne vsi mediji. Izjemo je predstavljal radio Trst A, pa ne po krivdi njegovih časnikarjev; zgodilo se je, da je italijanski šef redakcije odrekel pooblastilo novinarju, da bi odšel na Madžarsko, to pa z nepripričljivimi izgovori.

Potek dogodkov je dokaj zgovoren: eden od urednikov v slovenski redakciji je že v ponedeljek, 16. novembra, se pravi štiri dni pred začetkom zasedanja v Köszegu, opozoril namestnika glavnega urednika (glavni urednik se je namreč mudil na počitnicah v Karniji) o nujnosti, da bi slovenska postaja sledila temu dogodku. Praksa veleva, da je treba za potovanje novinarja vprašati za pooblastilo v Rim, prošnja pa ni bila iz Trsta nikoli odposlana, ker je glavni urednik, ki se je po telefonu nenadoma oglasil iz Karnije) bil mnenja, da v Köszeg ne gre poslati nikogar.

Zakaj pa? Glavni urednik je navedel vrsto razlogov, od katerih pa ni niti eden prepričljiv. Prav nič ni na primer prepričljiv izgovor o pomanjkanju denarja, saj je vsem znano, s kakšnimi sredstvi razpolaga radiotelevizijska ustanova, iz samega poslušanja slovenskih poročil pa se vsakdo lahko prepriča, da se najdejo sredstva tudi za kritje mnogo manj pomembnih dogodkov. Prav tako ne drži utemeljitev, da se slovenski urednik ni pravočasno posvetoval z glavnim urednikom, saj je bil njegov namestnik opozorjen, kot smo videli, že štiri dni pred začetkom srečanja, pomena katerega pa men da ni bilo posebno težko preveriti.

Skratka, gre za nedopustno kršenje že tako omejene avtonomije redakcije slovenske radijske postaje s strani italijanskih odgovornih, predvsem pa gre za kršenje pravice slovenskih poslušalcev do popolne informacije. Ta pravica pa bi morala toliko bolj veljati, ko gre za dogodke, ki se neposredno tičejo manjšine.

Zadeva je seveda močno razburila duhove v stekleni palači v Ul. Fabio Severo, pa tudi izven nje. Že v prihodnjih dneh bo o zadevi razpravljal sindikalni odbor časnikarjev RAI, ni pa izključeno, da bo zadevo proučil tudi deželni novinarski sindikat.

SKLENJEN PROCES ZARADI BRATOMORA V MILJAH

Devet let zapora za Guida Furlanija

Javni tožilec je za obtoženca zahteval kar 18 let zaporne kazni

Tržaško porotno sodišče (predsednik Lugnani, javni tožilec Staffa) je sinoči po večernem posvetovanju obsodilo na devet let in štiri mesece zaporne kazni 48-letnega Guida Furlanija, ki je 29. julija lani v Miljah po hudem prepiru ubil starejšega brata Maria. Šlo je za zagonetno družinsko tragedijo, katerih vzroke je treba iskati v nesoglasju in prepirih članov družine Furlani okrog dediščine in zlasti okrog razdelitve očetove zapuščine. Tržaška porota je tako v treh dneh, kolikor je vsega skupaj trajal proces Furlani, neposredno obravnavala žgoč primer okostenelih družinskih odnosov, sad patriarhalne miselnosti, ki pa jih tudi sodobna družba ni še popolnoma premostila.

Mržnja med bratoma Guidom in Mariom Furlanijem zaradi pravne razdelitve nekega zemljišča pri Koroščih je, kot so ugotovili sodniki in potrdili najožji sorodniki, trajala že dolgo let. Nihče pa gotovo ni slutil, da se bo ta mržnja izrodila v krvavo tragedijo, katere posledice bo sedaj na lastni koži nosil Guido Furlani.

Omeniti je treba, da se je sodni zbor odločil za povprečno dokaj milo kazen, saj je javni tožilec v svojem posegu zahteval za Furlanija kar osemnajst let zapora. Porota ni sprejela tožilčevo mnenje, da je Guido Furlani namerno streljal na brata ter sprejela tezo, da je bila tragedija nenamerna in da je treba vzroke zanjo iskati v sovraštvu, ki je dolga leta razdvajalo brata Furlani. Sodna obravnava, ki se je zaključila sinoči, je bila iz pravnih vidikov zelo zapletena in to zlasti zaradi tega, ker je imel sodni zbor malo konkretnih dokazov proti Guidu Furlaniju, ki je zaporno kazen vsaj na videz zelo mirno sprejel.

KD RDEČA ZVEZDA

prireja danes, 27. novembra, ob 20.30 v društvenih prostorih v SALEŽU večer diapozitivov

«SMRTNE, STRUPENE IN MANJ UŽITNE GOBE»

Predava **dr. MILKO ČEBULEC.**

Vabljeni!

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba od 21. do 8. ure tel. 732-627, predpraznična od 14. do 21. ure in praznična od 8. do 20. ure, tel. 68 441.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

EDUARDO DE FILIPPO
DOLGONOGE LAŽI
Režija: BORIS KOBAL

V nedeljo, 29. novembra ob 16. uri — abonma red G (popoldan na dan praznika).

Ansambel
«ANDROMEDA»
priredi
KONCERT
V nedeljo, 29. novembra 1981 ob 17. uri v Marijinem domu pri Sv. Ivanu, Ul. Brandesia 27
Vabljeni!

Gledališča

VERDI
Ena najbolj priljubljenih oper, Puccinijeva «La Bohème», se po sedmih letih vrača v gledališče Verdi. V torek bo na vrsti red A/F, peli pa bodo Maria de Francesca, ki bo Mimì, Musetto bo pela Adelina Scarabelli, Rodolfa Nazareno Antinori, v drugih vlogah bodo nastopili še Lorenzo Saccomani, Giancarlo Luccardi Colline in drugi.
V ponedeljek ob 18.30 bo v veliki dvorani krožka za kulturo in umetnost znani umetnostni kritik Alfredo Mandelli predstavil Puccinijevo delo. Vstop prost.

ROSSETTI
Nocoj ob 20.30 (red «prost») bo Stalno gledališče Furlanije - Julijske krajine predstavilo delo «Das Kapital» Curzia Malaparteja, prevedeno iz francoščine, za oder priredil Mario Maranzana. Režiser Franco Giraldi, za scene in kostume poskrbel Sergio D'Osmo. Nastopajo poleg Maria Maranzana, Margherita Guzzinati, Vittorio Franceschi, Carlo De Mejo, Maria Teresa Sonni, Walter Manfrè, Adolfo Bonomo, Romina in Roberta De Rubis, Donatella Calamita, Lilia Cravino, Roberta Fregonese, Paolo Hermanin, Luciano D'Antoni, Pietro Bartolini, Angelo Curti. V abonmaju odrezek 2. Rezervacije pri glavni blagajni.

AVDITORIJ
Danes ob 9. in 10.45 «Lutke Podrecce» — predstava za osnovne in nižje srednje šole. Rezervacije pri tajništvu gledališča, tel. 567-201, int. štev. 10. Zadnja ponovitev jutri, 28. novembra.

Kino

Cappella Underground 18.00—20.00—22.00 «Lo straccione». Režija Carl Reiner. Ameriška komedija.
Ariston 17.00—19.30—22.00 «Ultimo metrò». Catherine Deneuve in Gerard Depardieu.
Ritz 18.00 «Nessuno è perfetto». Renato Pozzetto, Ornella Muti.
Eden 17.00 «Pierino contro tutti».
Grattacielo 15.30 «Cristiana F. — Noi, i ragazzi dello zoo di Berlino». Prepovedan mladini pod 14. letom.
Fenice 16.00 «Il postino suona sempre due volte». Jack Nicholson. Prepovedan mladini pod 14. letom.
Cristallo 16.30—20.30 «Ben Hur». C. Heston.
Aurora 16.00 «Strade violente». Prepovedan mladini pod 14. letom.
Capitol 16.30 «Atmosfera zero». Sean Connery.
Moderno 15.00–17.15–19.30–21.45 «La pelle». Prepovedan mladini pod 14. letom.
Filodrammatico 15.00 «Lady in calore». Prepovedan mladini pod 18. letom.
Nazionale 16.00 «Pamela il sapore del peccato». Prepovedan mladini pod 18. letom.
Vittorio Veneto 16.30 «Una moglie ingorda». Prepovedan mladini pod 18. letom.
Mignon 16.30 «Animal House».
Radio 14.30 «Orgasmo pornografico». Prepovedan mladini pod 18. letom.
Lumiere 16.00 «Porno cameriera senza malizia».

KD S. ŠKAMPERLE SV. IVAN
Vljudno vas vabimo na 3. filmski večer, na katerem bomo predvajali film **Sergia Nodusa**
PETRA, POTA KADILA (Jordanija)
ki bo danes, 27. t.m., ob 20.30 v prostorih društva — na stadionu «1. maj».

KD VALENTIN VODNIK DOLINA
vabi na
srečanje z borci, aktivisti in interniranci,
ki bo v nedeljo, 29. novembra, ob 18. uri v društveni dvorani.
Kot gost sodeluje partizanski pisatelj, zgodovinar in publicist **MAKS ZADNIK.**

Mali oglasi
telefon (040) 794672

PRODAM hišo v Krminu in 1000 kv. metrov za morebitno zidavo še štirih stanovanj. Informacije na upravi Primorskega dnevnika v Gorici, tel. 83-382.
NA KRMENKI prodam zazidljivo zemljišče — 1200 kv.m. Telefon (040) 828866.
PRODAM enkrat rabljene smučarske čevlje tecnica štev. 5,5 (36 - 37) po polovični ceni (32.000 lir). Telefon (040) 413026.
PRODAM fiat 124 coupe letnik 1973 po ugodni ceni. Telefon (040) 212859
IMAŠ prosti čas? Hočeš zaslužiti kaj več? Telefoniraj na štev. (040) 200150.
ZA LANSIRANJE zelo donosnega artikla iščemo zastopnike za Furlanijo - Julijsko krajino. Zahteva se minimalen kapital. Telefon (040) 200150.
MLADENIČE in mladenke išče podjetje za nekajurno delo v jutranjih urah. Telefonirati na upravo Primorskega dnevnika, Ul. Montecchi 6 — (040) 794672 interno 28, od 8. do 13. ure.
PODJETJE s pohištvom išče specializiranega delavca za namestitev pohištva in vajenca za mizarsko stroko po možnosti z vozniškim dovoljenjem. Ugodni finančni pogoji. Ponudbe poslati na upravo Primorskega dnevnika, Ul. Montecchi 6 pod šifro «Pohištvo».
MODE VALENTINA obvešča cenjene odjemalce, da ima na zalogi nove jesenske in zimske modele po ugodnih cenah. Obiščite nas.
PEČ na drva in premog znamke warm morning 1.11 rabljeno samo eno leto prodam. Telefon (040) 220363.
PRODAM kmečko hišo potrebno popravila s 70 000 kv. m terena. Voglje (pri Dutovljah). Ponudbe poslati na upravo Primorskega dnevnika, Ul. Montechi 6, pod šifro («Kmečka hiša»).
OSMICO je odprl Dušan Milič, Zagradec št. 2. Toči belo in črno vino.
SLOVENSKO kulturno društvo potrebuje rabljeno opremo za društvene prostore (omaro, mizo, pisalno mizo itd.). Ponudbe poslati na upravo Primorskega dnevnika, Ul. Montecchi 6, pod šifro «Rabljena oprema».
V PREDMESTJU Gorice prodamo novoopremljeni pisarniški prostor — velikost 160 kv. m. Telefonirati vsak popoldan na št. 0481/32-851.
PRODAM ford transit - diesel v dobrem stanju. Telefon 040/417498.
V LJUDSKEM VRTU — Ul. Petrarca v Gorici pri Antonu Drufovki dobite po najnižji ceni, božična drevesca s koreninami ali brez, od 1 metra do 15 metrov visoka. Obiščete ga lahko tudi na domu v Grojni št. 1, tel. 0481 - 34220
PRODAM skoraj novo harmoniko 80 basov, sedem registrov znamke scandali. Telefon 040/229246.
PRODAM opel ascono 1200 - štiri vrata, letnik 1978, prevoženih 36.000 km, oranžne barve s priključkom za prikolico ter ojačenimi blažilci. Ogled: Doberdob, Tržaška 18.
PRODAM stanovanje pri Sv. Jakobu: 2 sobi, kuhinja in kopalnica. Telefonirati popoldne na št. 70143.

DANES ODPRTJE KULTURNEGA DOMA V GORICI

Ob 17. uri se dvigne gledališki zastor za toliko časa pričakovano predstavo

Armada ljudi zaključuje svoja dela in se pripravlja na veliko slavnost - Malce nervoze kot pred vsakim velikim dogodkom

V Kulturnem domu v Gorici je bilo včeraj kot v čebelnjaku. Bil je zadnji dan pred njegovim odprtjem in potrebno je bilo postoriti še toliko stvari, kot pred vsako vselitvijo. Nagrmadilo se je dosti dela in vsi so hiteli, kajti časa je bilo malo.

Na odru je režiser Jože Babič oblikoval Benedetičevo «Krvavo rihto». Nervozno je hodil pred «proscenijem» in dajal navodila igralcem. Moral je uskladiti profesionalce z amaterji, moral je prikazati dramatičnost dogajanja, zadeti je moral vzdušje, ki je vladalo za časa tolminskega punta. Medtem ko mu je komponist Aleksander Vodopivec pomagal z glasbenimi vložki, se je scenograf slikar Demetrij Cej ukvarjal s sceno, ki mora pomagati, da bo delo «spregovorilo».

«Scena pomaga tekstu», pravi Cej. Izogniti sem se hotel banalnim in simboličnim elementom. Tista «creva», ki se spuščajo in dvigajo, predstavljajo temen oblak, poln grozljivih nevarnosti, ki se jim hoče človek izogniti. Zato je ta oblak enkrat nad glavami, drugič spodaj. Z njim je kot z življenjskimi problemi, ki se rešujejo, pa ostajajo hkrati tudi nerešeni. Moja scena noče biti samo dekoracija, hoče spregovoriti z likovno govoricо,» je še dejal scenograf Demetrij Cej, član Stalnega slovenskega gledališča, sicer pa Goričan.

Sredi gledališke vaje se je na vsem lepem začel zastor zapirati. Vaja se je prekinila, ker je moral elektrikar vendarle poskusiti, to se je zgodilo prvič, če deluje naprava za zapiranje in odpiranje zastora. V kabinah nasproti odra so montirali elektronske naprave za delovanje žarometov, zvočno opremo, najrazličnejše električne in komunikacijske povezave.

Mizarji furlanskega podjetja so nameščali ročaje na glavnem stopnišču gledališke dvorane, pa tudi pri vhodu v telovadnico. Inženir Močnik je dajal navodila armadi obrtnikov, podjetnikom, s telefonskimi pozivi je terjal dobavo zdavnaj naročenih stvari. Danes bodo pripeljali svojčas pri kolavdnem pregledu odobrena vrata v gledališko dvorano. Pa še marsikaj drugega bodo pripeljali. Toda nekatera dela, ki danes lahko počakajo, bodo sklenili šele naslednje dni. Inženir se ni pozabil razjeziti na tiste, ki kadijo na odru, pa tudi mulce je trdo prijel, ker so ponoči pustili razmetane steklenice osvežujoče pijače. Vsak s svojimi skrbmi in zadolžitvami sta bila tu še predstavnik lastninske družbe Branko Pahor in upravnik Andrej Jarc.

Prejšnje dni so slikarji Lojze Spacal, Rudolf Saksida in Silvester Komel namestili svoja dela v atriju, spodnjem in zgornjem preddverju, velike umetniško obdelane ploskve, ki se dodatno obeležujejo kulturno poslanstvo tega objekta. Na drugem kraju deluje protokol z vsemi skrbmi za vabila, za potek otvoritvene svečanosti itd.

Danes, zadnji dan pred odprtjem, slika dogajanja v domu ne bo različnejša od včerajšnje, kvečjemu se ji bo pritaknil še kanček tiste nervoze, ki spremlja pričakovanje vsakega velikega dogodka. Snažilke, ki so prostore že nekajkrat očistile, bodo to storile znova. Pridružil se jim bo projektant univerzitetni profesor, inž. arh. Edo Mihevc. To bo storil po svoji dobri stari navadi in kot je že davno obljubil.

Nekaj minut pred peto danes popoldne bo zagotovo vse nared. Za tisto uro že nekaj dni živijo igralci, obrtniki, delavci, vsi, ki vedo, da se ob tej uri odpre zastor za veliko predstavo, ki so jo Slovenci v Gorici nestrpno pričakovali enajst let, eno leto več kot so Slovenci v Trstu pričakovali odprtje svojega Kulturnega doma dne 5. decembra 1964. leta.

Sedaj lahko zapišemo, da smo z velikimi napori odstranili nekatere vrzeli nastale v našem narodnem življenju s fašističnim požigom Narodnega doma v Trstu in fašistično nasilno odtujitvijo Trgovskega doma v Gorici.

Obenem s tem smo z novim Kulturnim domom podali najbolj ugodne materialne pogoje, ki si jih neka skupnost lahko želi, za kulturno-umetniško, telesno-kulturno in rekreacijsko dejavnost.

Potrebni pa bodo še novi in še večji napori, da bo ta dom zaživel in izžareval tiste narodnostne težnje goriških Slovencev, zaradi katerih je bil zgrajen.

PROGRAM OTVORITVE KULTURNEGA DOMA V GORICI

DANES, 27. novembra, ob 17. uri: Otvoritvena svečanost. Slavnostni govornik BORIS RACE
Gledališka poema «KRVAVA RIHTA»
Vstop samo z vabili
Od 20.30 do 22. ure prost ogled prostorov v Kulturnem domu

JUTRI V SOBOTO, 28. novembra, od 15. do 16.30 prost ogled prostorov v Kulturnem domu
Ob 17. uri: Gledališka poema «KRVAVA RIHTA»
Vstop prost
Od 18. do 19. ure ogled prostorov v Kulturnem domu
Ob 20. uri: Otvoritvena svečanost. Slavnostni govornik dr. MIRKO PRIMOŽIČ
Podeljevanje priznanj SKGZ
Gledališka poema «KRVAVA RIHTA»
Vstop samo z vabili

NEDELJA, 29. novembra, ob 10. uri: Otvoritvena svečanost. Slavnostni govornik prof. ALDO RUPEL. Športna akademija
Od 15. do 19. ure prost ogled prostorov Kulturnega doma
Ob 20. uri: Otvoritvena svečanost. Slavnostni govornik prof. MILKO RENER.
Gledališka poema «KRVAVA RIHTA»
Vstop prost

KZE še zmeraj brez predsednika

Kriza v goriški krajevni zdravstveni ustanovi se nadaljuje. Ustanova je namreč še zmeraj takorekoč brez predsednika, čeprav tekoče obveznosti opravlja socialdemokrat Esposito, ki pa je že pred časom, kakor znano, podal ostavko.

V sredo popoldne se je ponovno sestal devetčlanski upravni odbor KZE, ki naj bi izvolil tudi novega predsednika. Vendar do tega ni prišlo, kajti noben od kandidatov ni prejel zadostnega števila glasov. Tako je Esposito spet prejel štiri glasove (zanj so glasovali socialisti in komunisti), tri glasove pa je prejel krščanski demokrat Martina, republikanski predstavnik je oddal belo glasovnico, prav tako pa ni glasoval Esposito.

Danes zvečer pa se sestane skupščina KZE, ki naj bi sklepala o nekaterih vprašanjih s finančnega področja (ureditev začasnega proračuna za šestmesečje junij - december 1981 ter o finančnem proračunu za prihodnje leto). Prav tako bo govor o porazdelitvi pristojnosti, oziroma dejavnosti na posameznih področjih.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna D'Udine, Trg sv. Frančiška, tel. 84-124.

IZNEŠENO NA ZADNJI SEJI OBČINSKEGA SVETA

V doberdobskem okrožju obstajajo možnosti za zgraditev srednje šole

Prizadevanja uprave za popravilo še preostalih cest - Soglasno razdeljene podpore raznim društvom - Jusarski pravilnik na prihodnji seji

Po več kot treh mesecih premora se je v sredo popoldne ponovno sestal občinski svet iz Doberdoba in vzel v pretres nekaj upravno - političnih vprašanj, ki so v tem času dozorele. Sicer je svet, na pismeno prošnjo skupine SSk (bili so vsi upravičeno odsotni), prenesel točki dnevnega reda o problemu jusarskih zemljišč na prihodnjo sejo. Tudi zadnja točka dnevnega reda, ki je predvidevala imenovanje predstavnikov v šolski okraj), je bila preložena na prihodnjo sejo. Iz ostalih točk na spisku dnevnega reda pa izstopa ostra reakcija celotnega občinskega sveta, ki je usvojil v celoti poročilo odbornika za šolstvo prof. Karla Černica. Slednji je namreč ostro obsodil stališča, ki so prišla do izraza na seji Enotnega šolskega odbora in o katerih je poročal Primorski dnevnik dne 18. novembra letos. Znano je namreč, da si Doberdobski občinski svet že dalj časa prizadeva dograditi srednjo šolo v občini. Iz seje enotnega šolskega odbora, ki se je sestal prve dni prejšnjega tedna v Gorici, pa je prišla v časopis vest, da «kakšne so stvarne možnosti za izpeljavo predloga o gradnji poslopja za enotno srednjo šolo v Doberdobu, ko pa je znan občuten demografski padec po vsej državi in tudi pri nas, z dodatkom, da so letos imeli v občini Doberdob na 17 mrtvih eno rojstvo». Nadalje povzemamo iz poročila odbornika dr. Černica, da «takšne vznemirljive trditve prav gotovo ne pomagajo prošnji, ki jo je občina naslovila deželi za finančno zaslombo pri gradnji šole ter da take neosnovane trditve bi ne smeli javljati v časopisu brez preverbe vesti, saj je resnica, da se je v tekočem letu v Doberdobu rodilo 13 otrok in ne eden.» Sam župan dr. Lavrenčič se je strinjal z izjavo odbornika za šolstvo, ko je izrazil pomisleke iskrenosti takega pisanja in dodal, da ta vest kaže, da so nekateri v šolskem odboru proti gradnji srednje šole v Doberdobu. In ker smo že pri vprašanju gradnje srednje šole v Doberdobu naj povemo še, da je dežela že zavrnila prošnjo za prispevek, vendar s priporočilom naj se prošnja ponovi v prihodnjem letu.

Občina je pravkar izdelala načrt za asfaltiranje raznih cestnih odsekov, ki so še v prašnem stanju. Zato bo zaprosila za nakazilo 17 milijonov lir. Dodatnih 10 milijonov bo treba še odšteti za dokončna dela pri obnovi občinske stavbe. V občinski računici je še v rdečem zaznamovanih 2 milijona lir za kulturni večer «Svet brez sovraštva», 1 milijon lir za prevoz jameljskih študentov z avtobusne postaje v Gorici v šolo, 800 tisoč lir za kritje stroškov za tečaje slovenskega in nemškega jezika; letne obroke za vzdrževanje skupnega socialnega centra in doma onemoglih celotnega Tržiškega okraja, 3 milijone lir za preureditev ovinka ob vhodu v vas in 2,25 milijona lir za obnovitev zdravniške ambulante.

Složno s predstavniki vseh društev v občini so bile tudi razdeljene podpore in sicer: po 262.500 lir prejmejo društvo Jezero, društvo Kras, godba Kras; društvo Mladost prejme 250.000, društvo Hrast 200.000 lir; po 162.500 lir pa prejmejo mladinski odsek društva Jezero, ženski odsek društva Jezero, skavti, taborniki, balinarsko društvo Gradina, jamarji Kraški krti, glasbena šola Hrast; po 100 tisoč lir pa prejmejo glasbena šola Kras, borčevsko združenje VZPI iz Doberdoba in posebej iz Jamelj-Dola ter športno društvo Jamlje. Iz druge postavke pa je občina nakazala 200 tisoč lir krajevni sekciji krvodajalcev.

Predstavitev nove knjige

V četrtek, 3. 12., bodo v občinski sejni dvorani v Gorici predstavili knjigo «L'acqua nera», goriškega pisatelja Valeria Dossa. Predstavitev bo ob 18.30, uvodne besede pa bo podal prof. Silvio Cumpeta.

Razna obvestila

V občinski knjižnici v Doberdobu bodo danes odprli razstavo slovenskih in italijanskih knjig za otroke. Razstavljene knjige bodo tudi na prodaj. Razstava bo odprta do 5. decembra.

V fotografskem krožku CI. FI v Gorici bo danes, ob 21. uri predvajanje barvnih diapozitivov Tita Livraghija, pod naslovom «Paese che vai, cimitero che trovi». Predvajanje bo na sedežu v Ulici sv. Klare 15.

Kino

Gorica
VERDI 18.00—22.00 «Nudo di donna». E. Giorgi in N. Manfredi. Barvni film.
CORSO 18.00—20.00 «Pierino contro tutti». A. Vitali. Barvni film.
VITTORIA 17.00—22.00 «Pornoerotiche fantasie di Justine». Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič
EXCELSIOR 17.30—22.00 «Storie di ordinaria follia».
PRINCIPE 18.00 — 22.00 «Piso pisello».

Nova Gorica in okolica
SOČA 18.00—20.00 «Skoraj bo poletje». Ameriški film.
SVOBODA 18.00—20.00 «Zakaj bi lagal». Ameriški film.
DESKLE 19.30 «Divjak iz Pariza». Francoski film.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Danes ves dan in ponoči je v Tržiču dežurna lekarna bolnišnice, Ul. Terenziana, tel. 44-387.

POGREBI:
Danes v Gorici ob 11. uri, Giovanni Simonelli, iz bolnišnice usmiljenih bratov v cerkev v Ločniku.

NA SLEDI TATINSKI TOLPI?

POLICIJA ODKRILA BLAGO SUMLJIVEGA IZVORA

Pri nekem mladeniču s Tržiškega našli zbirko dragocenosti ter fotografsko kamero za podvodno snemanje

Policijski organi v Tržiču so te dni prišli na sled mladeniču, ki je menda član vlomilske tolpe. Pri njem so namreč našli kar lepo zbirko dragocenih predmetov sumljivega izvora, katerih vrednost znaša po prvih ocenah precej milijonov lir. Tako so pri osumljencu, katerega istovetnost na žalost nismo uspeli izvedeti, razen tega da je menda doma iz Tržiča, oziroma okolice tega kraja, našli tri dragocene prstane iz zlata z vdelanimi dragocenimi kamni. Žensko zlato uro ter fotografsko kamero za podvodno snemanje. Izgleda, da so prstani še povsem novi, kar potrjuje sum, da so bili ukradeni v kakšni zlatarni.

V teku je preiskava.

Gasilec rešil žensko iz vode

Iz Soče so v bližini pevmskega mostu včeraj, nekaj pred 12. uro, rešili žensko srednjih let, ki je skočila z mosta. Žensko je iz vode spravil Giorgio Furlan, gasilec po poklicu, ki stanuje v bližnji Ulici Torriani 2, tik nad soškim bregom, in to še preden so prišli drugi reševalci.

Sami mladi v Štandreškem kvartetu

Za mladi «Štandreški kvartet» je začetek vsekakor razveseljiv. Tako so menili skoraj vsi, ki so se za Martinovo zbrali v domu Andreja Budala v Štandrežu. Ansambel sestavljajo štirinajstletniki Robert Tabaj, Marko Zavadlav, Paolo Brajnik ter leto starejši Štefan Nanut.

Že samo dejstvo, da se skupina mladih združi in se skupaj loti zdrave aktivnosti, je vredno pohvale in spodbude. Zato sem tudi sklenila, da se s temi mladimi pobliže spoznam in se z njimi porazgovorim. Vadijo v nezakurjenem podstrešnem prostoru, nad stanovanjem Matilde Nanut, stare mame harmonikarja Štefana. In prav tu sem jih našla med vajo. Vsi še hodijo v šolo, tri v slovensko, četrti pa v italijanski zavod ITI. Vadijo v večernih urah, potem ko so glavne šolske obveznosti že mimo. Harmonikar Štefan ter kitarista Robert in Marko obiskujejo tudi glasbeno šolo in se zato na glasbila že precej dobro spoznajo. Paolo skrbi v ansamblu za ritem, saj igra na boben, po potrebi pa tudi na druga tolkala.

Na vprašanje, kaj mislijo domači o njihovem konjičku, so fantje brez odlašanja odgovorili, da starši pač odobravajo in so zadovoljni s takim udejstvovanjem. Marko in Robert sta mi celo zaupala, da jima bodo starši kupili elektronski kitari in že ob sami misli na to so se jima oči kar iskrile. Kakor nalašč je tedaj v podstrešni prostor vstopila tudi nona Matilda. Priznala je, da fante rada posluša, še posebej ker jo glasba spominja na pokojnega moža, ki je rad muziciral. Dobro je igral na harmoniko, kitaro in če je bilo treba tudi na boben. Glasba je torej nekako v družini. Vodilno vlogo v mladem ansamblu ima prav Štefan, po potrebi pa zaprosijo za nasvet še profesorja glasbe. Zaupali so tudi da razmišljajo o tem, da bi v ansambel pritegnili tudi pevko, saj bi to prav gotovo popestrilo izvedbo. Zaenkrat pa še ni nic gotovega.

Čeprav sem opazila, da radi odgovarjajo na moja vprašanja, sem bila prepričana, da komaj čakajo, da bodo nadaljevali z vajo. Pustila sem jih z željo, da bi o njih v bodoče še kaj pohvalnega slišali.

E. N.

MALA SODNA KRONIKA

KONČAN POSTOPEK PROTI USLUŽBENKAMA BOLNIŠNICE

Sodišče je 26-letno Lidio Leghisso obsodilo na plačilo denarne kazni - Kazen je pogojna - oprostilna razsodba za Miriam Zanuttig

Z obsodbo 26-letne Lidije Leghissa na plačilo denarne kazni v višini 60 tisoč lir — kazen je pogojna in brez vpisa v kazenski list — ter s popolno oprostitvijo 34-letne Miriam Zanuttig, se je včeraj pred okrajnim sodiščem v Gorici zaključil kazenski postopek proti omenjenima uslužbenkama goriške splošne bolnišnice, ki se je pričel 22. oktobra letos in ki je vzbudil precejšnje zananjem z električnim inštrumentom sa in Zanuttigova sta bili namreč obtoženi, da sta z nepravilnim ravnanju z električnim inštrumentom povzročili hude opekline 21-letni pacientki Danieli Sellero iz Gorice. Dogodek se je pripetil novembra pred dvema letoma. Na včerajšnji razpravi, ki je bia že tretja po vrsti, je sodnik zaslišal še dodatne obremenilne priče, med temi tudi zdravnika - anestezista.

Naj kot zanimivost navedemo, da je funkcijo javnega tožilca na včerajšnji obravnavi opravil odvetnik Cesare Devetag, ki je predlagal, naj sodnik ponovno prične preiskovalni postopek, menda zaradi ugotavljanja morebitnih odgovornosti drugih oseb, oziroma naj se obtoženki oprostita odgovornosti zaradi pomanjkanja dokazov.

Sodnik je bil očitno drugačnega mnenja ter je Leghissevo spoznal za krivo ter jo obsodil na zgoraj omenjeno kazen ter predstavniku civilne stranke priznal pravico do predujma na račun odškodnine, katere višina se bo določila po ločenem postopku.

V ponedeljek se bo, kakor smo že poročali, sestal goriški pokrajinski svet. Istega dne pa je napovedana tudi seja občinskega sveta v Gorici. Župan bo odgovoril na nekatere interpelacije, ki so jih predložili socialisti, komunisti in misovci, na dnevnem redu pa je tudi ureditev finančnega proračuna za tekoče leto ter vrsta drugih vprašanj. Seja se bo pričela ob 18.30.

BOŽIČNA IN NOVOLETNA VOŠČILA
ORGANIZACIJ, TRGOVIN IN PODJETIJ ZA OBJAVO V PRIMORSKEM DNEVNIKU
sprejemamo
Na oglasnem oddelku, Ulica Montecchi 6 - Tel. 794-672
do 5. decembra 1981
Za naročila po tem datumu ne moremo jamčiti objave.

Blagovnica
KONFEKCIJA
Verbitz
OPREMA
10 - 15 - 20 % POPUSTA
NA ODEJAH
PREGRINJALIH
PREŠITIH ODEJAH
RJUHAH
TRG OSPEDALE 3 - 34129 TRST - TEL. 794-341
Sporočilo občini 4. 11. 1981

MEHANIČNA DELAVNICA
Pri opremi Kulturnega doma v Gorici je sodelovalo tudi podjetje S. Renar od Banov pri Trstu
OFF.
S. RENAR
BANI (Trst), 98 - Tel. 211446
specializirana delavnica za vsa mehanična, kovinarska in kovaška dela

OD ODPRTJU KULTURNEGA DOMA V GORICI

Delež slovenske arhitekture pri oblikovanju objektov kulturnega in narodnega pomena

Maks Fabiani je s Trgovskim domom ustvaril prvo secesijsko zgradbo - Edo Mihevc pa je s Kulturnim domom zgrajenim v Wagnerjevem slogu, ponudil kar dobrega pojmujemo z nazivom mitteleuropska kultura

Za primorske Slovence, še zlasti za tiste, ki so živeli v dveh najzapadnejših mestih, sta bila hrama kulture v Trstu in v Gorici simbol žive prisotnosti. Ker je fašiste to neskončno motilo, so v svoji raznarodovalni politiki tržaški Narodni dom zažgali, goriški Trgovski dom pa s silo in za majhne denarje odkupili od zakonitih lastnikov.

Po drugi svetovni vojni, ki je obračunala s fašizmom, novi oblastniki niso vrnili nobenega. Okoli Trgovskega doma je stekla politična akcija Demokratične fronte Slovencev, vendar brez uspeha. Kasnejši poskus edinega zakonitega lastnika Klanjščka, da bi po pravni poti dosegel povračilo imovine, se je končal z njegovim izgonom čez mejo. Vse to se je dogajalo v času hladne vojne, v bitkah za mejo, v težavni fazi urejanja italijansko - jugoslovanskih odnosov.

Po kratkotrajni uporabi Trgovskega doma (takrat Ljudskega doma) v letu 1945 in 1946, so za prosvetno delo usposobili najbolj prikladno in tudi edino dvorano Pri Zlatem pajku. V tej dvorani je od začetka stoletja do 1. svetovne vojne delovalo društvo Mladika, po drugi vojni pa so v njem prirejali plesne zabave. Takratni prosvetarji so jo nekoliko popravili, kolavdirali za 170 sedežev in jo predvsem prekrstili v Prosvetno dvorano. Kakršna koli je že bila, je dolga leta omogočala kulturno-umetniške in prosvetne prireditve. Ureditev te dvorane sovpada z začetkom številnih gostovanj iz matične domovine. V njej so nastopali znani slovenski gledališčniki, glasbeniki in književniki.

Vzpon prosvetnega dela in telesne kulture v polovici šestdesetih let je v vrstah takratne mladinske organizacije in v prosvetnih krogih pobudil potrebo po izgradnji nove Prosvetne dvorane.

Svoj delež k ugotavljanju te potrebe je prispevala tudi otvoritev Kulturnega doma v Trstu 1964. leta.

Pogovarjanja, sestankovanj, kovanje idej in predlogov in tudi lomljenje kopij okoli njih je dobilo politično osnovo v odločitvi izvršnega odbora SKGZ, da se gre v akcijo za izgradnjo doma. Najprej so pregledali, če je na razpolago kakšna primerna parcela. Ugotovili so, da niti vila na Svetogorski cesti in niti zemljišče avtoprevoznega podjetja nista prišla v poštev. Pregledali so več parcel (Mozetičevo parcelo v Mazzinijevi ulici in sam Prosvetni dom na Verdijevem korzu), toda brez uspeha. V določenem trenutku se je kot najbolj stvarna ponujala celo adaptacija kinodvorane Vittoria na Travniku, pa tudi z njo ni bilo nič. V regulacijskem načrtu so za takšne objekte namenili zemljišče ob Ul. Terza armata. Tako proč od mestnega središča niso mogli iti, kakor niso mogli narediti napake, da bi dvorano zgradili izven centra ali v kakšnem periferičnem kraju. Vsa zadeva je postala na mah enostavnejša, ko je odv. Peter Sanzin izvedel, da se na dražbi za dosegljive denarje prodaja razpadajoča hiša z obširnim zemljiščem na vogalu ulic Seminario in Italico Brass. Z nakupom 400 metrov od Travnika oddaljene parcele, je postalo jasno, da če se bo kdaj in kaj gradilo, se bo prav tam. In tako je tudi bilo.

Potrebnih pa je bilo še nekaj let, preden se je resno pristopilo k izdelavi načrta. Priprave za sprejetje Piccinatovega regulacijskega načrta v občinskem svetu so pokazale, da bi bilo potrebno ujeti ta vlak, ker bi po sprejetju načrta postalo vse težavnejše. Ta vlak so sicer pobudniki gradnje Kulturnega doma ujeli, toda na njem se je znašlo preveč in zlasti nezaželenih potnikov, tako da niso vsi prišli do cilja.

V času pred sprejemom regulacijskega načrta 1969. leta je gradbena komisija odobrila načrte za manjše zgradbe na tekočem traku. Odobrila je tudi kakšen zahtevnejši načrt, načrta za Kulturni dom pa ni. Imel je to «slabo» lastnost, da je bil preveč obarvan. Tako pobudniki Kulturnega doma s tem vlakom niso prišli do cilja. Ostalo jim je samo spoznanje, da v besedah izražena naklonjenost oblasti do Slovencev ni hodila vštric z dejanji.

Naslednje leto 1970 so vložili novi načrt in v nekaj letih še tri, dokler ni prišel 5. december 1973. leta ko je občina izstavila toliko pričakovano dovoljenje.

To razdobje je bilo polno težav, ker na občini ni bilo prave volje. Občinski odgovorni dejavniki so menili, da bodo z birokratskimi in tehničnimi ovirami zasadili klico malodušja. Toda želja priti do kraja, je bila močnejša. Potrebo po Kulturnem domu v Gorici je spodbudilo izredno prosvetno, kulturno-umetniško in družabno življenje, ki se je razvilo v Kulturnem domu v Trstu.

Izvršni odbor SKGZ (pozneje je za celotno gradnjo skrbela komisija in proti koncu odbor) je za projektanta izbral prof. Mihevca, za vodjo del in statika pa inž. Močnika. Oba sta primorska rojaka, prvi po rodu Tržačan, drugi pa Goričan, oba sta že gradila dom v Trstu. Brez njunega strokovnega znanja v operativnem delu in tudi njune pripravljenosti, da upoštevata izjemno stanje, bi s težavo prišli do kraja.

Izjemno stanje ni označevalo samo nerazumevanje oblasti za naše narodnostne potrebe, ampak tudi dejstvo, da je gradbena parcela locirana v samem zgodovinskem središču, kjer je bilo potrebno upoštevati stroge predpise regulacijskega načrta o zazidljivosti površin, višin in tudi sami obliki izgradbe. Težave je pri gradnji povečevala tudi spomeniškovarstvena ustanova, ki je sprva zahtevala ohranitev razpadajoče zgradbe, pozneje pa pristala, po predhodnem fotografskem dokumentu, izgradnjo prav takšne hiše kot je bila pred rušenjem. V takšnih razmerah je bilo načrtovanje skrajno naporno, podvrženo sprejemanju kompromisov in tudi zagovarjanju ustvarjalčevih idej na seji občinske gradbene komisije, kar je v političnem in strokovnem pogledu prav gotovo edinstveni primer.

Ob vsem tem ostaja dejstvo, da slovenska arhitektura oblikuje objekte kulturnega in narodnega pomena: leta 1904 je arhitekt Maks Fabiani s Trgovskim domom ustvaril prvo secesijsko zgradbo, arhitekt Edo Mihevc pa je v Wagnerjevem stilu zgradil Kulturni dom in tako ponudil lep primer tistega, kar dobrega pojmujemo pod besedo «mitteleuropa».

GORAZD VESEL

NEPOSREDNO POROČANJE RADIA TRST A

Ves potek otvoritvene prireditve bo danes, takoj po poročilih ob 17. uri, neposredno prenašal Radio Trst A. Prireditvi bodo tako lahko neposredno sledili vsi tisti, ki ne bodo mogli v Gorico.

Klavdij Palčič: Platnica otvoritvenega gledališkega lista

HRAM KULTURE BO V PONOS VSEJ GORICI

Kulturni dom je namenjen predvsem naši prisotnosti

V domu se bodo razvijale razne kulturne zvrsti, odprti pa bomo tudi do sosednega italijanskega naroda

Ko stopamo po več kot petdesetih letih «brezdomstva» v nov Kulturni dom, v prvem trenutku še samim sebi ne upamo verjeti, da je to res. Petdeset let pomeni v življenjskem merilu dvojno generacijo. Prva od teh je pri nas zrasla v času popolnega kulturnega molka, druga pa, ki je doraščala v povojnih letih, se zlepa ni imela kje oglašati. Tako je to petdesetletje v zgodovini naše kulture na Goriškem nepopravljiva praznina.

Pri nas ima beseda dom prizvok varnega zavetišča in živega ognjišča, hkrati pa zaobjema ta pojem najveličastnejšo «prostornino». V ta prostor stopamo danes s prepričanjem, da bomo kako dohiteli kulturno zamudo, v katero smo bili po sili razmer pahnjeni, in pričeli razvijati tiste dejavnosti, ki nam jih narekuje naša sočasnost.

Dom je namenjen predvsem naši prisotnosti: ne samo pasivni prisotnosti gledalcev in poslušalcev, pač pa tudi naši aktivni, ustvarjalni in poustvarjalni prisotnosti. Se pravi, da mora postati dom nabito jedro naše obdarovanosti.

S tremi prostori se bomo pri tem lahko okoriščali. Gledališka dvorana nam bo s svojim obsežnim odrom omogočala predvsem dramsko dejavnost. Gledališka sezona Stalnega slovenskega gledališča iz Trsta bo vsekakor eden najpomembnejših dejavnikov v tem pogledu. Vendar naj bi ta oder privabil tudi naše amaterske gledališke skupine tako iz zamejstva kakor iz onstran meje. Posebno prijazen gost pa bo v tem prostoru Primorsko dramsko gledališče iz sosednje Nove Gorice in poleg tega tudi druge tamkajšnje dejavnosti.

Z nestrpno radovednostjo pričakujemo kolavdacijo te dvorane tudi v akustičnem pogledu. Goriška koncertna sezona se bo v prihodnje nedvomno obogatila z večjim številom instrumentalnih, solističnih in tudi zborovskih nastopov. Prav pri tem velja poudariti, da bi na tem odru lahko bogateje razvijali našo zborovsko dejavnost. Našim zborom v zamejstvu bi kazalo nalagati poseben «davek», se pravi jih obvezovati, da bi redno nastopali.

Posebno pripravna pa je ta dvorana za razvijanje filmske dejavnosti. Aparaturna oprema nam bo omogočala, da bomo začeli razvijati umetniško področje, ki je bilo pri nas vse do danes še popolnoma odsotno. Želja nam narekuje upanje, da bomo uresničili v Gorici živo središče filmske kulture.

Mala dvorana bo namenjena intimnejšim prireditvam, klubski dejavnosti, predavanjem in srečanjem.

V prostornem atriju se bo odvijala razstavna dejavnost. Namenjena je predvsem spoznavanju naših ustvarjalcev tostran in onstran meje, vendar bi veljalo vzpostaviti nekakšen «razstavni» dialog tudi z umetniki naše dežele, saj bi se na tem mestu s takimi srečanji nedvomno med seboj bogatili.

Toda Kulturni dom nas opozarja še na nekaj drugega. Goriški zamejski prostor je sicer skromen, kar se tiče številnosti, da bi lahko samostojno razvijal in ustvarjal kulturne dobrine na vseh področjih, vendar se dogaja, da marsikje zapravljamo svoje talente, ker smo premalo pozorni za njih odkrivanje in vzgajanje.

V letošnji kulturni sezoni bi radi povabili v goste čim več posameznikov in skupin, da bi se lahko z njimi seznanili in oni z nami. To nam bo pomagalo, da bomo lahko preverjali in usmerjali celotno dejavnost v sozvočju obojnih uporabnikov.

Ob lastni kulturni osveščenosti pa bi kazalo, da bi svoje dobrine posredovali tudi našim sosedom večinskega naroda. Na ta način bomo vsestransko utemeljevali svojo enakopravnost z njimi. Pa tudi z manjšinami, ki so posejane tako po Italiji kakor po Jugoslaviji, bi bilo lepo se tu navezovati in skupaj kramljati.

Kulturni dom zajema tudi športno središče: to pa je danes že kar dobro prestalo svojo preizkušnjo, saj že dobro leto priteguje v popoldanskih in večernih urah skupine naše mladine. Nedvomno bomo tu deležni veliko prijateljskih srečanj, ki bodo ustvarjala prijazno razpoloženje v domu samem in izven njega.

Programa kot takega je za letošnjo sezono kar na pretek. Na samem začetku pa je pregled slovenskega filma: gre za edinstveno «premiero», za katero se čutimo še posebno počaščene.

MILKO RENER

Spominska listina

o kulturno športnem središču v Gorici

Posebna zemljepisna lega je Goriško obdarila s plemenitim obelježjem naravnega stičišča med narodi. Ob izteku bistrih gorskih voda v nižinsko strugo Soče se je slovenski življenjski rob utrdil že daleč nazaj v prejšnjem tisočletju. Slogno z drugimi življenjskimi robovi je v tej zemlji zasejal prve brazde svojega samobitnega kulturnega bogastva in zajšel v zlatni vlogi zapadnega mejnika slovenske domovine. Dolga stoletja so njegovo podobo oblikovali samoniklí izrazi ljudske ustvarjalnosti, ki je v mračnem zatišju fevdalnega reda blagodejno krepila zavest. V težkem boju za obstoj je velika smrt kmečkih upornikov prijgala na goriškem Travniku novo iskro življenja.

Z uporniškim duhom, ki je bil s silo zatrt, je dozorevala misel o narodnem prebujenju. Ta misel je nezadržno privrela na dan ob "pomladi narodov" leta 1848, ko smo tudi goriški Slovenci odločno stopili v korak s splošnim kulturnim in družbeno političnim razvojem. Gorica je tako postala pomembno središče, v katerem smo Slovenci z bogatim političnim, gospodarskim in družbenim življenjem, s svojimi šolami in z založniško dejavnostjo začeli dokončno uveljavljati svojo narodno podobo.

Tedaj si je v Gorici začelo utirati svojo pot tudi gledališče. Marljivi in požrtvovalni člani "Trgovsko-obrtniške zadruge" so dali pobudo za zgraditev dostojnega hrama kulture, ki je bil zelo potreben za nadaljnji razvoj prireditvenih dejavnosti. Z lastnimi sredstvi so podprli izvršilni načrt in ga uresničili leta 1904 z otvoritvijo Trgovskega doma. V njem se je razvila bogata vsestranska dejavnost, ki je še zlasti prišla do izraza na odru gledališke dvorane in mu vtisnila plemeniti pečat utrjevalca narodne zavesti.

Iz te zemlje so tedaj zrasli pomembni oblikovalci slovenske umetniške ustvarjalnosti, ki je v svojstvenem goriškem ozračju našla srečno sintezo med literarno, glasbeno in likovno umetnostjo.

Telesno kulturna dejavnost se je na goriškem organizacijsko oblikovala leta 1887 v okviru Južnega Sokola. Tudi ta dejavnost je kazala dobila svoje mesto v Trgovskem domu, kjer se je uveljavila v različnih smereh udejstvovanja. V letih pred prvo svetovno vojno so se tu zbirale na raznih prireditvah velike množice rojakov, ki so izpričevale življenjskost naših ljudstva.

Toda je z izbruhom prve svetovne vojne in nato še z nastopom fašizma je bil slovenski človek ponovno izpostavljen kvavim preizkušnjam. Fašizem se je z vsemi svojimi silami zagnal v nosilne stebre naše kulture in hotel s tem uničiti temelje slovenskega narodnostnega obstoja. Leta 1930 nas je oropal tudi Trgovskega doma.

Iz iskre, ki so jo s svojo smrtjo prižgali naši kmečki uporniki, in iz zanosa globoke narodne zavesti je dve desetletji tlel uporniški duh proti fašističnemu nasilju. V mogočnem ognju osvobodilnega boja se je naše ljudstvo junaško uprlo mračnim

Začetni del Spominske listine, dokumenta, ki ga je podpisal odbor za gradnjo Kulturnega doma v Gorici. Vzidali so jo 18. decembra 1977 v temelje Kulturnega doma. Grafično je listino oblikovala Elisabetta Rebec, avtor besedila je Filibert Benedetič

POGOVOR S FILIBERTOM BENEDETIČEM IN JOŽETOM BABIČEM

Večstoletna zgodovina hotenj Slovencev na Goriškem je zgoščena v gledališki poemi «Krvava rihta»

Marljivi slovenski človek se je utrdil na tej zemlji in je kljuboval vsem napadom in nasilju ter se tu obdržal V otvoritveni predstavi v goriškem Kulturnem domu so zastopani slovenski umetniki iz vse naše zemlje

Slovenci živimo v teh naših krajih že polnih 1.400 let. Od takratne naselitve do danes so to našo zemljo teptali najrazličnejši osvajalci, ki so v naše kraje prihajali od vseh vetrov. To so bili močni, dobro oboroženi osvajalci. Našega trdnega ljudstva niso strli niti srednjeveški vojskovodje, niti turški divjaki, niti germanski ali latinski graščaki, še manj pa kasnejši osvajalci, ki so še bolj kruto nastopali proti nam. Našo zgodovino je umetnik jasno in nedvoumno upodobil na stenah dvorane v stavbi občinske skupščine v Novi Gorici. Slike iz naše štirinajststoletne zgodovine si tam sledijo kot slike kakega križevega pota.

V Kulturnem domu sem v trenutkih zadnjih mrzličnih priprav pred otvoritvijo, ko so elektrikarji, mizarji in zidarji imeli še vedno nekaj dela, ko je na odru Demetrij Cej dajal zadnja navodila za postavitev scene, srečal Filiberta Benedetiča in Jožeta Babiča, ki sta vsak za svoj del dolžnosti skrbela, da bo vse steklo tako kot je prav. Ujel sem trenutek ko sta nekoliko obrnila oči od odra in ju povabil na razgovor o tej «Krvavi rihti» in o goriškem Kulturnem domu na splošno.

Poiskali smo miren prostorček v bližnji kavarni na začetku Verdijevega korza in ob srkanju kadališke podobe, za to priliko osnovane na svojstvenem izrazu besedne in glasbene izpovedi. Z Aleksandrom Vodopivcem, dolgoletnim sodelavcem, ki je ustvaril vrsto izjemnih gledaliških glasbenih oprem, smo zastavili načrt, v katerem je bila partituri poverjena vodilna vloga».

«Ko se je zadeva odprtja Kulturnega doma premaknila z mrtve točke», je v besedo vskočil Jože Babič, «se je porodila želja, da se temu središču izbojuje drugačna možnost izžarevanja, ne samo reproduktivna, marveč za aktivno dejavnost v Gorici. Tako se je porodila misel, da bi že na otvoritvi dali pečat novega kulturnega izraza. V vsej tej naši zgodovini izstopa en dogodek. Izstopa krvava rihta na goriškem Travniku ob zaključku tolminskega kmečkega punta, ko so rablji odsekali glave voditeljem punta. Podobnih dogodkov je sicer zgodovina Slovencev na Primorskem in še posebej na Goriškem polna, vendar je bila ta eksekucija na Travniku nekaj posebnega.

Prav zaradi tega bo ta dogodek osrednja tema gledališke poeme z naslovom «Krvava rihta», s katero bo otvorjen novozgrajeni Kulturni dom v Gorici, ki danes odpira na stežaj svoja vrata. Besedilo za «Krvavo rihto» je napisal Filibert Benedetič, glasbo je pripravil Aleksander Vodopivec, za scено je poskrbel Demetrij Cej, za kostume in maske je poskrbela Anja Dolenc, delo pa je režiral Jože Babič, ki mu je bil za asistenta Dario Frandolič.

OTVORITVENA PREDSTAVA

Krvava rihta

GLEDALIŠKA POEMA

Besedilo	FILIBERT BENEDETIČ
Glasba	ALEKSANDER VODOPIVEC
Scena	DEMETRIJ CEJ
Kostumi in maska	ANJA DOLENC
Asistent režije	DARIO FRANDOLIČ
Režija	JOŽE BABIČ

Pripovedovalec	MILOŠ BATTELINO
Duša, glas zavesti	JOŽE HORVAT
Glasnik, dvorni ceremonier	BOGDANA BRATUŽ - PETJE
Knez, simbol fevdalne oblasti	ANTON PETJE
Ivan, vodja puntarjev	IVAN SANCIN
Tina, nosilka življenja	MIRANDA CAHARIJA
Puntar	IVO BARIŠIČ
Prvi komisar, predsednik cesarske komisije	SERGEJ FERRARI
Aktuar, tajnik cesarske komisije	LIVIJ BOGATEC
Mladinec, ustreljeni partizan	ALEŠ FAJT

V vlogah Bobnarjev in Črnih vojakov nastopajo: Aleš Waltritsch, Igor Waltritsch, Samo Sancin, Diego Devetak, Matija Winkler, Dario Gergolet, Herman Cantelli, Miran Čotar. V vlogi otrok nastopata: Katja Lutman in Tomaž Klemše. Mladenka: Nadja Fajt.

Naloge moškega in ženskega zbora opravljata SOVODENJSKI NONET pod vodstvom Zdravka Petejana in ŽENSKI PEVSKI ZBOR OTON ŽUPANČIČ iz Štandreža pod vodstvom Elde Nanut.

Pri predstavi sodeluje rock skupina BOOMERANG iz Kopra.

Pri klavirju: HELENA PLESNIČAR.

Simfonične posnetke izvaja orkester RTV Ljubljana pod vodstvom Kruna Cipcija.

Uprizoritev so omogočile s solisti in tehničnimi sodelavci gledališke ustanove PDG Nova Gorica, SSG Trst in Opera SNG Ljubljana.

Delo je nastajalo, kakšne težave je imel Benedetič pri zbiranju gradiva, saj sva o tem pred več meseci kramljala v njegovi pisarni na sedežu tržaške radijske postaje.

«Zelo sem bil presenečen», pove Benedetič, «ko sem iz dokumentacije v arhivih razkril, da naši puntarji, vodje naših puntarjev, so bili pravzaprav premožni ljudje. Podoba našega revnega človeka, ki so ga v povestih in spisih opisovali in poveličevali, dobiva drugačne razsežnosti. Naši kmetje so bili premožni, ker so bili marljivi, to so pravzaprav tudi danes, zemlja jim je bila dobrohotna. Potem pa so prišli razni graščaki in jim jemali to, kar so si bili oni, njih starši, njih predniki s trdnim delom ustvarili. Zaradi tega so se tudi uprli. Prišel sem do spoznanja — je nadaljeval svoje pripovedovanje Benedetič — da imajo naši zgodovinarji še veliko možnosti raziskave o tem puntu. Veliko je še neodkritega, arhivi, tako javni kot zasebni, samo čakajo hvaležno osebo, ki se bo lotila odkrivati resnico o tem puntu, o teh naših ljudeh. Pravzaprav je treba preučiti še veliko dokumentov o dogodkih preteklosti v vsej Primorski in v Benečiji, da bi dobili jasno sliko o življenju našega človeka. Marsikateri dokument čaka na raziskovalca v kakem zasebnem arhivu, morda v Devinskem gradu ali pri kaki goriški plemiški družini. Dobil sem vtis, da je moral biti tolminski punt nekaj zares vzvišenega, za graščake pa nekaj morečega, zaradi tega so skušali zabrisati vsako sled za njim. Zaradi tega smo v slovenski literaturi dobili nekaj lepo napisanih spisov, drugi pa so temu puntu, ki je zajel celo deželo, skušali zmanjšati vrednost».

«Gledališka poema». Izraz se bo zdel čuden tistim, ki so vajeni gledati, poslušati, režirati akademije s tradicionalnim priokusom. Že sam naslov nam pove, da bo to kar bomo gledali in poslušali na odru goriškega Kulturnega doma danes, jutri, v nedeljo, nekaj novega. Ko smo o tem govorili se je takoj oglasil Jože Babič: «S tem prikazom skušamo dokazati neke oblike, ki naj presegajo tradicionalno proslavljanje. V zadnjih letih se čuti, da je treba čitalništvo pravilno ovrednotiti, ne kaže pa ga posnemati. V take večere moramo vključiti čimveč izraznih sredstev, ki so blizu ritmu, občutkom, izpovedi novih generacij. To hoče biti le prvi korak v bogatejše kulturno izražanje Gorice.»

«Goričanstvo» prireditve prihaja do izraza tudi v izbiri sodelavcev in ustvarjalcev. O goriški mladosti Filiberta Benedetiča je že bilo povedano. Tudi scenograf Demetrij Cej je svoja mlada leta preživel z družino v Gorici, na delo je več let hodil v Tržič. Potem je tudi on šel v Trst in je že več kot petnajst let uveljavljen scenograf v Slovenskem stalnem gledališču. V Gorico pa se rad vrača, tudi pri nas ima uspele razstave svojih slik. Bogdana Bratuž - Petje je Goričanka od nog do glave. Malo provincialno mesto tudi njej ni dalo miru in z ljubeznijo do kulture polna mati in oče sta jo poslala v gledališko šolo. Svojo umetniško pot je našla najprej v Mariboru, potem pa v bližnjem Trstu. Tudi njo bomo danes in v naslednjih dneh videli na odru našega Kulturnega doma. Naš je prav tako asistent režije Dario Frandolič, doma z goriškega Krasa, ki študira na ljubljanski akademiji za gledališče, kino in televizijo in ki je že nekajkrat asistiral v režiji v tržaškem gledališču. Isto bi lahko rekli o režiserju Jožetu Babiču, ki ga Goričani poznamo še iz let, ko je s tržaškimi gledališčniki prihajal v Prosvetno dvorano, nekdanjo dvorano Pri zlatem pajku, ter iz tistih let, ko je režiral v gledališki hiši sosedne Nove Gorice. Tudi Aleksander Vodopivec je nekoliko naš, saj je svojčas pomagal utrjevati našo Glasbeno šolo, sedaj pa je redden član simfoničnega orkestra tržaškega «Verdija». Ne bomo seveda pozabljali, čeprav jih poimensko ne imenujemo, na druge izvajalce, ki so nam zelo blizu, saj jih dobro poznamo in nočemo biti prav tako ozki in sprejemamo to, kar nam nudijo tržaški in drugi primorski bratje ter oni v širšem slovenskem prostoru. Režiser in drugi, ki so pripravljali «Krvavo rihto», pa so hoteli dati pravi poudarek tudi domačim izvajalcem, pevcem in pevkam zborov, pianistom, tehničnim sodelavcem, statistom.

Žal mi je bilo, da ni bilo pri naši kavarniški mizici še drugih, ki so sodelovali v pripravi te gledališke poeme. Pa je Filibert Benedetič vsaj nekoliko zamašil to vrzel in o Aleksandru Vodopivcu dejal, da je danes v našem zamejskem prostoru najžlahtnejši interpret sodobnega gledališkega glasbenega izraza v Brechtovem stilu, o Demetriju Ceju pa to, da si je sceno zamislil kot trdnjavo, srednjeveško mostišče s temnim oblakom, ki je zasenčil to primorsko zemljo.

V teh nekaj vrstah seveda ni bilo mesta za vse kar sta Filibert Benedetič in Jože Babič povedala. To mi prostor niti ne dopušča. Vrekakor pa sta oba povedala, da bomo na novem odru goriškega Kulturnega doma lahko videli na nov način pesniško in glasbeno izraženo podobo naše tisočštiristoletne zgodovine od naselitve do tolminskih puntov tja do našega preporoda in narodnoosvobodilne borbe.

MARKO WALTRITSCH

Podjetja, ki so sodelovala pri gradnji

1. A.F.V. iz S. Giorgio di Nogaro (Videm) — mizarska dela
2. BAROVIER & TOSO Murano (Benetke) — svetila v teatru
3. BILICBORA Tržič (Gorica) — zunanja zapirala
4. BREZAR VINICIO Trst — ozvočenje
5. CONSORZIO MARAZZI CERAMICHE Sassuolo (Modena) — keramične ploščice
6. CORI.VE Trst — centralna kurjava in vodovod
7. ITALO ČEBOKLJI Gorica — pleskarska dela
8. DECIMA Padova — parketi
9. EDILMARMI INTERNATIONAL Gorica — kamniti tlaki in obloge
10. Geom. L. SGUBIN Gorica — gradbena dela
11. GHERSETTI e SKERLAVAJ e HUMAR Trst — električne napeljave
12. COMELLO GIOBATTA Vergnacco (Videm) — parketi
13. IMME DI CARLI MAURO & COMP. Trst — bakrena streha
14. KOREN SOCIETA' VETRAI Gorica — stekla in ogledala
15. KOVIC Ferdinand Sovodnje (Gorica) — lesena vrata
16. Off. RENAR STANISLAO Bani pri Trstu — kovinarska dela
17. POLIERI MOQUETTES Trst — moquette in zavese
18. RED SISTEM SEL Tržič (Gorica) — varnostni sistemi
19. SADI Vicenza — obloge iz mavca
20. S. SARAZIN — kovinarska dela
21. SHUNT ITALIANA Capomago (Milan) — dimniki

Prispevki za umetniško opremo Kulturnega doma v Gorici

PODPISNIKI LISTINE

Gorazd Vesel, 50.000 lir; Marko Waltritsch, 50.000; Marko Primožič, 50.000; Dino Roner, 50.000; Jože Cej, 50.000; Karlo Primožič, 50.000; Vladimir Dornik, 50.000; Edmund Košuta, 50.000; Igor Komel, 50.000; Aldo Rupel, 50.000; Tuša Lutman, 50.000; Marko Lutman, 10.000; Nada Sanzin, 10.000; Wilma Bregant, 100.000; Tanja Mermolja, 50.000; Jožica Tomšič, 10.000; Danilo Nanut, 50.000; Zdenko Vogrič, 50.000; Marko Vogrič, 10.000; Vili Princic, 50.000; Avgust Štekar, 50.000; Milko Klanjšček, 50.000; Karel Ferletić, 50.000; Jordan Vižintin, 50.000; Venčeslav Štekar, 50.000; Avgust Lenardić, 50.000; Marija Bogataj, 50.000; Ivan Bregant, 50.000; Peter Sanzin, 50.000; Andrej Jarc, 50 tisoč; Dušan Križman, 40.000; Mija Ušaj - Češčut, 10.000; Vilko Nanut, 50.000; Janko Cotič, 100.000; Ivan Humar, 50.000.

PODJETJA, USTANOVE, BANKE

Kmečka banka Gorica, 5.000.000 lir; Posojilnica Sovodnje, 1.350.000; Kmečko obrtna hranilnica Doberdob, 350.000; Associazione commercianti Gorica, 230.350; Agorest Gorica — uslužbenci, 60.000; Prosvetno društvo «Vipava» Peč, 60.000; Slovenski dijaški dom «S. Gregorčič» — gojenci, 125.000; Komisija za dorašcajočo mladino Gorica, 100.000; Ženski iniciativni odbor, 20.000; TOMOS Gorica — uslužbenci, 60.000; nabirka prosvetnega društva «Sovodnje», 1. milijon; prosvetno društvo «Briški grič» Števerjan 200.000 lir.

NABIRKA NA SEDEŽU SKGZ V GORICI

Ivan Delpin, 3.000.000 lir; Alojz Frandolič, 5.000; Milko in Uršula Pavlin, 30.000; Anna Poletto - Roset, 10.000; Angela Češčut - Mozetič, 5 tisoč; Emil Povšič, 30.000; Igor Primožič, 5.000; Damjan Primožič, 5 tisoč; Vanda Kavčič - Primožič, 10 tisoč; Vilko Tomšič, 50.000; Herman Cantelli, 10.000; Delka Dornik, 50.000; Lucijan Černic, 10.000; Marta Visintin, 5.000; Marta Merkuža, 50.000; Jožef Batistič, 10.000; družina Marinčič, 30.000; Karlo Černic st., 10.000; družina Komel, 50.000; Stanko Bric, 20.000; Leonida Ambrožič, 20.000; Ema Marvin, 20.000; Angela Boštjančič, 10.000; Anica Hvalič, 10.000; Milojka Dominko, 10.000; Marta Mulič, 10.000; Silvan Bevčar, 10.000; Lidija Gomišček, 10.000; Apolonija Zabar, 10.000; družina Gruden, 10.000; Oskar Beccia, 10.000; družina Kocjančič, 40.000; Sonja Klanjšček, 10.000; Emanuela Leban, 5.000; Erika Pavlin, 10.000; Silva Prinčič, 15.000; Benjamin Klemše, 10.000; Danja Bregant, 5.000; Max in Loris Nanut, 35 tisoč; Dorela Cingerli, 5.000; Karlo Devetak, 20.000; Stanko Primožič, 20 tisoč; Franc Škerlj, 50.000; Angel Pahor, 100.000; Srečko Mužič, 20.000; Hubert Močnik, 50.000; bratje Mikluš, 150.000; Adolf Močnik, 500.000; Marko Klanjšček, 10.000; Anica Pahor, 5.000; Pavlina Komel, 10.000; Gizela Primožič 20.000; Milan Brešan, 50.000; Ana Figelj Prinčič 50 tisoč; družina Kovic, 30.000 lir.

UPORABNIKI TELOVADNICE — POSAMEZNIKI IN SKUPINE

Sonja Šuligoj, 10.000 lir; Julia Brelih, 20.000; Mirjam Budihna, 5.000; Vera Vogrič, 5.000; Dora Stacul, 5 tisoč; Dora Bensa, 15.000; Tanja Sokol, 20.000; A. Marija Roner, 5.000; Biserka Šiligoj, 10.000; Nadja Sošol, 10.000; David Grinovero, 10.000; Anka Bensa, 5.000; Dora Uršič, 5.000; Vera Češčut, 15.000; Ivo Nanut, 5 tisoč; Ljubo Kuštrin, 10.000; družina Mikluš - Soban, 50.000; Renza Peleson, 5.000; Folklorna skupina Travnik, otroška telovadba — Gorica, otroška telovadba — Števerjan, košarka Dom, odbojka Dom, odbojka Juventina, lokostrelstvo Naš prapor, namizni tenis, skupno 787.000 lir.

NABIRALNA AKCIJA PLANINSKEGA DRUŠTVA

Jožica Smet, 10.000 lir; Aldo in Edi Bavcon, 10.000; Karli Nanut, 5.000; Marcelo Glessi, 5.000; Devan Brisko, 5.000; Bogdan Šuligoj, 50.000; Vili Prinčič, 10.000; Marija Koršič, 200 tisoč; Milka Devetak, 10.000; Stanko Brešan, 5.000; Alojz Nanut, 10.000; Ivan Castagni, 10.000; Danilo Jakin, 10.000; Boris Baša, 10.000; Ivo Berdon, 10.000; Savo Hlede, 10.000; Borut Leban, 10.000; Zoran Škerk, 10 tisoč; Tatjana Plahuta, 10.000; Zdravko Kuštrin, 10.000; Marjan Černic, 10.000; družina Čotar, 50.000; Natalija Prinčič, 5.000; Rafaela Plesničar, 10.000; Danilo Tomassi, 10.000; Dorče Sardoč, 30.000; družina Lutman, 20.000; Ladislav Češčut, 10.000; Elči Čuk, 50.000; Andrej in Mirka Saksida, 30.000; Ana Vizintin, 5.000; Artur Košuta, 10.000; družina Čubej, 50.000; Stanko Baša, 20.000; Emil Klanjšček, 10.000; Danilo Rojc, 10 tisoč; Milka Gorjan, 10.000; Berta Lukežič, 5.000; Meri in Aleš Leban, 10.000; Zorko in Albin Mikluš, 10 tisoč; Olga Primožič, 15.000; Valerija Figelj, 10.000; Ivan Figelj, 10.000; Danica Petejan, 5.000; Uršula Pavlin, 5.000; Rudolf Bensa, 5.000; Ludvik Jerkič, 10.000; Avgust Štekar, 10.000; Vladimir Lukežič, 10.000; Roberta Plet, 10.000; Markočič Slava, 10.000; Corsi Marko 10.000; Igor Franko, 50.000; Stanko Koren, 10.000; Dominik Vrtovec, 150.000; Zorko Čotar, 20.000; Vida Čotar, 20.000; Miran Čotar, 10.000; Tončka Drašček, 10 tisoč; Jože in Elica Gorkič, 20.000; Ciril Kovic, 10.000; Branko Blažič, 30.000; Gerard Ziani, 50.000; Jolanda in Ladislav Mikluš, 30.000; Veri Leban, 100.000; Franc Valentinčič, 5 tisoč; Draga Butkovič, 8.000; Francka Marušič, 10.000; Ivanka Cotič, 10.000; Irma Devetak, 5.000; Darko Devetak, 10.000; Bernard Bratož, 10.000; Jordan Semolič, 10.000; Fani Češčut, 10.000; Davorin Pelicon, 10.000; Marko Jarc, 5.000; Ida Mozetič, 20.000; Fabio in Diego Devetak, 20.000; Rudi Brajnik, 5.000; družina Zavadlav, 10 tisoč; Viljem Zavadlav, 10.000; Mirko in Urška Mučič, 20.000; Pierina Hoban, 10.000; Klavdij Osbot, 15.000; Milica Kogoj, 10.000; Dora Zorzut, 10.000; Amalija Miklavčič, 10.000; Matilda Mravlje, 6.000; družina Grusovin, 10.000; Milka Devetak, 45.000; Kristina Primožič, 10.000; družina Viktor Visintin, 20.000 lir.

Tako je izgledal Kulturni dom dva dni pred otvoritvijo

UTRJEVANJE PRISOTNOSTI

Z uradno otvoritvijo telovadnice se uresničuje zamisel o središču, v katerem bodo zaobjete skoraj vse oblike kulturne izraznosti. Telesna kultura se bo prepletala z ostalo dejavnostjo in nadaljevala že pred tremi leti zastavljeni načrt. Telovadnico so namreč razna moštva in skupine športnih društev začele uporabljati pomladi leta 1979 za vadbo, odslej bodo možne tudi prvenstvene tekme, akademije, gostovanja in nastopi. Telovadnica je doslej beležila povprečno 1200 prisotnosti mesečno, kar vsekakor opravičuje njeno gradnjo. V njej uresničuje zamisel o telesni kulturi za vse: od predšolskih otrok do odraslih v jeseni življenja. Doslej je bila možna vadba splošne telesne vzgoje za otroke iz vrtca, osnovne šole in srednje šole, rekreacijska in tekmovalna košarka, odbojka za fante in dekleta, judo, gimnastika, moderna ritmična gimnastika, lokostrelstvo, folklorni plesi, namizni tenis, rekreacija za odrasle, urjenje v trim kabinetu in izpopolnjevalni tečaji za vaditeljice in pedagoge. Podobno kot gledališka dvorana, razstavni in ostali prostori bo telovadnica služila utrjevanju prisotnosti naše narodnostne skupnosti v Gorici in povezovanju ljudi obmejnega področja ter drugih krajev Furlanije - Julijske krajine in Slovenije.

KMEČKA BANKA
USTANOVLJENA LETA 1909
GORICA - KORZO VERDI 51
TELEFON: 84206 - 84207 - 85383
TELEFON MENJALNICE: 83909
TELEX 460412 AGRBAN
VSE BANČNE USLUGE - MENJALNICA
RAZPOLAGAMO Z VARNOSTNIMI SKRINJICAMI

polieri moquette
BOGATA IZBIRA
PREKO 600 RAZSTAVLJENIH PREPROG
ODDELEK ZIDNIH TAPET
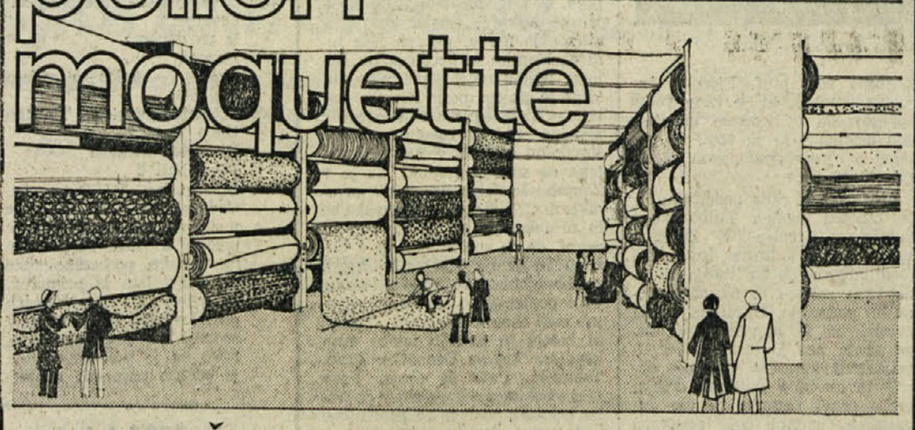
TAKOJŠNJA DOBAVA
TRST, Ul. Dei Bonomo 5/A (vogal Dreher) Telefon 569285

že od leta 1948 sodelujemo pri načrtovanju gledališč avditorijev in kinodvoran za katere realiziramo tehnične naprave in opremo

35100 Padova Italia
via Ugo Foscolo 10
tel. 049/655505-22513-32873
telex 430467 DECIMA I
DECIMA

Električne instalacije
Ghersetti & Skerlavaj & Humar
TRST
Ulica Farneto 5
Tel. 567572

— Vse stenske in talne lesene obloge
— notranje opreme iz lesa
— talni leseni pod odra in zgornje dvoranice
— oblazinjena vrata in zunanja vhodna vrata
je realiziralo podjetje
A.F.V. S.R.L.
Ul. III Armata 19
S. GIORGIO DI NOGARO (UD)
Tel. 0431/65205

CORIVE impianti
TRST — UL. S. NICOLO' 14 — TELEFON (040) 62805
KLIMATIZACIJA — OGREVALNE NAPRAVE — VENTILACIJA — CENTRALNO GRETJE ZMRZOVALNE NAPRAVE — VODOVODNO-SANITARNE NAPRAVE — SONČNI KOLEKTORJI
za
CIVILNE
INDUSTRIJSKE
IN POMORSKE POTREBE

EDIL MARMI INTERNATIONAL S.R.L.
IMPORT - EXPORT
GORICA — ULICA E. FERMI 27 — TEL. 84216
— MARMORJI
— GRANITI
— KAMINI
— SESTAVLJENI KONGLOMERIRANI MARMORJI
— OKRASNO KAMENJE ZA OBLOGE
— KREMENJAKI SKRILJAVCI - PORFIRI
— MONTAŽNI KAMINI

ŠTUDIJ INŽENIRSTVA
dr. ing. Adolf Močnik
TRST - Ul. F. Filzi št. 15 - Tel. 630171/630238
— Sodelovanje pri projektiranju z ing. arh. prof. EDO MIHEVC
— Projektant statike.
— Vodja vseh gradbenih del in instalacij.
— Proračuni in obračuni.
Projektant:
Energetike, ogrevalne, klimatske, vodovodne instalacije v sodelovanju s CO.RI.VE. Impianti Snc Trst.
Gradbeno-elektro instalacije in zasilne osvetlitve.
Notranje komunikacije.
Električne instalacije za regulacijo odrskih luči v sodelovanju s tvrdko Edi Petaros - Trst.
Signalne požarno varnostne naprave.
Ozvočenje dvorane in drugih prostorov teatra v sodelovanju s tvrdko Vinicio Brezar - Trst.
Ozvočenje telovadnice.
Naprave za simultano prevajanje - Philips.
Odrske tehnike: strop odra, vlaki za kulise, specialna kovinarska dela.
Termoizolacijske obloge in impermeabilizacije.
Kanalizacije in črpalne naprave.

Mizarska delavnica
KOVIC FERDINAND
Sovodnje ob Soči, Ul. 24 Maggio 7 - Tel. 882200
specializirana delavnica za izdelavo zunanjih oken in notranjih vrat iz lesa

gradbeno podjetje
Geom. Livio Sgubin SpA
Gorica, Ul. Diaz 14 - Tel. 83617
CIVILNE IN INDUSTRIJSKE GRADNJE TER REKONSTRUKCIJE

UNIPROG s.n.c.
di ing. A. Močnik & F. Ballis
TRST, Ul. Filzi, 15 - tel. 630238
BOSTON
impermeabilizacije BOSTON in termične izolacije PERLITE ITALIANA
Perlite Italiana

Varnostne naprave je preskrbelo podjetje:
RED SYSTEM S.R.L.
TRŽIČ - Ul. XXV Aprile (Gall. Attoni) - Tel. 0481/45745
VIDEM - Ul. Cividina, 17 - Tel. 0432/481035 - 482350
PORDENON - Drevored Dante 44 - Tel. 0434/21963
Ekskluzivni zastopnik
DUTO in Aprel
železne blagajne
najnovejši varnostni sistemi proti kraji, ropu in ognju
videoregistratorji

KOMEMORATIVNA SVEČANOST PRETEKLO NEDELJO V TOLMINU

Spominsko obeležje trem žrtvam ki so jih ustrelili avgusta leta 1944

Zgodovinski dogodek in datumi iz dobe NOB - Da bi mlajši rod vedel

V nedeljo dopoldne je mestni odbor ZB NOV v Tolminu ob številni udeležbi domačinov iz Tolmina in okolice na Cvetju ob Dijaški ulici odkril spominsko obeležje trem talcem, ki so jih Nemci in domobranci ustrelili dne 30. 8. 1944. Na lepo oblikovani skali, postavljeni na nasipu ceste, ki iz Tolmina pelje do nekdanjega Doma Ferda Kravanje-Petra Skalarja, je tale napis:

Na tem mestu so dne 30. 8. 1944 padli pod streli nemških nacistov in domobrancev kot talci:
Bajt Jožef, r. 16. 3. 1920 iz Dolj,
Kavčič Oskar, r. 1. 2. 1927 iz Poljubinja,
Klinkon Marija, r. 7. 2. 1904 iz Tolmina
Slava jim!

V krajšem, izbranem kulturnem sporedu so nastopili pevski zbor tovarne GOSTOL pod podstvom pevovodje Franca Prezlja in recitatorji. Obeležje je odkril eden najstarejših tolminskih aktivistov Jože Zarli, postavila pa ga je mestna organizacija ZB NOV Tolmin ob pomoči gradbenega podjetja Posočje. Mladina Doma učencev «Svetozar Marković» iz Tolmina je obeležje prevzela v varstvo.

* * *

To je nekakšna kronika dogodka, ki pa ima svoje zgodovinsko ozadje. In to ozadje želimo na kratko pokazati, da bodo mlajši rodovi vedeli s kakšnimi žrtvami je bila izbojevana svoboda, ki jo danes uživajo.

Kaj je bil povod, da so nacifašistični okupator in njegovi pomagači domobranci tako zverinsko nastopili s streljanjem talcev? Znano je, da so v Tolminu delovali proti partizanom takratni dekan, njegov kaplan in znani advokat iz Slapa skupaj z nekaterimi nasprotniki narodnoosvobodilnega gibanja. Pri tem jim je pomagalo še glasilo tolminskih domobrancev Tolminski glas. Sovražno delovanje proti OF in partizanom je preslepilo marsikaterega pošteno vernega domačina, da je nasedel propagandi dekana, kaplana in Tolminskega glasa.

Vodstvo Tolminsko-idrijskega odreda in njegova obveščevalna služba sta sklenila napraviti konec takemu sovražnemu delovanju proti OF in partizanom. Nujno je bilo treba podkuriti domobrancem in njihovim pomagačem v njihovem gnezdu v Tolminu. Pripravili so več rušilnih min, ki jih je potem v Tolmin odnesla Marija Klinkon - Pikatoncova. Prebredla je Tolminko pri Šorlijevem travniku blizu kraja, kjer je bila potem ustreljena skupaj z dvema tovarišema dne 30. 8. 1944.

Mine so potem nastavili v domobranski postojanki. Ponoči ob četrt ure pred eno po polnoči je Tolmin in okolico stresla močna eksplozija, ki je povzročila veliko razdejanje. Koliko je ob eksploziji padlo domobrancev, ni bilo nikoli ugotovljeno. Zaradi morebitnih ponovnih partizanskih presenečenj, so postojanko domobrancev začasno ukinili, posadko pa premestili v Kanal, Kobarid in še drugam.

Ivan Rutar je v slavnostnem govoru od odkritju spominskega obeležja omenil, kako je sovražnik ukrepal po akciji na postojanko domobrancev v Tolminu:

«Marija Klinkon - Pikatončeva mama je bila že prej osumljena sodelovanja s partizani. Aretirali so jo že takoj zjutraj. Tedaj se je začela zanjo grozna kalvarija zadnjih dni življenja v prestajanju mučenja nemških, domobranskih in mongolskih krvnikov v tolminskih zaporih. Pretepali so jo do krvi, žgali z ognjem, polivali s špiritom in potem zažigali, zasramovali s slačenjem. Na nago mater so ščuvali podivjane pse, da so jo obgrizli.

Vsa človeška groza mučenja je šla čez njo... Trdna in klena — Kobaridka po rodu — ni spregovorila besede, ki bi lahko škodovala tistim, ki so kaj vedeli o akciji. Njenih sodelavcev pa je bilo veliko tako v samem Tolminu kot v vseh sosednjih vaseh.

Marija Klinkon - Pikatončeva mama — je bila upornica in aktivistka OF. To ni bila njena prva in edina akcija v Tolminu. Skozi njene roke in po njeni neustrašeni predanosti so šle iz Tolmina mnoge pošiljke dragocenega blaga in še bolj pomembna poročila na partizansko ozemlje. Niti za trenutek je ni zmedla sovražna propaganda. Dne 30. avgusta 1944, v ranem jutru so jo pripeljali na Šorlijev travnik. Pred smrtjo je namesto verske izpovedi in kesanja rekla duhovniku, da bi bila nadvse rada med svojimi — pri sinovih in možu v partizanih. Potem so jo ustrelili in zasuli v plitek grob ob grmovju na robu travnika. Padla je kot primer zveste in hrabre partizanske matere in žene.

Z vso upravičenostjo lahko za Marijo Klinkon - Pikatončevo mamo — ponovimo besede partizanskega pesnika Kajuha: V solzah navdušenja, tovariš, glavo skloni — pred silnimi mrliči se pokloni!

Isti dan, 30. avgusta 1944, sta bila pod obtožbo sodelovanje pri akciji na domobransko postojanko v Tolminu ustreljena na Šavlijevem travniku ob Tolminki 17-letni Oskar Kavčič, Daličarjev iz Poljubinja, in 24-letni Jožef Bajt, Rejcev iz Dolj. Oba sta bila nasilno mobilizirana v domobrance.

Za konec. Kadar vas bo pot peljala proti izlivu Tolminke v jezero Soče, postojte za hip pred obeležjem nad Šavlijevim travnikom. Postojte in se spomnite treh žrtev, treh src, ki so prenehala biti pred 37 leti. Njihova kri je poškropila bele liste marjetic, ki jih je bilo polno med zelenimi travnimi bilkami. Postojte in se spomnite tudi imen vseh drugih padlih partizanov na Krasu, na Rdečem robu, na Škrbini. Padli so, ker se niso pustili voditi po stranpotih in močvirjih. Sami so našli pot do sonca svobode.

A.P. - OGAREV

So Američani bitko s kriminalom izgubili?

Ves svet se otepa s kriminalom, torej s pojavom, ki je zelo star, ki pa zadobiva posebno v drugi povojni dobi izreden obseg. Vendar kaže, da je moderni svet brez moči proti njemu, kot to kaže tudi primer Združenih držav. Res je, da so ZDA že dolgo bile nekakšen «paradiž» kriminalcev in celo nekakšen simbol kriminala, saj smo že pred dolgimi desetletji govorili o chicaškem kriminalu ali celo o chicaškem načinu življenja. Nekateri konkretni podatki pa govore, da smo tudi danes v ZDA ali morda še najprej v ZDA na robu poraza, ki ni več poraz ZDA, pač pa določene družbene ureditve.

Združene države so na primer leta 1980 porabile za boj proti kriminalu nič manj kot 26 milijard dolarjev. To je velika, rekli bi strahotno velika vsota, pa čeprav so ZDA bogate, čeprav je ta dežela tudi po obsegu velika. 26 milijard dolarjev namreč pomeni obilnih 31 tisoč milijard lir. In vendar so v istem letu, torej v lanskem letu imeli v ZDA nad 23 tisoč umorov, 82 tisoč posilstev, nad 500 tisoč ropov in vlomov. Ameriška sodišča so lani obsodila na večje in manjše zaporne kazni 50 tisoč ljudi. Tu bomo dodali, da so v to razmeroma veliko število vključili izključno tiste obtožence, ki jim je sodišče prisodilo več kot leto dni zapora.

Seveda bi se zaman tolažili, da je to v ZDA, torej na oni strani «velike luže», ko pa imamo tudi pri nas veliko kriminala, saj so zapori postali pretesni, sodišča pa ne zmorejo vsega, ko pa je v Italiji nad milijon prijav, ki čakajo na sodno obravnavo.

Od včeraj je v Argentini v obtoku bankovec za milijon pezosov. Njegova vrednost pa je samih 90 dolarjev. Inflacija pač pripelje do tega, da je tudi berač - milijonar

RAZGOVOR Z RAVNATELJICO PROF. FIORELLO ARROBBIO-PIRAS

ITALIJANSKI KULTURNI CENTER V ZAGREBU SLUŽI POGLABLJANJU VEZI MED KULTURAMA

Stiki med Hrvati in Italijo so že stari - Mnogi Hrvati na italijanskih univerzah - Bogata biblioteka in velik obisk - Uveljavljanje strokovnjakov

Ravnateljica italijanskega kulturnega centra v Zagrebu prof. Fiorella Arrobbio - Piras

V srcu zgodovinskega dela Zagreba v Preobraženski ulici 4 so v elegantni baročni palači pred nedavnim izročili namenu obnovljeni sedež italijanskega kulturnega središča ali kot se uradno imenuje Centro culturale italiano. Pravzaprav je bil v isti palači sedež tega centra že prej, le da so ga tokrat popolnoma preuredili, da bi omogočili uspešnejšo dejavnost, večjo sprejemljivost, skratka večjo učinkovitost. Ko so preurejene prostore centra svečano odprli javnosti, se je svečanosti udeležil tudi eden najbolj znanih italijanskih kulturnih delavcev in ustvarjalcev, namreč Eduardo De Filippo, ki je bil pred kratkim imenovan za dosmrtnega senatorja in ki je v svojem kratkem bivanju v hrvaškem glavnem mestu imel vrsto stikov in srečanj s kulturnimi delavci Hrvaške in Jugoslavije.

Ta italijanski kulturni center v Zagrebu vodi prof. Fiorella Arrobbio - Piras, ki je rade volje spregovorila o namenih in smotrih ustanove, ki jo vodi, še posebej o njenih posebnostih in ciljih. Rekla je:

Predvsem bi rada podčrtala, da je osnovni namen italijanskega kulturnega centra v Zagrebu vzpodbujanje kulturne izmenjave med Jugoslavijo in Italijo in to na vseh ravneh in na najrazličnejših področjih. Hkrati bi hotela posebej in še najprej podčrtati, da skuša naš kulturni center uveljavljati kulturne vrednote dežele in mesta v katerem deluje, to se pravi Zagreba in vse Jugoslavije, nadalje hoče podčrtati stike in vezi, ki so skozi stoletja povezovali Italijo s slovenskim svetom. V zvezi s tem bi rada še posebej omenila dejstvo, da je Hrvaška dala velike ume, ki so se uveljavljali v Italiji, med katerimi je tudi veliko razumnikov, ki so mnogo prispevali k razvoju italijanskih univerz, začenši s padovsko univerzo, pa tudi univerz v Bologni, Firencah, Rimu in vse do Neaplja. Na vseh teh univerzah so že v davnih stoletjih delovali pomembni kulturni delavci, ki so prišli iz Hrvaške. Menim, da ne oretiravam, ko zatrjujem, da italijanski kulturni center v Zagrebu prav na račun ustreznih prostorov, s katerimi sedaj razpolaga, skuša ponovno odkriti in spoznavati te posebnosti, vse značilnosti, ki povezujejo italijanski kulturni svet z jugoslovanskim in sicer s pomočjo razstav, razprav, kulturnih stikov in podobno.

In s kakšnimi sredstvi vaše kulturno središče v Zagrebu razpolaga?

Začela bi navajati najprej glavni italijanski dnevni tisk, časopise, ki jih obiskovalci kulturnega središča zelo radi jemljejo v roke. Nadalje bom dodala, da razpolagamo z vsemi publikacijami, ki jih izdaja založništvo italijanske nacionalne skupnosti v Jugoslaviji, začenši z dnevnikom «La voce del popolo» pa preko «Panorame» in mladinske publikacije «Pioniere», do literarne revije «La battana». Razpolagamo celo s šolskimi knjigami, ki jih izdaja ista založba. Seveda razpolaga naš kulturni center z bogato izbiro najboljšega italijanskega slovstva, začenši s klasiko torej z Dantejem, Petrarcom, Boccacciom, Pellicom, Foscolom, Manzonijem, Carduccijem in drugimi avtorji, pa vse do najnovejših avtorjev, kot so Moravia, Malaparte, Silone, Soldati, Bevilacqua, da ne govorimo o Fulviu Tomizzi, ki ga v Zagrebu veliko berejo, pa naj gre za njegova izvirna dela, torej dela v italijanščini ali za hrvaške prevode njegovih del. Tomizzo pravzaprav imamo v celoti, kar je tudi razumljivo zaradi dejstva, da Tomizza v vseh svojih delih obravnava istrsko tematiko ter tematiko obmejnega prebivalstva, kar je za poprečnega bralca še posebej zanimivo. Sicer pa je tudi znano, da je Tomizza tisti italijanski avtor, ki ga obiskovalci kulturnega centra največ prebirajo.

Toda ne samo literarna dela, naš kulturni center razpolaga tudi z drugačnim slovstvom, drugačnimi teksti. Kulturni center ima namreč tudi druge sekcije in sicer prirodno, znanstveno, zgodovinsko in medicinsko. Mislim na literaturo s teh področij, ki jo skušamo sproti posodabljati z novimi deli, ki izhajajo v Italiji.

Je vaš kulturni center v stiku tudi z drugimi ustanovami?

Navezali smo zelo plodne stike z raznimi ustanovami v Zagrebu. Vedeti je namreč treba, da je Zagreb zelo tenkočuten glede italijanske kulture, vendar se ne omejuje le na to, pač pa išče tudi ekonomske in druge stike. Deloma tudi v zvezi s pobratenjem, ki ga je glavno mesto Hrvaške navezalo z Bologno ter v zvezi z drugimi stiki na raznih ravneh s številnimi središči v Italiji. Poleg tega ne smemo pozabiti, da je v Zagrebu že dolga desetletja na univerzi fakulteta z romanistiko in to fakulteta, ki je na tolikšni ravni, da je ena najboljših v Evropi. Tu deluje cela vrsta znanih strokovnjakov, ki stalno prispevajo k poglabljanju kulturnih odnosov med obema deželama. Posebej bi hotela tu omeniti znane strokovnjake kot so Deanović, Zorić, Tekavčić, Čale in drugi. Prav tem visokim strokovnjakom je treba pripisati zaslugo za pomembno nedavno mednarodno zasedanje v Dubrovniku z naslovom «Dante in slovanski svet».

Z zadovoljstvom bom dodala, da je veliko zagrebških strokovnjakov in študentov s fakultete z romanistiko, ki malome vsak dan posečajo naš kulturni center. Poleg tega naš zavod skuša ustrezno valorizirati tiste ljudi, ki se na tem področju najbolj uveljavljajo ali so se že uveljavili. Prav pred nedavnim smo počastili znanega velikega slikarja Marina Tartaglio, ki je zelo cenjeno ime v jugoslovanskem likovnem svetu, pa tudi daleč preko jugoslovanskega meja že na evropski ravni. Tartaglia pa ni le živa priča visoke ravni hrvaške umetnosti in nekakšen simbol nove Jugoslavije, pač pa tudi talent, ki je povezan z italijansko kulturo in umetnostjo. V zvezi s tem bom navedla zanimivo dejstvo, da je Marino Tartaglia davnega leta 1918. sodeloval v Rimu na neki razstavi neodvisnih slikarjev, med katerimi so bili tudi Carrà, Prampolini, Serra, e Chirico in drugi. Bila je to kolektivna razstava, katere izkupiček je namenjen Rdečemu križu.

Lahko bi navedla še več podobnih in zelo zgovornih primerov, vendar menim, da bo dovolj to, da ponovno podčrtamo željo, da naj bi bil kulturni center v Zagrebu uspešno stičišče med italijansko in jugoslovansko kulturo.

Poleg normalne vsakdanje dejavnosti knjižnice, poleg vsakdanjega zbiranja časopisov it. imamo še razne druge pobude. Tako smo pred meseci pripravili razstavo velikega mojstra Carraja, ki je vzbudila veliko zanimanje ne le Zagreba, pač pa tudi ljubiteljev umetnosti širom po Jugoslaviji, saj smo jo morali prenesti tudi v druge centre, nato smo dali na ogled Zagrebčanom grafiko rimskih mojstrov iz 16. in 17. stoletja, za bližnjo bodočnost pa pripravljamo veliko razstavo del Carla Morandija, je zaključila prof. Fiorella Arrobbio - Piras.

E. O.

V RAZVITEM SVETU ŠTEVILO ROJSTEV NAGLO UPADA

Zakaj se ženska «odreka» materinstvu oziroma le bolj stežka nanj pristane

V zadnjih letih, pravzaprav bi lahko rekli že desetletjih, število rojstev upada v vseh tistih državah, ki jih označujejo za razvitejše. Po splošni oceni javnega mnenja sta poglavitna krivca dva: težnja po udobju, ki jo narekuje višja življenjska raven, in pa ženska, ki se izmika svojemu večnemu poslanstvu.

Zadnja iz dolge vrste razprav o materinskem čutu in širše o materinstvu, ki je zadnje čase postalo spet izredno aktualno vprašanje (sicer bolj na teoretski ravni, manj na praktični), je tudi knjiga francoske avtorice Elisabeth Badinter «Dodatna ljubezen» (v italijanskem prevodu «L'amore in più»).

V svojem pisateljskem prvencu profesorica zgodovine, oziroma «zgodovinarka globokih struktur», kakor jo tudi označujejo, ugotavlja, da je materinska ljubezen «samo» čustvo, kot tako lahko je ali ga pa tudi ni, nikakor pa ni to čustvo brezpogojno dano vsaki ženski, kot na primer kakšna fiziološka posebnost.

Do takšnih zaključkov je prišla E. Badinter po daljšem proučevanju razvoja in vrednotenja materinske ljubezni v različnih zgodovinskih obdobjih. Raziskavo so pravzaprav razvili v dvoletnem seminarju na pariški Ecole Polytechnique pod naslovom «zgodovina materinske ljubezni», ki je tudi podnaslov knjige.

Knjiga, ki je dvignila veliko prahu, saj načenja eno izmed «najsvetejših» vprašanj, ki naj bi med drugim sodila v privatno sfero vsakega posameznika, bi seveda zaslužila bolj poglobljeno obravnavanje (mogoče kdaj drugič). Tokrat pa nekaj več o pregledu konkretnega stanja, oziroma posledic, ki ga lahko ima racionalnejše tolmačenje materinske vloge.

Kljub bolj ali manj blagemu obtoževanju ženske, da je v prvi vrsti ona kriva za demografsko upadanje, pa je vsaj v Evropi malo podrobnih raziskav o tem, zakaj se ženska odreče ali težko privoli v materinstvo. Zato je seveda zanimiva vsaka, še tako okrnjena ali na posamezen kraj vezana raziskava.

Nekaj splošno veljavnih teženj in ugotovitev lahko potegnemo tudi iz tiste, ki sta jo za angleško univerzo v Nottinghamu izvedla sociologa Frances Baum in David R. Cope in ki zadeva 232 poročenih žensk.

Njihova starost se giblje od 18. 62. leta, sodijo pa v razne družbene sloje današnje angleške družbe. Skoraj 60 odst. tistih, ki so se prostovoljno odrekle možnosti, da bi imele otroka (mogoče začasno, vsekakor pa ne iz zdravstvenih razlogov ali celo zato, ker ne bi mogle imeti otrok), imajo manj kot 32 let, točneje 40 odst. jih je starih od 28 do 32 let.

Starost njihovih zakonskih tovarišev je v povprečju za nekaj let višja, tako mož kakor žena imata vsaj višjo srednjo izobrazbo, kar zadeva ženske, je odstotek celo višji (67 odst. žena je nadaljevala študij po 17. letu, kar pomeni po maturi, moški pa dosegajo 59 odst.). Pretežni del žena, ki si ne želi otroka, je zaposlenih — kar 82 odst., od katerih je 67 odst. žensk s polno zaposlitvijo — in navadno gre za takšno delovno mesto, ki nudi veliko možnosti za ustvarjalno delo in tudi za napredovanje, kar obenem pomeni, da je tudi **zadovoljivo plačano.**

Vendar bi prehitro preskočil iz golih podatkov na zaključke, kdor bi takoj ocenil, da intervjuvane angleške žene nočejo otrok iz ljubezni do delovnega uspeha. Kot glavni razlog, da ne mara otrok, ker bi se v nasprotnem primeru ne mogla uveljaviti na delovnem mestu, je navedlo 53 odst. intervjuvank, vendar je treba povedati, da so imele na voljo več kombiniranih odgovorov.

Zanimivo je, da so v tem najbolj zagnane prav najmlajše: kar 70 odst. tistih, ki «se želijo posvetiti prvenstveno poklicu», sodi v starostni pas od 18. do 24. leta.

Veliko žensk pa v takšno drastično odločitev sili nuja: prepričane so namreč, da ne bi zmogle vsega, dobro opravljati zanimivo poklicno delo in biti mati z vsem, kar to nalaga kot psihično in fizično breme.

Tako je tudi angleška raziskava ponovno kruto opozorila na pojav, ki je splošen v Evropi. Tako ali drugače se mora namreč ženska spopadati z dvojnim delom, kajti tako delovni procesi, kakor tudi razne družbene službe se v praksi nikakor nočejo sprijazniti z dejstvom, da enakopravno vključevanje ženske na delovna mesta ne pomeni, da bi na njenih ramenih morala ostati vsa tista opravila, ki so ženska dediščina iz prejšnjih ureditev.

Doslej je angleška raziskava slonela trdno na stvarnih tleh: profesionalna uveljavitev, povezana seveda z ekonomskim momentom; težava z usklajevanjem delovnega in družinskega življenja; golj denarni faktor — vzdrževanje otrok je vedno dražje — ki pa je šele na četrtem mestu seznama odločilnih razlogov. Samo okoli 40 odst. parov — vprašanja so bila namenjena tudi možem, oziroma ženam in možem ločeno in nato obema hkrati — se je odločalo na osnovi denarne računice in še to v povezavi z drugimi razlogi.

Kot nesporna krivda odrekanj ženske «svojemu naravnemu poslanstvu» pa je iz angleške raziskave izšla želja po svobodi. Tri četrtine žensk je namreč navedlo željo, da ostanejo svobodne kot odločilno pri svoji življenjski izbiri (izjavile so namreč, da si ne želijo otrok ne sedaj ne kdaj kasneje). Pojem lastne osebne svobode pa so nekako dvojno ocenile: prvič se kaže svoboda v tem, da nimas strogih obvez kakor je nega in vzgoja otroka, kar bi seveda prineslo spoštovanje strogih urnikov in veliko napora; po drugi strani pa svoboda pomeni drugačen način življenja, ki ga zakonski stan ne potisne v ozke okvire družinskih obveznosti. Tako je nad 97 odst. intervjuvancev izjavilo, da je bilo mesec pred intervjuvanjem velikokrat z doma, da so bili na izletih ali v kinu in to občutno večkrat kot tisti, ki svobodi niso pripisovali odločilnega pomena.

In ob koncu še druga plat medalje: koliko ženske bremeni takšna izbira. Za enkrat skoraj nič, se je glasil odgovor, za enkrat, so rekle predvsem ženske, se moramo nenehno soočati s tistimi, ki seveda še vedno tvorijo večino, ki so si ustvarili «pravo družino» in ostro kritizirajo poročene ženske, ki otrok nimajo in jim celo ni do tega, da bi jih kdaj imele.

(bp)

RADIO TELEVIZIJA

ITALIJANSKA TV

Prvi kanal

12.30 Šolska vzgoja: Intervju z znanostjo
13.00 Po sledeh prednikov - tedenska oddaja o arheologiji
13.30 DNEVNIK
14.00 Iz Troje do Rima: Eneida - 11. del
14.30 Danes v parlamentu
14.40 Mednarodni park Kazirange - dok. oddaja
15.00 Šolska vzgoja: Življenje živali
15.30 Športne kronike
16.00 DNEVNIK 1 - Kronike Sever kliče Jug - Jug kliče Sever
16.30 Veliki lov - 4. del
17.00 DNEVNIK 1 - Flash
17.05 Neposredni prenos
17.10 Tom story - risanka
17.30 Neposredno - o vsem govorimo skupaj
17.55 The Jackson five - risanka
18.30 Programi pristopanja
18.50 Happy circus - vmes TV film iz serije «Happy days»: Slika, ki velja
19.45 Almanah in Vremenske razmere
20.00 DNEVNIK
20.40 Ping pong - mnenja o dogodkih in problemih aktualnosti Oddaja Ping pong je zanimiva, ker je po navadi zelo živa, saj se pred mikrofonom krešejo ideje in misli dveh ljudi, ki po navadi gledajo na stvarnost z različnih zornih kotov. Poleg tega gre po navadi za ljudi iz političnega, ekonomskega ali drugega sveta, vendar pa vedno za pomembne osebnosti. Zaradi tega je pred televizijskimi sprejemniki ob Ping pongu veliko občinstva
21.30 Dragi moji prijatelji ... - film Film izhaja iz leta 1973 in napravil ga je Pierre Tchernia. Film obravnava zelo zanimivo temo in sicer zgodbo komisarja, ki išče 20 izgubljenih ljudi, ministra za javna dela ter «kralja podzemlja» in njegovo tolpo, ki jo sestavlja 20 inteligentnih miši
23.15 DNEVNIK: vmes Milan - Tenis - Ob koncu Danes v parlamentu in Vremenske razmere

Drugi kanal

12.30 Opoldanski program
13.00 DNEVNIK 2 - Ob 13. uri
13.30 Šolska vzgoja: Povej še eno ... nato zadosti
14.00 Popoldan, dnevna rubrika Mnenje
14.10 Veliki umetniki: Življenje Leonarda da Vincija - 5. del
15.25 Šolska vzgoja: Težka socializacija Program za mladino
16.00 Gianni in Pinotto - TV film Čebelica Maja - risanka
16.55 McMillan in gospa - TV film
17.45 DNEVNIK 2 - Flash
17.50 DNEVNIK 2 - Večerne športne vesti Iz parlamenta
18.05 Danes: Stereo 2 - tedenska oddaja o glasbi
18.50 Inšpektor Derrick - TV film Ulica Bangkok Napoved vremena
19.45 DNEVNIK 2
20.40 Portobello Oddaja Portobello se je že v samem začetku nove serije uveljavila. Kaže, da ima Enzo Tortora posrečeno roko pri izbiri tem in primerov, ki privabijo nezahtevnega gledalca pred mali ekran. V sedanji seriji oddaj Portobello pa je tudi novost, da je oddaja povezana z natečajem, ki omogoča tistim, ki so pripravljeni sodelovati, da dobijo barvni televizor
21.55 Dnevi zgodovine - dok. oddaja
22.45 Dvojno življenje Henryja Phyfeja - 3. del
23.15 DNEVNIK 2 - Zadnje vesti
23.45 Šolska vzgoja: Didaktične komunikacije

Tretji kanal

14.00 Milan: Tenis
16.00 Moskva: Gimnastika - Svetovno prvenstvo
17.35 Vabilo: Dvajset let do 2000
18.10 Čas zabave
19.00 DNEVNIK 3
19.35 IV rassegna Teatro Ragazzi in piazza a Murgia
20.05 Šolska vzgoja: Biološko napredovanje
20.45 Aida - opera v štirih dejanjih, posneta v veronski Areni 1981
23.20 DNEVNIK 3

JUGOSLOVANSKA TV

Ljubljana

8.50 - 15.30 TV v šoli TV koledar; Nemščina, Slovenščina; Angleščina; Risanka; Zgodovina; Mali program; Izobraževalna reportaža; Nemščina
17.10 Poročila
17.15 Padla z neba, češka otroška serija
17.40 Telestart 81, zabavno - glasbena oddaja
18.15 Obzornik
18.25 Energetika: Voda, izobraževalna oddaja
18.55 Ne prezrite
19.10 Risanka
19.24 TV in radio nocoj
19.26 Zrno do zrna
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
20.00 H. Heidish: Ženska, imenovana Mojzes, zadnji del ameriške nadalj.
21.35 Ti dnevi, ta leta: Filmska kronika 1945, 1. del dok. serije
22.20 V znamenju
22.35 Nočni kino: Mož, imenovan konj, ameriški film

Koper

13.30 in 15.30 Odprta meja
16.00 Visok pritisk - glasbena oddaja
17.00 Rezervirano za najmlajše: Avanti! Avanti! - tečaj italijanščine
17.30 Gimnastika: Moskva - Svetovno prvenstvo
19.30 Aktualna tema

V rubriki Temi d'attualità (Aktualna tema) bo drevi ob 19.30 koprska televizija predvajala prispevek o novem kulturnem športnem središču v Gorici, ki bo danes slovesno odprt. Prispevek o dogodku bo predvajan tudi po Odprti meji ob 13.30 in ob 15.30. Oba prispevka je pripravila Agencija Alpe Adria

20.00 Risanke
20.15 TV D - Stičišče Dve minuti
20.30 Sodišče brez sodnikov - film
21.50 TV D - Danes
22.00 Nikola Tesla - TV nadalj.
23.00 Gimnastika: Moskva - Svetovno prvenstvo Ob koncu TV D - Danes

Zagreb

18.30 Znanost: Uporabljajte svojo glavo
18.55 Jajce, izobraževalna oddaja
20.00 Družina in družba

SVICA

18.10 Mladinska oddaja
18.50 Rezervirano za častnike - TV film
21.40 Mednarodni festival cirkusa iz Montecarla

TRST A

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 14.00, 17.00, 19.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.10 Almanah; 12 let strategije napetosti v Italiji; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Svet se vrti počasi; 10.10 Koncert; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Na goriškem valu - Beležka; 13.20 Četrtkova srečanja (ponovitev); 14.10 Otroški kotiček; Kje je napaka?; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Boris Leonidović Pasternak: «Doktor Živago» - 11. del; 15.00 Odtrgana kulisa, Film in filmska glasba; 16.00 Cvetje hvaležno odklanjamo (ponovitev); 17.10 Mi in glasba: Trio Lorenz v Kulturnem domu v Trstu Antonin Dvořák; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Priljubljeni motivi.

KOPER
(Italijanski program)

7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 18.30, 19.30 Poročila; 6.00 Glasba za dobro jutro; 6.15 Koledarček; 8.45 Knjige v izložbi; 9.00 Štirje koraki; 9.32 Lucianovi dopisniki; 10.00 Z nami je ...; 10.45 Mozaik, glasba in nasveti; 11.00 Kim, svet mladih; 11.32 Več kot ena pesem; 12.05 Glasba po željah; 15.00 Danes se govori; 16.00 Kultura in družba; 16.10 Glasba, glasba; 16.32 Crash; 16.55 Izletnik; 17.00 Zvezdin prah; 17.32 Petkov koncert.

KOPER
(Slovenski program)

6.30, 7.25, 13.30, 14.30 Poročila; 6.00 Glasba za dobro jutro; 6.05 Jutranji koledar; 6.37 Kinospored; 7.15 Najava sporeda; 13.00 Najava sporeda, pregled dogodkov; 13.05 Polna roka sončnega rocka; 13.40 Svicar svira, kolo igra; 14.00 S polnimi jadri; 14.35 Glasbeni notes; 15.00 Dogodki in odmevi; 15.30 Glasba po željah; 16.00 Kulturni relief; 16.10 Naši zbori pojo; 16.30 Primorski dnevnik; 16.45 Zabavna glasba.

RADIO 1

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 19.00 Poročila; 6.00 - 8.45 Glasbena kombinacija; 9.02 Radio tudi jaz; 11.10 Takoj se vrnem; 11.42 Radijska priredba; 12.03 Ulica Asiago Tenda; 13.25 Poštna kočija; 13.35 Master; 14.28 Šolska vzgoja; 15.03 Popoldanska srečanja; 16.00 Il Paginone; 18.05 Zvočna kombinacija; 18.28 Hipoteza; 19.300 Jazzovska glasba; 20.00 Otroštvo na Jugu; 20.30 Vrtiljak.

RADIO 2

7.30, 8.30, 9.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 15.30, 16.30, 17.30, 18.30, 19.30 Poročila; 6.00 - 8.00 Dnevi; 8.45 Radio 2 predvaja; 9.00 I promessi sposi; 9.32 - 10.13 Radio 2 - 3131; 11.32 Tisoč pesmi; 12.48 Hit Parade; 13.41 Glasba in kino; 15.00 - 15.42 Radio 2 - 3131; 16.32 Šest deset minut; 17.32 Eneida; 18.02 Glasbene ure; 18.45 Krog Sonca, 19.57 Mass - music; 22.00 Mesto ponoči: Firence.

LJUBLJANA

6.00, 6.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 19.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci!; 8.03 Z glasbo v dober dan; 8.30 Otroške igre 8.45 Naši umetniki mladim poslušalcem; 8.05 - 10.00 Z radiom na poti; 10.05 Rezervirano za...; 11.35 Znano in priljubljeno; 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Pihalne godbe; 13.00 Danes do 13. - Iz naših krajev; 13.30 Priporočajo vam...; 13.50 Človek in zdravje; 14.05 Komorni orkester Leningrajske filharmonije s Haydnom; 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.00 Dogodki in odmevi; 15.30 Napotki za turiste; 15.35 Zabavna glasba; 15.50 Radio danes, radio jutri!; 16.00 Vrtiljak; 17.00 Studio ob 17.; 18.00 Pojemo in godemo; 18.30 S knjižnega trga; 19..35 Lahko noč, otroci!; 19.45 Minute z ansamblom Vilija Petriča; 20.00 Uganite, pa vam zaigramo...; 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih; 22.30 Besede in zvoki iz logov domačih; 23.05 Lirični utrinki; 23.10 Petkov glasbeni mozaik.

SMUČANJE

Z MEDNARODNIM TEKMOVANJEM

V Livignu start sezone 1981-82

V slalomu in veleslalomu bo ob zaključku tega tedna nastopila vrsta odličnih smučarjev

LIVIGNO — Jutri bo v Livignu začela letošnja mednarodna smučarska sezona. Na tekmovanju «Rolly-go» bo nastopilo 135 smučarjev iz dvajsetih držav.

Med posamezniki je prijavljena vrsta vrhunskih smučarjev, katerih nastop bo izredno indikativen za bližnje starte v svetovnem pokalu. Tako so se prijavili Sovjeta Žirov in Andrejev, Jugoslovani Križaj, Strel, Kuralt, Franko, Liechensteinec Frommelt, Japonca Kaiwa in Kodama, Nemci Beck, Wörndl in Burger, Čehoslovak Zeman, Bolgar Popangelov, Avstrijci Gestrein, Hinterseer in Köhlblicher, Luksemburžan Ghirardelli, Italijani Gros, De Chiesa, Foppa, Nöckler, nato pa še izvrstni tekmovalci iz Švice, Španije in drugod.

Medtem pa pesti organizatorje raznih bližnjih mednarodnih smučarskih tekmovanj drugod v Alpah hudo pomanjkanje snega. Tako so v velikih skrbeh tudi v Aprici, kjer bi moral biti 8. decembra moški veleslalom za svetovni pokal. Kolikor do 6. decembra ne bo zapadel sneg, bodo morali klasično progo, ki ima cilj v samem naselju, premestiti nekaj sto metrov višje, kjer 50 tamkajšnjih smučarskih učiteljev že pripravlja novo, rezervno progo.

Pomanjkanje snega povzroča sive lase tudi organizatorjem ženskega svetovnega pokala na Piancavallu, kjer bi morali biti 11. decembra smuk in dan kasneje slalom.

Nič dobrega se ne obeta niti Val d'Iseru, kjer bi moralo biti 2. decembra otvoritveno tekmovanje za svetovni pokal.

Skratka, skoraj povsod v Alpah nestrpno zro v nebo, to pa ne le zaradi tekmovanj, ampak tudi zaradi turizma, katerega brez snega pač v zimskih mesecih ni.

GIMNASTIKA

NA SVETOVNEM PRVENSTVU

Pol ducata Sovjetinj na vrhu lestvice

MOSKVA — Sovjetska zveza je osvojila na svetovnem gimnastičnem prvenstvu v Moskvi prvo mesto tudi v ženski konkurenci. Končna lestvica je bila namreč taka:

1. Sovjetska zveza	389,30
2. Kitajska	384,60
3. NDR	382,10
4. Romunija	381,50
5. ČSSR	379,65
6. Združene države	379,45

Za Sovjetinje je predstavljalo to prvenstvo pravo zmagoslavje, saj so med posameznicami osvojile vseh prvih šest mest in to po naslednjem vrstnem redu: 1. Davidova 78,25, 2. Picherova 77,90, 3. Bilatova 77,45, 4. Zaharova 77,30, 5. Polevaja 77,20, 6. Ilenko 77,15.

Protagonistka dneva pa je bila vzhodna Nemka Gnauck, ki je dobila na gredi oceno 9,90, nato si je pri parterju zvila levi gleženj, odstopila in dobila oceno 2,50 ter si je s tem zapravila vse možnosti za visoko uvrstitev v mnogoboju. Kljub poškodbi je nato nastopila še v preskoku na bradlji in v preskoku, kjer je dobila oceni 9,95 ter 9,9, kar jasno kaže, da ji je gotovo ušla ena izmed kolajn, če ne celo morda zlata.

KOŠARKA

NA TURNEJI PO ZDA

Nov poraz «plavih»

Jugoslovanska državna košarkarska reprezentanca, ki je na turneji po ZDA, nadaljuje s serijo porazov: v sedmih srečanjih jih je namreč utrpela kar pet.

V zadnji tekmi se je pomerila z univerzo Wichita in zgubila s 103:82 (51:38). Najučinkovitejši v vrstah «plavih» je bil Dalipagić, s prikazano igro pa je še predvsem zadovoljil Vučurović. Jugoslavija je nastopila v naslednji postavi: Sunara 13, Dalipagić 21, Žižić 1, Petrović, Popović 9, Vilfan, Savović, Radulović, Poljak, Marić 2, Djurić 14, Vučurović 12.

NOGOMET

JUGOSLOVANSKI POKAL

Znan še zadnji polfinalist

V zadnji četrtfinalni tekmi za jugoslovanski nogometni pokal sta se včeraj v Beogradu pomerila Rad in Dinamo, ki si je z goloma Mlinariča (v 23. min.) in Dragičevića (v 25. min.) tudi zagotovil nastop v polfinalu.

Poleg Dinama so se v polfinale že uvrstili Crvena zvezda, Galenika in Sloboda iz Tuzle.

TENIS

Clerc poškodovan

MILAN — V nadaljevanju mednarodnega teniškega turnirja «Master Brooklyn» v Milanu si je Argentinec Clerc med srečanjem z Italijanom Barazzuttijem zvil gleženj. Dvoboja tako ni mogel izpeljati do konca, obenem pa tudi ni gotovo, če bo lahko danes še nadaljeval s svojimi nastopi na tem turnirju. Barazzutti je to srečanje osvojil s 3:6, 6:3 in 2:1.

Izid drugega srečanja pa je bil tak: Šmid (ČSSR) - Vilas (Arg.) 6:3, 6:7, 6:4.

V zadnjem srečanju večera je Lendl (ČSSR) odpravil Mayerja (ZDA) s 4:6, 6:3 in 6:4.

* * *

Davisov pokal brez Connorsa

CINCINNATI — Jimmy Connors ne bo branil barv ZDA v finalnem srečanju Davisovega pokala proti Argentini, ki bo v Cincinnatiju od 11. do 13. decembra.

To je sklenil zaradi velike utrujenosti.

* * *

JOHANNESBURG — V prvem kolu mednarodnega teniškega turnirja v Johannesburgu je zahodni Nemec Gehring premagal Italijana Ocleppa s 6:0, 6:7 in 6:4.

I. Stenmark in P. Mahre bosta gotovo tudi letos med protagonisti svetovnega smučarskega pokala (AP)

ODBOJKA

PRED ZAČETKOM PRVENSTVA V ŽENSKI C-2 LIGI

Naše ekipe v glavnem dobro pripravljene

Po sodbi trenerjev nam ne bi smela letos nobena izmed teh treh šesterk pripraviti večjega razočaranja

V teh dneh se bo začelo tudi odbojkarsko prvenstvo v ženski C-2 ligi, v kateri bomo imeli letos tri slovenske zastopnike: Kontovel, Slogo in Breg.

Pred začetkom prvenstvenih nastopov smo se pogovorili s trenerji teh treh šesterk, ki so nam radi odgovorili na nekaj naših vprašanj. Franko Drasič (Sloga), Rado Gruden (Breg) in Damjan Pertot (Kontovel) so tako odgovarjali na naša vprašanja:

«Kako so potekale vaše predprvenstvene priprave?»

DRASIČ: «V glavnem v redu. Polovica naše ekipe (mlajše igralke) so bile poleti na skupnih pripravah v Mežici. Doma pa smo en mesec trenirali štirikrat tedensko, nato pa smo imeli (zaradi bolezni nekaterih igralk) le tri tedenske treninge. S potekom teh treningov pa sem v glavnem zadovoljen.»

GRUDEN: «Priprave so potekale po predvidenem načrtu. S treningi smo začeli v septembru, ko smo vadili po štirikrat tedensko, oktobra pa smo imeli po tri treninge tedensko. Odigrali smo tudi več kontrolnih tekem z ekipami, ki nastopajo v C-1 in C-2 ligi».

PERTOT: «Začeli smo vaditi že ob koncu avgusta in sicer trikrat tedensko na igrišču na odprtem. Žal, naši treningi zaradi pomanjkanja telovadnice ne tečejo po načrtu. Šolsko telovadnico na Proseku, kjer igramo tekme, imamo na razpolago za vadbo le enkrat tedensko. To je pa premalo. Dvakrat vsak teden vadimo v društveni dvorani na Kontovelu, ki je pa premajhna. Kljub vsemu pa so prijateljske predprvenstvene tekme pokazale, da je ekipa dobro pripravljena in zato računamo na dober start.»

«Imate v ekipi novosti?»

DRASIČ: «Precej! Iz druge ekipe so prišle v prvo štiri mladinke, po enem letu se je spet vrnila Anica Čulk, od Bora pa smo dobili na posodo Ingrid Kalan.»

GRUDEN: «Uvedli smo sistem 4-2, vendar ga bomo igrali šele v drugem delu lige. Tedaj bomo lahko uvedli tudi nekaj novosti v napadu. Vse je pa precej odvisno od rezultatov v prvem delu prvenstva.»

PERTOT: «V glavnem razpolagam z igralkami iz lanskega prvenstva. Za nas pa bo igrala tudi Borova igralka Laura Maver, ki je pri nas na posodo za leto dni in predstavlja veliko pridobitev, posebno v napadu.»

«Kakšno je vaše mnenje o ostalih dveh slovenskih ligaših?»

DRASIČ: «Breg je dobil novega, stalnega trenerja, imel je resne treninge. Ekipa je precej močna. Kontovel je izkušena ekipa, njena hiba pa je maloštevilnost igralk. Menim pa, da se bodo vse tri naše ekipe znašle ob koncu prvenstva v finalni skupini.»

GRUDEN: «Na papirju je Sloga vsekakor močnejša od Brega in Kontovela, ki bi se morala izenačeno boriti za eno od prvih treh mest v kvalifikacijski skupini.»

PERTOT: «Obe ostali naši ekipi bosta v tej ligi odigrali vidno vlogo in se bosta visoko uvrstili na lestvici. Menim, da bo Sloga napredovala v višjo ligo, pa tudi mlade ekipe Brega ne smemo podcenjevati.»

«Na katero mesto računate na končni lestvici?»

DRASIČ: «Na eno od prvih mest.»

GRUDEN: «Menim, da se bomo uvrstili nekje do šestega mesta.»

PERTOT: «Naš cilj je obstanek v tej ligi, zato težimo za tem, da bi se v prvem delu prvenstva uvrstili vsaj na tretje mesto.»

KONTOVEL TAKO NA STARTU

1. Jana Ban (1956; 172 cm; tolkačica)
2. Nadja Rupel (1958; 160 cm; podajačica)
3. Majda Černjava (1958; 170 cm; podajačica)
4. Mariza Daneu (1962; 172 cm; tolkačica)
5. Tatjana Cibic (1962; 158 cm; podajačica)
6. Beti Prašelj (1962; 169 cm; tolkačica)
7. Kati Regent (1966; 158 cm; podajačica)
8. Nataša Daneu (1967; 165 cm; tolkačica)
9. Laura Maver (1962; 177 cm; tolkačica)

BREG TAKO NA STARTU

1. Franka Olenik (1958; 169 cm; tolkačica)
2. Danica Kocjančič (1961; 169 cm; tolkačica)
3. Elijana Premolin (1961; 164 cm; podajačica)
4. Ksenija Slavec (1962; 175 cm; tolkačica)
5. Sabina Slavec (1965; 162 cm; podajačica)
6. Marina Stepančič (1962; 165 cm; podajačica)
7. Rita Martinelli (1963; 176 cm; tolkačica)
8. Franka Žerjal (1963; 174 cm; tolkačica)
9. Ksenija Canciani (1963; 165 cm; podajačica)
10. Karmen Sanein (1956; 169 cm; tolkačica)

SLOGA TAKO NA STARTU

1. Mira Grgič (1959; 163 cm; podajačica)
2. Maruška Grgič (1964; 172 cm; tolkačica)
3. Valentina Vidali (1964; 176 cm; tolkačica)
4. Ticiana Križmančič (1960; 175 cm; tolkačica)
5. Lučka Križmančič (1963; 175 cm; tolkačica)
6. Neva Grgič (1961; 169 cm; tolkačica)
7. Milena Križmančič (1960; 170 cm; podajačica)
8. Ingrid Kalan (1953; 170 cm; tolkačica)
9. Damjana Benčina (1964; 166 cm; podajačica)
10. Anica Čuk (1959; 169 cm; tolkačica)
11. Darinka Ražem (1959; 179 cm; tolkačica)
12. Zdenka Hrovatin (1959; 168 cm; podajačica)
13. Franka Zoch (1961; 158 cm; tolkačica)

ODBOJKA

TEDENSKI PREGLED

Lep uspeh Nabrežink

Obe Borovi ekipi sta tokrat ostali praznih rok

Vsa italijanska odbojkarska prvenstva v višjih ligah so v polnem teku. Od naših šesterk so doslej igrale samo tri: Bor JIK Banka v moški C-1 ligi ter Sokol in Bor Intereuropa v ženski B ligi. Odbojkarji Bora JIK Banke so v treh tekmah prvi dve dobili, prvič pa so ostali praznih rok v soboto v mestnem derbiju s Solarisom. Naša dva drugoligaša pa sta v soboto v prvem prvenstvenem nastopu požela polovičen uspeh. Nabrežinke so doma prepričljivo premagale novinca Nuove Ceramiche iz Vidma (po treh setih igre). Z enakim izidom pa so zastopnice Bora Intereurope prepustile točki v Prati istoimenski šesterki, ki je prav tako napredovala v višjo ligo.

Za večino naših šesterk pa se prvenstvo pričenja to soboto in nedeljo. To je v ženski C-2 ligi (moškega zastopnika v tej konkurenci nimamo) ter v ženski in moški D ligi.

V ženski C-2 ligi bodo branile barve slovenske odbojke naslednje tri šesterke: Kontovel, Breg in Sloga. Že v lanskem prvenstvu so vse naše tri ekipe igrale v tej konkurenci in še zdaleč niso igrale podrejene vloge. Najvišje je na končni lestvici skončala Sloga, ki je letos eden najbolj resnih kandidatov za napredovanje.

Prav toliko ekip bomo imeli tudi v ženski D ligi: Bor, Breg in Slogo. Medtem ko sta Bor in Sloga že lansko leto nastopala v tej ligi je Breg novinec. Za vse tri naše vrste pa bo glavni cilj skorajšnjega prvenstva obstanek v tej konkurenci in nastopanje z mladimi močmi, da si tako nabirajo igralne izkušnje.

Moška odbojka pa bo imela dve ekipi v D ligi, obe z Goriškega. To sta Juventina iz Štandreža, ki je nastopala v tej konkurenci, ter Olympia iz Gorice, ki je nazadovala. Obe goriški šesterki bosta prav gotovo odigrali vodilno vlogo.

V PRVENSTVU MLADINCEV

Goriška Olympia na drugem mestu

Olympia Košič — Scarpoteca 1:3

OLYMPIA: D., A. in S. Terpin, B. in A. Košič, I. in R. Cotič, Battisti, Komjanc, Špacapan, Podversič.

Goriška Olympia je v odločilni tekmi, ki bo veljala za prvo mesto, klonila v štirih zanimivih in borbenih setih proti Scarpoteci iz Krmina. Potek srečanja je bil dokaj razburljiv.

V prvem nizu so namreč slovenski odbojkarji gladko zmagali. V drugem pa so precej popustili in to jim je bilo tudi usodno. Zadnja dva niza pa so igralci Olympie izgubili delno zaradi treme, delno zaradi nekaterih pristranskih žvižgov sodnika.

* * *

Olympia Košič — Libertas Gorica 3:1

V 2. kolu povratnega dela prvenstva mladincev je Olympia brez velikih težav odpravila ekipo Libertas iz Gorice ter se tako utrdila na 2. mestu skupne lestvice.

* * *

DEČKI

Olympia Košič — Volley Krmin 3:1

Goriški odbojkarji uspešno nastopajo v prvenstvu dečkov, kjer igra še ena slovenska ekipa, štandreška Juventina. V srečanju proti Volleyu iz Krmina so slovenski fantje brez večjih težav pospravili obe točki.

Marko

Spored tekaških prireditev v decembru

Iz koledarja množičnih tekaških prireditev 1981-82, ki ga je izdal Odbor za množične tekaške prireditve pri Smučarski zvezi Slovenije, izhaja, da bo decembra letos devet prireditev v tekih na smučeh, in to v raznih pokrajinah Slovenije. Pa poglejmo jih podrobneje:

Nedelja, 6. 12.: Osankarica — Po poteh Pohorskega bataljona — proga dolga 12 km — organizator: SK Maribor — informacije: Krančič, telefon (062) 21-641.

Sobota, 12. 12.: Pokljuka — Memorial mrtvega bataljona — proga 12 km — organizator: SK Gorje — podrobne informacije: Žemva, telefon (064) 77-213.

Nedelja, 13. 12.: Pokljuka — Memorial mrtvega bataljona — proga 12 in 6 km — organizator: SK Gorje — informacije: Žemva, telefon (064) 77-213.

Nedelja, 13.12.: Rogla — testni tek — proga 15, 10 in 5 km — organizator: Union Zreče - Elan — informacije: Lises, telefon (063) 760-000.

Sobota, 19. 12.: Kopaonik — 7. Kopaonški tek — proga 25 in 10 km — organizator: SS Srbije.

Sobota, 19. 12.: Dolenjske Toplice — 6. Roški smučarski tek — proga 25 in 10 km — organizator: SK Rog Novo mesto.

Nedelja, 20. 12.: Plitvička jezera — Memorial Rade Končar — proga 25 in 10 km — organizacijski odbor.

Nedelja, 20. 12.: Bohinj — Po poteh jeseniško - bohinjskega odreda — proga 25 in 10 km — organizator: SK Bohinj — informacije: Vojvoda, telefon (064) 76-190.

Nedelja, 27. 12.: Logatec — 1. novoletni tek — proga 25 in 10 km — organizator: SK Logatec — informacije: Prezelj, telef. (061) 741-242.

Kot je iz gornjega razvidno, sta vključeni v ta program, poleg tekaških prireditev v Sloveniji, tudi dve manifestaciji, ki bosta v Srbiji oz. pri Plitvičkih jezerih. Ta vključitev je odraz navezanega sodelovanja med smučarskimi zvezami in zvezami za množične tekaške prireditve raznih jugoslovanskih republik.

Zainteresirani iz zamejstva se lahko za podrobnejše informacije v zvezi s posameznimi tekaškimi prireditvami obrnejo na urad ZSSDI v Trstu (Ul. sv. Frančiška 20/II., telefon 767-304) in v Gorici (Ul. Malta 2, telefon 33-029).

BOKS

SANTA ANA — Dodatni zdravniški pregled je pokazal, da je bil ameriški boksar Elizondo v sobotnem srečanju v Las Vegasu, kjer ga je svetovni prvak Arguello iz Nikaragve premagal s k.o. v 7. krogu, huje poškodovan, kot je prvotno kazalo. Najprej so mislili, da si je v četrtem krogu, ko ga je svetovni prvak prvič knockautiral, zlomil le zob, zdaj pa so ugotovili, da ima zlomljeno tudi čeljust.

OB OTVORITVI KULTURNEGA DOMA V GORICI

Vrsta zanimivih športnih srečanj

Nastopili bodo Iskra Olimpija in Jadran (košarka) ter novogoriški Merkur, selekcija ZSŠDI Bor in Salonit iz Anhovega (odbojka)

V tednu, ki sledi slavnostnemu otvarjanju Kulturnega doma v Gorici, bo ZSŠDI organiziralo nekaj športnih tekem na višji ravni. Na sporedu bodo košarkarska in odbojkarska srečanja.

V sredo, 2. 12., bodo prišli na račun ljubitelji košarke, saj bo v telovadnici Kulturnega doma gostovala ljubljanska Iskra Olimpija, ki bo ob tej priložnosti odigrala prijateljsko tekmo s tržaškim Jadranom. Tekma se bo pričela ob 19.30.

Obe moštvi sta zagotovili, da bosta na srečanje prišli z najmočnejšima postavama, tako da se nam obeta zares lepa športna predstava. Naj omenimo, da bo pri Iskri Olimpiji manjkal le Peter Vilfan, ki se trenutno mudi z državno reprezentanco v ZDA.

Naslednji dan, četrtek, pa bo posvečen odbojki. Ob 20. uri bosta stopili na igrišče ženski ekipi novogoriškega Merkurja, ki nastopa v 2. zvezni jugoslovanski ligi ter selekcija ZSŠDI, katero tudi sestavljajo igralke, ki s svojimi društvi nastopajo v višjih italijanskih ligah.

Ob 21. uri bo sledila tekma med moškima postavama tržaškega Bora ter Salonita iz Kanala. Tudi ti dve nam dobro znani moštvi igrata že mnogo let vidni vlogi v višjih italijanskih, oziroma jugoslovanskih ligah.

Skratka, obetata se nam dva izredno kvalitetna športna večera. Zato je organizator prepričan, da bo tekmovanjem sledilo veliko število gledalcev.

Vili Prinčič

NOGOMET

PO MNENJU ANTOGNONIJA

Martina ni nič kriv

FIRENCE — Zdravstveno stanje Giancarla Antognonija se vidno izboljšuje. Včeraj je vstal iz postelje in se tudi srečal s časnikarji. Prav z razgovoru s časnikarji je odkrito povedal, da po njegovem mnenju Martina ni zagrešil nobenega prekrška: «Martina, ki se je zaletel vame, ni nič kriv, škoda le, da ga nisem prej opazil, sicer bi se mu lahko izognil ali pa si vsaj z rokami zavaroval glavo,» je pripomnil Antognoni.

Civelli potrjen za deželnega delegata CONI

Vsedržavni odbor CONI je ratificiral izvolitev deželnega delegata CONI za Furlanijo - Julijsko krajino, prof. Enza Cicellija. Izvršni odbor pa bodo sestavljali: Giordano Gregoret, Diego Meroi, Giancarlo Portelli, Stellio Zafred in Gaetano Cola.

NAMIZNI TENIS

V PROMOCIJSKEM PRVENSTVU

Že četrta zmaga za krasovce

Don Bosco — Kras 3:5

V medtedenskem nastopu moškega namiznoteniškega promocijskega prvenstva je Kras pripravil še eno prijetno presenečenje in izbojeval že 4. prvenstveno zmago v petih nastopih. Predstavniki zgoniške občine so si tokrat privoščili (celo v gosteh) tržaški Don Bosco z izidom 5:3 predvsem po zaslugi večje homogenosti moštva, ki stalno napreduje tako s tehničnega vidika, kot glede izkušenosti. To je dokaz, da so delo z mladimi igralci pri Krasu dobro zastavili in si lahko obetamo še veliko uspešnih nastopov. Po dve zmagi sta osvojila Boris Štoka in Igor Colja, eno pa Ivan Bostjacco.

B. S.

KOŠARKA

V PRVENSTVU NARAŠČAJNIKOV

NAŠE TRI EKIPE PRED TEŽKO NALOGO

Nekaj več možnosti za zmago ima le Kontovel - V prvenstvu kadetov se Sokolu ponuja lepa priložnost, da osvoji prvi točki

NARAŠČAJNIKI

V šestem kolu prvega dela naraščajniškega prvenstva bodo vsa tri naša moštva, Bor, Jadran in Kontovel, pred težko nalogo.

Bor bo doma igral proti močnemu Interju 1904, ki je doslej doživel en sam poraz proti prvi postavi Servolane. Naši bodo sicer skušali dati vse od sebe, vendar dvomimo, da bo to zadostovalo. Jadranovci se bodo na domačem igrišču pomerili s Ferroviarjem, ki je sicer solidno vendar ne nepremagljivo moštvo. S preudarno igro v napadu in večjo agresivnostjo v obrambi, bi lahko Openci poskrbeli za presenečenje.

Od treh naših moštev imajo tokrat Kontovelci največ možnosti za zmago, saj bodo na tujem igrali proti GMT, ki uvrsca leto dni mlajše igralce. Starc in tovariši imajo lepo priložnost, da popravijo slab položaj na lestvici.

SPORED 6. KOLA

A skupina

Ricreatori - Libertas A; GMT - Kontovel (29. 11. ob 8.30 v Ul. della Valle); Jadran - Ferroviario (29. 11. ob 9.00 na Opčinah); Barcolana B - Don Bosco B; počitek: Don Bosco A.

B skupina

Bor - Inter 1904 (29. 11. ob 8.00 na stadionu «1. maj»); SGT - Servolana A; Servolana B - Libertas B; Barcolana A - Inter Milje.

STRELCI:

BOR: Kovačič 68, Pisani 53, Tavčar 40, Korošec in Krapež 37, Pupulin 35, Semen in Smotlak 25, Zniderščič 11, Pieri 8, Gruden 7.

JADRAN: Feri 126, Fabi 30, Košuta 22, Persi 16, Škerlavaj 6, Kerpan 4, Guštin in Sartorati 2.

KONTOVEL: Starc 132, Emili 63, Daneu 21, Škabar 12, Grilanc in Piras 9, Terčič 5, Pertot 2.

Borovci na gostovanju v Sežani

Borovi naraščajniki bodo jutri gostje sežanskega Kraškega zidarja, ki prireja enodnevni turnir za pionirje (1966 in mlajše). Podrobneje o turnirju bomo še poročali.

KADETI

V prvem kolu prvenstva kadetov sta oba naša predstavnika, Bor in Sokol, doživela poraz. V tem kolu pa bodo borovci igrali proti miljskemu Interju, Sokol pa se bo pomeril s Prevenire.

Miljsko moštvo je skupno z Don Boscom nesporni favorit za zmago v tem prvenstvu, zato bi Ražmovi varovanci poskrbeli za presenečenje le, če bi igrali tako lepo, kot včasih igrajo med treningom.

Nabrežinci bodo v gosteh igrali proti peterki Prevenire, ki jo sestavljajo šibki in neizkušeni košarkarji. Zanje je zmaga proti takemu nasprotniku nujna, saj mislimo, da slabših ekip v letošnjem prvenstvu ni.

SPORED 2. KOLA

Scoglietto - Don Bosco B; Bor - Inter Milje (28. 11. ob 16.00 na stadionu «1. maj»); Don Bosco A - Inter 1904; Ferroviario B - Alabarda; Stella Azzurra - Ferroviario A; Prevenire - Sokol (29. 11. ob 19.00 v Ul. della Valle).

Cancia

PROMOCIJSKO PRVENSTVO

Kontovel — Inter Milje 77:62 (46:40)

KONTOVEL: Gulič 20, Pertot 4, Čuk 4, Ban 16, Pupis 2, Lisjak 10, Kojanec, Emili 2, Prašelj 8, Rauber 11.

Kontovelska članska ekipa je v nedeljo na domačem igrišču premagala Inter iz Milj, ki se je od lanskega leta, ko je nastopil v prvi diviziji, znatno ojačil. V tej ekipi namreč letos nastopa tudi bivši mladinec tržaškega prvoligaša Cumbat.

Tekma je bila zanimiva, saj sta obe ekipi predvajali res kvalitetno in hitro košarko. Miljčanom pa ni šel zlasti met iz razdalje, slabi pa so bili tudi pri lovljenju odbitih žog, kar so Kontovelci izkoristili.

Že od začetka je kazalo, da bo srečanje zelo izenačeno, le v zadnjih minutah prvega polčasa so si domačini nabrali nekaj točk prednosti, predvsem s hitrimi protinapadi Bana in Guliča. V drugem delu pa je Inter znatno popustil. Naši fantje so v obrambi kot v napadu polovili kopico odbitih žog, ki so jih tudi uspešno zabili v koš. V tem je prav gotovo blestel Henrik Lisjak, ki je v nedeljo odigral eno boljših tekem, odkar nastopa v promocijskem prvenstvu. Pohvale sta vredna tudi Pertot in Čuk, ki sta poleg Guliča pokazala, da kljub mladosti lahko nadomestita marsikaterega starejšega igralca.

LUXA

NOGOMET

Kaznovani igralci in društva

Deželni odbor italijanske nogometne zveze je izrekel še nekaj kazni nekaterim našim društvom in igralcem.

Tako je dobil Kras opomin, ker zastavice stranskih sodnikov niso bile predpisane barve.

Zaradi prekrškov med prvenstveno tekmo so bili kaznovani z enodnevno prepovedjo igranja Salice (Kras) ter Ražen in Fonda (Zarja), dvodnevni suspenz pa je dobil Štoka (Kras).

BENETKE — V prijateljskem nogometnem srečanju sta včeraj Mestre in Catanzaro igrala neodločeno 1:1.

ODBOR ŠZ SLOGA

sklicuje

REDNI OBČNI ZBOR

ki bo danes, 27. t.m. v Ljudskem domu v Trebčah, s pričetkom ob 20. uri.

Dnevni red predvideva tajniško, blagajniško ter poročili načelnikov odbojkarske in planinske sekcije.

Sledile bodo volitve novega odbora.

Borova ekipa, ki nastopa v promocijskem prvenstvu

PROGRAM OTVORITVENE TELOVADNE AKADEMIJE

GORICA, 29. NOVEMBRA 1981 OB 10. URI

1. Priložnostni govor
2. Prikaz dela s predšolskimi otroki
3. »Pisani balončki« - Nastop skupine ŠRG DOM Gorica
4. Kanvas in preskoki preko švedske omare - moška in ženska skupina ŠD Dom - Gorica
5. Ritmična sestava z žogami - Osn. šola »Milojka Štrukelj« iz Nove Gorice
6. Prikaz košarkarske igre: srečanje Kontovel - Dom
7. Solo kolebnica - TVD Partizan - Narodni dom iz Ljubljane
8. Akrobatika - Gimnastična zveza Ljubljana
9. »Pisani krožniki« - Nastop skupine ŠRG Dom Gorica
10. Solo žoga - TVD Partizan - Narodni dom iz Ljubljane
11. Vaje na gredi in na drogu - Gimnastična zveza Ljubljana
12. »Vaja s trakovi« - Nastop skupine ŠRG Dom Gorica
13. »Vrhunska sestava« - TVD Partizan - Narodni dom iz Ljubljane
14. Folklorna skupina »Travnik« - Gorica

IGRALA BO GODBA NA PIHALA IZ DOBERDOBA

OBVESTILA

SK Devin

obvešča, da se nadaljuje vpisovanje za smučarski tečaj v Trbižu, ki bo 8., 13. in 20. decembra ter 3. in 10. januarja. Tečaj bodo vodili slovenski smučarski učitelji iz Kranjske gore in Trbiža.

Cene tečaja: tečaj in prevoz 54.500 lir; samo prevoz 40.000 lir; samo tečaj 16.000 lir.

Za nordijske discipline in za začetnike v alpski disciplini je tečaj brezplačen. Za pojasnila se inbrezplačen. Za pojasnila se inte- 18. do 20. ure pri Renatu Rebuli (telefon 200-476); pri Leonidi Gruden (tel. 299506); pri Lucijanu Sosiču (tel. 208551) in pri Brunu Škrku (tel. 200236).

* * *

Klub prijateljev Jadrana

vabi navijače na enodnevni izlet v Verono, ki bo združen z ogledom prvenstvene tekme San Bonifacio - Jadran. Odhod avtobusa bo v nedeljo, 29. t.m., ob 8.30 s Trga Oberdan, ob 8.45 z Občin in 9.00 s Proseka. Povratek okoli 23. ure. Cena vožnje je 10.000 lir.

* * *

TPK Sirena

obvešča svoje člane, ki imajo čolne, da 30. novembra t.l. zapade rok za predstavitev prošenj za priveze. Prošnje treba predložiti Luški kapitaniji.

Odbor

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek.
TRST, Ul. Montecchi 6, PP 559 Tel. (040) 79 46 72 (4 linije)
Podružnica Gorica, Drevored 24 Maggio 1 — Tel. (0481) 8 33 82 - 8 57 23
Naročnina
Mesečno 7.000 lir — celoletna 84.000
V SFRJ številka 5,50 din, ob nedeljah 6,00 din, za zasebnike mesečno 80,00, letno 800,00 din, za organizacije in podjetja mesečno 100,00, letno 1000,00.
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-9874

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 8 27. novembra 1981

Za SFRJ Žiro račun 50101-603-45361 «ADIT» DZS 61000 Ljubljana Gradišče 10/II. nad., telefon 22207
Oglasi Ob delavnikih: trgovski 1 modul (širina 1 st., viš. 43 mm) 27.000 lir. Finančni 900 legalni 800, osmrtnice 300, sožalja 400 lir za mm višine v širini 1 stolpca. Mali oglasi 200 lir beseda. Ob praznikih: povišek 20%. IVA 15%. Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi, iz vseh drugih dežel v Italiji pri SPI.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel
Izdaja in tiska ZTT Trst
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

GOSPODARSKO PISMO IZ SLOVENIJE

Plačilna bilanca SRS ne bi smela biti rdeča

Potem, ko je gospodarski načrt Slovenije za leto 1982 že mesec dni v javni razpravi in ko naj bi ga po takšnem pretresanju dopolnjenega vsak čas sprejeli v republiški skupščini, je prevladalo mnenje, da je vlada pripravila premalo ofenziven načrt o gospodarskem razvoju v prihodnjem letu. Načrtu očitajo predvsem, da ne bo mogoče izvoziti za 7 odstotkov več kot letos, če bo industrija naredila prav toliko kot letos. Na neki način je takšno tudi stališče zvezne komisije za stabilizacijo (kakor zdaj imenujejo zvezno komisijo za pripravo dolgoročnega programa stabilizacije, to komisijo pa vodi predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher), ki pravi, da se je treba ločiti gospodarskih težav z napadom, ne pa z umikanjem. Predvsem pa je idejo o ofenzivnejši gospodarski politiki in takšnemu načrtu za prihodnje leto zahtevalo gospodarstvo, ki pravi, da bi že letošnje načrte o izvozu lažje doseglo, če bi bila raven produkcije višja, kot pa je.

Toda prav to gospodarstvo letos ne uspe doseči tistih izvoznih načrtov, ki jih je sprejelo. Še pred tremi meseci je kazalo pri izvozu izrazito slabo. Plani so bili doseženi komaj nekaj več kot polovično. Zaradi tega je takrat začela gospodarska politika močno omejevati uvoz, ker je le s tem lahko hitro nekoliko popravila devizno bilanco, hkrati pa je zlasti slovenska vlada poslala v boj za večji izvoz vse svoje razpoložljive sile. Obiski vladnih predstavnikov v podjetjih so se vrstili kot po tekočem traku, analize in pogovori pa so pokazali, kje so šibke točke. Vlada je dokaj hitro in včasih celo drastično ukrepala (odstopi direktorjev), sprejela nekaj olajšav za izvoznike (zlasti davčnih) in sploh začela tistega, ki izvaža, obravnavati povsem drugače kot ostala podjetja. To je neverjetno hitro popravilo izvozne rezultate in v zadnjih treh mesecih je slovensko gospodarstvo izvozilo precej več kot uvozilo (pokritost uvoza z izvozom je v septembru, oktobru in novembru celo 140 do 150 odstotna), tako da je letos Slovenija z izvozom že pokrila več kot 70 odstotkov uvoza. Toda, to še ni dovolj, saj bi morala menjava s tujino doseči skorajda popolno ravnovesje, če pri tem upoštevamo tudi vse neblagovne dotoke deviz. To pa je verjetno za letos prezahtevna naloga.

Tolikšna pokritost uvoza z izvozom namreč ni dosežena samo z mnogo boljšimi izvoznimi rezultati, pač pa predvsem zaradi močnega omejevanja uvoza. Vendar uvoza ni omejevala samo Slovenija, pač pa je Sloveniji uvoz prepovedala tudi država. Zaradi slabih polletnih izvoznih rezultatov, je zvezna vlada septembra zaprla uvoz vsem tistim republikam, ki niso dosegle načrtovanega izvoza. Na tem spisku se je znašla tudi Slovenija, zaradi česar je zvezna vlada ustavila carinjenje tistega blaga, ki ga je slovensko gospodarstvo želelo uvoziti. Taka uvozna zapora je Slovenijo v minulih mesecih zadela nekajkrat, ker je premalo izvozila na konvertibilne trge.

Če bo torej Slovenija hotela doseči načrtovane cilje za letos, bo njeno gospodarstvo moralo do konca leta izvoziti povprečno precej več kot je doslej ali pa bo treba uvoz še dodatno omejiti. Toda zaostanek — izvoz je približno za 100 milijonov dolarjev premajhen — bo skorajda nemogoče nadoknaditi, kajti tolikšen znesek pomeni za slovensko gospodarstvo izredno veliko. Pomembna slovenska izvoznika Iskra je na primer v letošnjih devetih mesecih izvozila za 127 milijonov dolarjev svojih izdelkov.

Kljub takšnim izvoznim gibanjem v letošnjem letu pa zveza pritiska na Slovenijo, da bi prihodnje leto še bistveneje popravila izvozne rezultate. Zahteva namreč, da naj bi bila slovenska devizna bilanca s tujino pozitivna, da bi bil suficit celo 393 milijonov dolarjev.

V zvezi opirajo to zahtevo na ugotovitev, da je slovenska industrija od vseh ostalih jugoslovanskih industrij najbolj konkurenčna na tujih trgih in da je že sam ustroj te industrije tak, da omogoča precejšen izvoz. Slovenska gospodarska politika sicer pristaja na to, da bi Slovenija dosegla v letu 1982 devizni presežek, vendar ne tolikšnega kot zahtevajo v Beogradu. V najboljšem primeru bi lahko dosegli za 42 milijonov dolarjev deviznega presežka. S tem bi z izvozom na konvertibilne trge pokrili 84 odstotkov uvoza od tam, k presežku pa bi prispevali neblagovni devizni prilivi, kot so turizem, transport in podobno.

Oba predloga, zveznega in slovenskega, bo treba še uskladiti. Ker so tudi načrti o izvozu in uvozu drugih republik precej drugačni kot pa zvezni, je pričakovati dokaj burno razpravo o plačilno - bilančnih obveznostih posameznih republik in pokrajin. Že zdaj je videti, da republike ne bodo pristale na tako imenovano načelno projekcijo jugoslovanske plačilne bilance s tujino. Po tem predlogu naj bi Jugoslavija v letu 1982 ne imela več primanjkljaja v plačilni bilanci s tujino. Ogrevajo se za drugo varianto — za pol milijarde dolarjev plačilnega primanjkljaja, kar je, realno gledano, izjemen uspeh glede na leto 1979, ko je primanjkljaj v plačilnem poslovanju s tujino krepko presegel 3 milijarde dolarjev. Zagovornik tolikšnega primanjkljaja je tudi Slovenija, ker ne vidi nobene možnosti, da bi svoj devizni presežek lahko povečala še za 350 milijonov dolarjev. To ni mogoče že zaradi tega, ker mora zdaj slovensko gospodarstvo uvažati celo precej tistega, kar je prej lahko kupilo doma (zlasti surovine in reprodukcijski material), saj zdaj vsi izvažajo vse, kar lahko prodajo na tujih trgih. Letos je na primer morala Slovenija uvozne izdatke zaradi tega povečati kar za 100 milijonov dolarjev.

Tudi, če bo Slovenija hotela doseči za 42 milijonov dolarjev večje devizne dohodke od izdatkov, kot zdaj načrtuje slovenska vlada v popravljenem gospodarskem načrtu za leto 1982 bo to lahko dosegla samo z velikimi napori. Zato slovenska vlada zdaj načrtuje za prihodnje leto velik izvozni skok. Slovensko gospodarstvo naj bi prihodnje leto izvozilo kar za 13,4 odstotka več kot letos (!), uvoz pa naj bi se povečal samo za 4,3 odstotka. Takšna izvozna ekspanzija bo možna le, če bo gospodarstvo naredilo za 2 odstotka več kot letos. To bi na drugi strani omogočilo tudi, da bi plače ostale na letošnji ravni in da se realno ne bi več zmanjševale.

Kako doseči tako smelo zastavljen gospodarski načrt za leto 1982, je seveda glavno vprašanje, ki si ga zdaj zastavlja javnost. Slovenska vlada priznava, da bodo zaradi tako smelo zastavljene izvozne usmeritve konflikti v prihodnjem letu veliki in da je mogoče tak izvozni skok doseči samo z zelo gibljivo gospodarsko politiko in velikim naporom vse industrije. Hkrati pa vlada opozarja, da druge možnosti, kot tako povečani izvoz, za rešitev zdajšnjih gospodarskih zadreg ni. Druge poti ni zaradi tega, ker mora Jugoslavija prihodnje leto vrniti kar za 5 milijard dolarjev tujih posojil, kar pomeni, da bo morala dati za poravnavo dolgov kar 6 odstotkov svojega nacionalnega proizvoda. Ali povedano še drugače — v prihodnjem letu bo morala dati Jugoslavija za poravnavo tujih dolgov kar 20 odstotkov vseh deviznih prilivov v tem letu. K poravnavi dolgov pa mora prispevati velik delež tudi Slovenija, kajti tudi ta republika je sama uporabila precej tujih kreditov.

Izvozne naloge so torej nujne. Nekateri sicer trdijo, da tolikšen izvoz pomeni že pretirano odlivanje dohodka, toda vlada jih zavrača z dejstvom, da Slovenija ustvari s prodajo na tujem (oziroma bo ustvarila v letu 1982, če bo izpolnila izvozne načrte) le 31 odstotkov družbenega produkta, v vseh sosednjih državah pa je ta delež precej višji.

Skratka — gospodarstvo je prisiljeno izvažati, vprašanje pa je, če je sposobno toliko izvoziti. Ozračje je v prid vladni politiki, saj lahko rečemo, da so podatki o tem, zakaj je treba tako povečevati izvoz, prepričali javnost o takšni nujnosti. Dobra je taka prisila tudi za toliko železno prestrukturiranje gospodarstva. Gospodarstvo je namreč zdaj še vedno močno odvisno od uvoza, ker se je pač z nakupi tuje tehnologije preveč vezalo na tujino in ker hkrati ni poskrbelo za dopolnjevanje te tehnologije z domačimi zamislimi in z zgraditvijo takih domačih tovarn, ki bi dopolnjevale tujo tehnologijo. Zdaj vsaj nekaj časa ne bo mogoče kupovati tujih licenc za to, da bi potem izdelke iz teh licenčnih povezav dobro prodajali doma, pač pa le, če bo proizvodnja usmerjena v izvoz. To gre zelo na roko prestrukturiranju, hkrati pa se kaže, da bo mogoče doseči načrtovane izvozne rezultate samo, če bo gospodarstvo dobro preskrbljeno s surovinami in reprodukcijskim materialom tudi iz uvoza. Zato bo treba temu uvozu močno odpreti vrata, zapreti pa jih bo treba za ves ostali uvoz, torej predvsem za blago široke potrošnje, kar pa seveda pomeni, da bodo trgovine slabše založene kot v minulih letih. To pa bi pomenilo, da bodo skušali Jugoslovani kupiti manjkajoče blago v tujini, kar bi povzročilo velik odliv dinarjev in deviz, zato vlada snuje ukrepe, s katerimi bi ta odliv preprečila in kot možnega navaja tudi izplačilo posebne takse za potovanje v tujino. Vsaj za slovensko gospodarstvo pa je zelo pomembno, kako bo na izvozne naloge reagiralo gospodarstvo v drugih delih države. Če se bodo namreč tudi tam odločili za izvozno ekspanzijo — zdi se pa, da druge poti ni — potem slovensko gospodarstvo ne bo hotelo biti med zadnjimi.

JOŽE PETROVČIČ

PRED 100 TISOČIMI POSLUŠALCI JE GOVORIL TAJNIK CGIL LAMA

V NEAPLJU MANIFESTACIJA PROTI ZAMUDAM PRI OBNOVI POTRESNEGA OBMOČJA NA JUGU

Sestanek enotne sindikalne delegacije s predstavniki dežel in političnih sil

NEAPELJ — Splošna stavka na vsem italijanskega jugu, kot sredstvo za osveščanje vseh državljanov o težavah, ki tarejo zlasti potresno območje: boj sindikalnega gibanja za prizadeti Kampanijo in Bazilikato, od koder naj bi stekla obnova vse Italije; poziv k enotnosti sindikalnega gibanja za zmago delovnega razreda, katerega sta inflacija in brezposelnost močno oslabili. To so bile glavne smernice govora Luciana Lame, ki je v imenu CGIL, CISL, UIL nastopil na včerajšnji manifestaciji v Neaplju, ki so jo priredili v okviru splošne stavke v Bazilikati in Kampaniji.

Pred okoli 100 tisočimi poslušalci je Lama dejal, da obnova v državi ne more mimo vprašanja prizadetega Juga, kjer ne obstajajo pogoji za premagovanje brezposelnosti in razvojni načrti. V Kampaniji, je poudaril tajnik CGIL, je pol milijona brezposelnih, kar pomeni, da se mora preporod države začeti prav tu. Vendar, je opozoril Lama, če se lahko z vlado pogajamo o politiki nadzorstva cen za zaustavitev inflacije, ni videti, da bi vlada imela konkretnih predlogov o vprašanju italijanskega juga.

Lama je v svojem govoru omenil tudi krizo na neapeljski občini ter kamoro in terorizem, ki izkoreninjata temelje obnovi.

Prav tako včeraj se je delegacija CGIL, CISL, UIL sestala s predstavniki dežel in političnih sil Juga. Tajnik UIL Benvenuto jim je obrazložil, da je splošna stavka sicer izraz razočaranja delavcev zaradi zamud pri obnovi, vendar pa je obenem tudi pričevanje o trdni volji po preporodu. Benvenuto je tudi pozval oblasti, naj hitro in odločno zajamčijo vsaj dostojno streho vsem 100 tisočim Neapeljčanom, ki jih je prizadel potres. Tudi tajnik UIL je obsodil pomanjkanje razvojnega načrta za industrijo in kmetijstvo.

Podobno manifestacijo so organizirali tudi v Potenzi, kjer pa je govoril tajnik CISL Carniti.

Poseg tajnika CGIL Lame med včerajšnjo manifestacijo v Neaplju (Telefoto AP)

Davčnih potrdil izdajajo vedno manj

RIM — V zadnjih mesecih se je močno povečalo število gostincev, mehanikov in frizerjev, ki ne izdajajo davčnih potrdil. Iz zadnjih podatkov, ki jih je posredovalo osrednje poveljstvo finančnih stražnikov, je razvidno, da so le-ti v prvih desetih mesecih letos izvedli 130.477 pregledov in ugotovili kar 20.834 nepravilnosti.

SPODLETEL POSKUS PREVZEMA OBLASTI NA SEJŠELIH

Maloštevilna sejšelska vojska zavrnila napad oboroženih južnoafriških plačancev

Del napadalcev se je umaknil v Južnoafriško republiko z ugrabljenim letalom družbe «Air India» - Afriške države obsojajo «južnoafriško agresijo»

VICTORIA (Sejšeli) — Sejšelske oborožene sile so zavrnile napad skupine oboroženih južnoafriških plačancev, ki so v sredo skušali zavzeti vojaško oporišče in mednarodno letališče na otoku Mahe. Del napadalcev se je umaknil v Južnoafriško republiko z ugrabljenim letalom družbe «Air India», ostali plačanci pa so se baje razpršili po otoku.

Vse se je začelo v sredo ob 17.30 po krajevnem času, ko se je skupina oboroženih južnoafriških plačancev, baje jih je bilo okoli sto, izkrcala z linijskega letala na progi Mbanane (južnoafriška kraljevina Ngwana, bivši Svazi) — Sejšeli. Plačanci so se polastili letališkega avtobusa in se z njim pripeljali do letališkega kontrolnega stolpa ter brez večjih težav onesposobili maloštevilno stražo. Del napadalcev je zavzel kontrolni stolp, ostali pa so napadli generalštab sejšelske vojske v bližnjem oporišču Pointe Laure.

Sejšelski predsednik France Albert Rene je takoj proglasil izredno stanje, obrambni minister Olgivy Berlouis pa je na čelu maloštevilne sejšelske vojske sprožil protinapad. Obrambni minister je usmeril vse napore za osvoboditev kontrolnega stolpa, saj je bilo takoj na dlani, da plačanci računajo na ojačenja, ki bi prispela po edini vezi Sejšelov s svetom, na mednarodno letališče otoka Mahe. Nadzorstvo nad letališkim kontrolnim stolpom je tudi preprečevalo, da bi Sejšelom priskočile na pomoč prijateljske afriške države. Vojski je najprej uspelo zavzeti linijsko letalo, s katerim so plačanci prispeli na Sejšele, prav tako je vojski uspelo odbiti napad na generalštab, zataknilo se je le pri kontrolnem stolpu, kjer so se napadalci zabarikadirali in se žilavo upirali. Šele za ceno hudih izgub je sejšelski vojski uspelo prevzeti nadzorstvo nad kontrolnim stolpom.

Kot rečeno se je del plačancev, število ni znano, zatekel na «boeing 707» letalske družbe «Air India» in z orožjem prisilil posadko, da je poletela proti Južnoafriški republiki. Letalo s 65 potniki in 14 člani posadke je najprej poskusilo pristati na johannesburškem letališču, a ko so jim to oblasti prepovedale, so ugrabitelji preusmerili letalo v Durban, kjer je pristalo včeraj ob 6. zjutraj.

Kot poroča južnoafriška agencija «SAPA» so ugrabitelji zaprosili za zdravstveno oskrbo, saj je med njimi večina ranjenih plačancev s spodletelega napada na Sejšele. V prvih popoldanskih urah so se ugrabitelji končno vdali, letalo pa se je vrnilo v Zimbabve, kamor je bilo namenjeno.

Vesti s Sejšelov pa so medtem skrajno protislovne. Nedvomno je vojska uspešno zavrnila napad, a nekatere zahodne tiskovne agencije trdijo, da oblasti niso še vzpostavile nadzorstva in niso onesposobile vseh plačancev. Večina afriških držav je že obsodila napad, ki ga ocenjujejo kot nov dokaz «južnoafriške agresivne politike».

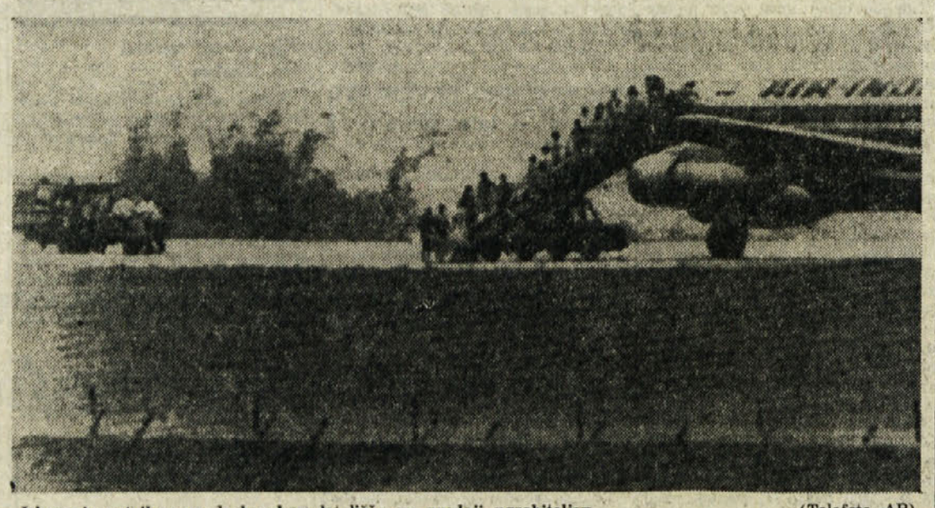

Izkrcanje potnikov na durbanskem letališču po predaji ugrabiteljev (Telefoto AP)

Deljena mnenja o neuspehu v Fezu

FEZ — Arabske delegacije, ki so se udeležile manj kot štiri ure trajajočega 12. vrhovnega srečanja arabske lige, so se včeraj postopoma vračale domov. Večina predstavnikov predvsem zmernih arabskih držav je izrazila nezadovoljstvo nad neuspehom saudskih prizadevanj za miroljubno rešitev bližnjevzhodnega zapleta. Drugačnega mnenja so seveda države fronte zavračanja, ki so največ prispevale k temu neuspehu.

Generalni sekretar arabske lige Klibi je v pogovoru z italijanskimi novinarji dejal, da so k temu nerazumevanju delno prispevale tudi evropske države in med temi tudi Italija.

Maroški zunanji minister Mohamed Bouceta pa je sporočil, da se bodo zunanji ministri arabskih držav ponovno srečali čez nekaj tednov v Fezu. Podrobneje se bodo pogovorili o spornih točkah in določili datum prihodnjega arabskega vrha.

Mogoče že danes sladkor 60 lir dražji

RIM — Danes ali jutri se bo sestal medministrski svet za cene, ki bo podražil sladkor za 60 lir na kilogram. Ta podražitev sladkorja je povezana z zadnjim sporazumom med predstavniki industrije za predelavo sladkorja in predstavniki pridelovalcev sladkorne pese. Sporazumevanje med obema stranema je trajalo kar šest mesecev in tudi sedaj se še niso polegle polemike glede cene sladkorne pese, ki naj bi bila po mnenju predstavnikov kmetov še vedno prenizka. Industrijci pa trdijo, da ne morejo še naprej proizvajati izgub, zato je mogoče napovedati, da bo prav kmalu tej podražitvi sledila nova rast cene sladkorja.

V MARIBORU PREMIERA KOŠUTOVE MLADINSKE IGRE «VITEZ NA OBISKU»

MARIBOR — Včeraj je bila na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru premiera mladinske veseloigre «Vitez na obisku», ki jo je napisal tržaški pesnik Miroslav Košuta, zrežiral pa Iztok Valič.

V igri pride vitez na obisk med otroke naravnost iz junaškega epa Rolandu, ki je nastal okoli leta 1100. Med današnjimi ljudmi in stroji se vitez seveda težko znajde, še posebej pa zato, ker je iz svojega časa prinesel tudi drugačne moralne in etične norme. Najlažje se vitez sprijatelji z otroki in učiteljico, malo teže s policajem in nuno. Najhuje pa je, ko ga hočeta ugrabiti dva lopova. Zgodba se seveda nadaljuje; otroci in ne samo otroci pa so jo v Mariboru lepo sprejeli in napeto sledili zgodbi junaškega viteza.

Sceno Viteza na obisku sta pripravila Jano Rotman in Iztok Valič. Kostumografka je Vlasta Hegedušič, avtor glasbe Marjan Vodopivec, dramaturg pa Tone Partljič. Lektorica je Lidija Simonič, Maksimiljan Fegus pa je glasbo priredil in bil pevski mentor. V glavnih vlogah so nastopili Marjan Trobec, ki je igral junaškega viteza, pa še Minu Kjuder, Irena Mihelič, Zvonko Funda, Vlado Novak, Breda Pugelj, Hermina Kočevar, Roman Lavrač, Ivo Leskovec in Iztok Valič.

Po vstopu Grčije v skupnost

Čimprej prilagoditi sporazum EGS-SFRJ

BEOGRAD — Zdaj je že popolnoma zanesljivo, da bo v začetku prihodnjega leta nov krog pogajanj med Jugoslavijo in EGS o prilagajanju sporazuma o sodelovanju med SFRJ in EGS po vstopu Grčije v skupnost, piše Tanjug. Te dni so o tem govorili tudi med obiski visokih funkcionarjev EGS v Jugoslaviji. Posebej pa v pogovorih jugoslovanskih predstavnikov in generalnega direktorja komisije EGS za zunanje odnose Roya Denmana.

Jugoslavija je praktično od trenutka, ko je Grčija vstopila v EGS vztrajala na pogajanjih, ker gre predvsem za sosednjo državo, s katero so zlasti v zadnjih letih pospešili gospodarsko sodelovanje, ki pa je zdaj vprašljivo. Poleg tega deveterica ni isto kot deseterica, kar je še en razlog za prilagoditev sporazuma.

Zdi pa se, da EGS ali vsaj članice do zdaj niso bile zainteresirane za ta pogajanja. Kako si sicer razlagati dejstvo, da do pogajanj še zdaj ni prišlo.

Prelaganje pogajanj je ustvarilo občutek negotovosti pri jugoslovanskih poslovnih krogih glede resnične želje skupnosti, da bi realizirali vse tisto, kar je v sporazumu zapisano. Seveda to ni edini razlog, da gre Jugoslaviji tudi letos trgovina z EGS slabo. V prvih devetih mesecih so imeli s skupnostjo 2,7 milijarde dolarjev primanjkljaja, pokritost uvoza z izvozom pa se je zmanjšala s 45 na 38,9 odstotka. V devetih mesecih so na tržišče EGS izvozili za 1,7 milijarde dolarjev, uvozili pa kar za 4,5 milijarde dolarjev.

Vsem je jasno, da bo agrarni protekcionizem v EGS še dolgo veljal, zato je treba iskati druge možnosti. Poglavitno pa je, da razvijajo tako imenovane višje oblike sodelovanja, v glavnem industrijsko kooperacijo in skupna vlaganja. Že zdaj je visoka stopnja tehnološke povezanosti Jugoslavije in EGS, podobno pa je tudi z investicijskim sodelovanjem ter sodelovanjem na finančnem področju. To pa je podlaga za vzpodbujanje višjih oblik sodelovanja, ki jo je treba izkoristiti. (dd)

Vlajković in Dragosavac v predsedstvu SFRJ

BEOGRAD — Delegati zveznega zbora ter zbora republik in pokrajin skupščine Jugoslavije so včeraj na skupni seji pod predsedstvom Dragoslava Markovića razglasili izvolitev Radovana Vlajkovića za člana predsedstva SFRJ ter razglasili, da je dr. Dušan Dragosavac, kot predsednik organov ZKJ, po položaju član predsedstva SFRJ.

Potem, ko sta novo izvoljena člana predsedstva dala slovesno izjavo, so objavili sestavo predsedstva. Člani predsedstva SFRJ so: iz SR Bosne in Hercegovine Cvijetin Mijatović, iz SR Makedonije Lazar Koliševski, iz SR Slovenije Sergej Kraigher, iz SR Srbije Petar Stambolić, iz SAP Kosovo Fadil Hodža, iz SAP Vojvodina Radovan Vlajković, iz SR Hrvatske dr. Vladimir Bakarić, iz SR Črne gore Vidoje Žarković in iz organov ZKJ dr. Dušan Dragosavac. (dd)

Zvezni zbor podprl osnutek proračuna 1982

BEOGRAD — Delegati zveznega zbora skupščine Jugoslavije so včeraj brez večje razprave podprli osnutek proračuna federacije za prihodnje leto in poudarili, da mora biti proračun pomemben dejavnik politike gospodarske stabilizacije. Zbor je zadolžil ZIS, da predlog proračuna izdela v obsegu, ki ga bo določil zbor republik in pokrajin, ter v skladu s pripombami in predlogi skupščinskih delovnih teles. ZIS je obenem zadolžen, da sprejme vse ukrepe za reševanje odprtih vprašanj, ki so se pojavila pri določanju proračuna, ter da njegov predlog čim prej posreduje skupščini Jugoslavije.

RIM — Italijani so lani porabili 492 milijard lir za nakup listkov državne loterije, kar pa je samo 36 milijard lir manj kot znaša celotna vsota, ki so jo zaigrali za bolj priljubljeno športno napoved. Kljub temu obstajajo še velike možnosti, da bi država iztržila tudi na tem področju več denarja, vendar bi bilo treba uvesti večjo avtomatizacijo, poenostaviti izplačilo dobitkov in seveda jih tudi ustrezno povečati.

MINNEAPOLIS (Minnesota) — Ameriški Indijanci so proglasili dan zahvale (Thanksgiving Day), ki so ga ustanovili prvi beli priseljenci in so ga včeraj praznovali po vseh ZDA, za dan žalosti za domorodce.

Predsednik gibanja ameriških Indijancev, Clayde Bellecourt je v Minneapolisu spregovoril o 206 letih nespoštovanja sporazumov z Indijanci, kar je glavni vzrok sedanjega kriznega položaja, v katerem živijo ta ljudstva.

NOVI JUGOSLOVANSKI VELEPOSLANIK NA DUNAJU SPREJEL PREDSTAVNIKE MANJŠINSKIH ORGANIZACIJ

Podpora zahtevam slovenske in hrvaške manjšine

(Dopisnik Dela za Primorski dnevnik)

DUNAJ — Jugoslovanski novi veleposlanik na Dunaju Milorad Pešić je sinoči sprejel na daljši pogovor predstavnike slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Narzoč je bil tudi novi generalni konzul SFRJ v Celovcu Marko Križišnik. Včeraj so se koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati udeležili sprejema ob dnevu republike na jugoslovanskem veleposlaništvu. Ta srečanja so bila ponovna potrditev neizpodbitnega dejstva, da ima Jugoslavija kot sopodpisnica avstrijske državne pogodbe neposredno pravico in dolžnost, skrbeti za usodo slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in tukajšnje oblasti opozarjati na obveznosti, ki jim jih nalagajo določila 7. člena državne pogodbe, kakor tudi, da se manjšini tega v polni meri zavedata.

To se je tudi pokazalo na sinočnjem pogovoru, med katerim so predsedniki manjšinskih organizacij veleposlanika informirali o aktualnem položaju in ga prosili za jugoslovansko podporo v njihovih prizadevanjih po uveljavitvi pravic, ki jim gredo. Predsednik ZSO dr. Franci Zwitter je pozdravil dober razvoj odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo, hkrati pa ugotovil, da se položaj slovenske manjšine v zadnjih letih ni izboljšal, temveč poslabšal. Dialoga med manjšino in avstrijsko vlado, ki je edina pristojna za izpolnitev določil 7. člena, ni, tudi na najnovejšo pismeno zahtevo kanclerju, naj Slovence sprejme na pogovor, ni nobenega odgovora. Koroške deželne oblasti razpredajo teorijo o «deželnem miru», pri tem pa glede uveljavitve dvojezičnosti, ureditve vprašanja otroških vrtcev in šol, finančne podpore slovenskim inštituciam in zunanjih znamenj navzočnosti slovenskega življa na Koroškem ni nobenega napredka. Slovence silijo v manjšinske sosvete, ne da bi vnaprej pokazali, da so pripravljeni reševati konkretna vprašanja slovenske manjšine. Zato mora manjšina odločno vztrajati pri svojih temeljnih zahtevah, ki jih je formulirala v skupni spomenici leta 1955, in v tem smislu pripravljata osrednji organizaciji koroških Slovencev te dni skupno izjavo, ki bo to potrdila in formulirala tudi odklonilno stališče do tako imenovanih sosvetov.

Predsednik NSKS dr. Matevž Grilc je prav tako izjavil, da položaj vzbuja zaskrbljenost. Koroško manjšinsko politiko diktira tristrankarski pakt, ki se vedno ravna po načelu «skrajnega minimuma» in je v celoti odvisen od najbolj reakcionarnih in nacionalističnih krogov. Tako imenovanega «mirnega obdobja» Avstrija ni izkoristila za aktiviranje svoje manjšinske politike, temveč je slovenski pomirjeveni odnos honorirala z nadaljnjim restriktivnim obravnavanjem manjšinske ga vprašanja. «Avstrijska manjšinska politika je asimilacijska», je pribil Grilc, treba se ji je ustrezno zoperstaviti.

Govor je bil tudi o izkušnjah madžarske manjšine, ki je pristopila k manjšinskih sosvetom pri zvezni vladi, zdaj pa ugotavlja, da naredka ni in da se je dalo za Madžare več doseči, ko še niso bili v sosvetih. Slovenski predstavniki so pripovedovali tudi o napadu koroškega Heimatdiensta na sekretarja ZSO inž. Feliksa Wieserja, ki je pred kratkim postal generalni direktor tovarne celuloze v Rebrci (tovarna je 60-odstotno jugoslovanska last), češ, «zavzemanje gospodarskih pozicij bi bilo treba Slovencem onemogočiti». Nihče se ni zoperstavil temu diskriminatorskemu stališču, kakor da je takšnega mnenja tudi uradna Koroška.

Probleme hrvaške manjšine na Gradiščanskem sta veleposlanika razložila predsednik hrvaškega kulturnega društva dr. Ivo Müller in predsednica hrvaškega akademskega kluba Marjana Grandić. Položaj je težaven, 26 let čakanja na izpolnitev določil državne pogodbe ni prineslo ničesar, otroški vrtci so osimilacijske ustanove, hrvaščino poučujejo samo še v nižjih razredih osnovnih šol, letna finančna podpora se je žnizala s 500.000 na 180.000 šilingov, tako da edino manjšinsko glasilo «Hrvatske novine» izhaja samo po zaslugi požrtvovalnih prostovoljcev. Hrvatsko manjšino «izsušujejo», je rekla Marjana Grandić. Tudi Hrvate silijo v sosvet, ne da bi jim znali povedati, kakšne pristojnosti naj bi imelo to «posvetovalno telo». V Avstriji se nihče sistematično ne ukvarja z domačimi manjšinskimi vprašanji in je vse prepuščeno improvizaciji srednjega upravnega kadra, medtem ko za južnotirolsko problematiko skrbe celi inštituti. «Avstrija je glede manjšin na eno oko slepa», je dejal Müller, predstavniki gradiščanskih Hrvatov so si med pogovorom zaželeli tudi več moralne, politične in gmotne podpore matičnega naroda.

Veleposlanik Pešić je dejal, da je Jugoslavija vedno podpirala upravičene težnje slovenske in hrvaške manjšine po polni enakopravnosti v smislu 7. člena državne pogodbe in izrazil prepričanje, da je v ozračju dobrih meddržavnih odnosov v korist reševanju manjšinskih vprašanj. Menil je, da morajo manjšine v svojih prizadevanjih enotno nastopati. Za Jugoslavijo je bistveno, kako manjšina sama analizira avstrijske zakonske ukrepe. To velja tudi za zakon o narodnih skupinah, ki ga je manjšina proglasila za revizijo državne pogodbe. Pešić je vsako asimilacijsko politiko proglasil za nedemokratično. Slovenski in hrvaški predstavniki so prav tako poudarili velik pomen dobrih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo; manjšini morata biti most med državama. Obsodili pa so nekatera prizadevanja v Avstriji, da bi to manjšinsko mostiščno funkcijo prefunkcionirali v izgovor za restriktivnost manjšinske politike.

SLAVKO FRAS